

GAZETA

GUMed

MIESIĘCZNIK GDAŃSKIEGO UNIWERSYTETU MEDYCZNEGO

kontynuacja Gazety AMG

Gazeta GUMed

Miesięcznik
Gdańskiego
Uniwersytetu
Medycznego

Wydawca

Gdański Uniwersytet Medyczny
ul. M. Skłodowskiej-Curie 3a
80-210 Gdańsk

Adres redakcji

ul. Dębinki 1, 80-211 Gdańsk
telefon: 58 349 15 37
e-mail: gazeta@gumed.edu.pl
www.gazeta.gumed.edu.pl

Redaktor naczelna

Małgorzata Omilian-Mucharska

Przewodniczący Rady Programowej

Bolesław Rutkowski

Z-ca Przewodniczącego Rady Programowej

Wiesław Makarewicz

Rada Programowa

Antoni Nasal
Barbara Kochańska
Wioletta Mędrzycka-Dąbrowska

Redakcja i korekta językowa

Joanna Śliwińska
Jolanta Świerczyńska-Krok

Skład i opracowanie graficzne

Izabela Szeibelis-Deskiewicz

Współpracownicy

Janusz Limon
Paweł Kabata
Marek Bukowski
Zbigniew Wszeborowski
Agata Knurowska
Paweł Sudara

Druk

Bernardinum Sp. z o.o.
ul. Biskupa Dominika 11,
83-130 Pelplin

Nakład

640 egzemplarzy

Warunki prenumeraty

Cena rocznej prenumeraty krajowej
(11 zeszytów) wynosi 100 PLN,
pojedynczy numer – 9 PLN.

Należność za prenumeratę
należy wpłacać na konto
Gdańskiego Uniwersytetu
Medycznego z dopiskiem
prenumerata *Gazety GUMed*

Bank Zachodni WBK S.A. Oddz. Gdańsk
76 1090 1098 0000 0000 0901 5327

Redakcja zastrzega sobie prawo
niewykorzystania materiałów
niezamówionych, a także
prawo do skracania i adiustacji
tekstów oraz zmiany ich tytułów.

Wyrażane opinie są poglądami
autorów i nie zawsze odzwierciedlają
stanowisko redakcji oraz władz Uczelni

Zdjęcie na okładce: Bartosz Pryba
(student III roku pielęgniarstwa)

Spis treści

03 Kronika Uczelni

- Nasza Uczelnia wśród najlepszych w Polsce
- Najnowszy numer uczelnianego Czasopisma już dostępny
- Prof. Kaliszan drugim Honorowym Profesorem GUMed
- Laudacja
- Kolejne studia dualne w Uczelni
- Goście z Rostocku

12 Badania naukowe

- Projekt prof. Karaszewskiego z dofinansowaniem Ministerstwa Zdrowia
- Eksperti GUMed autorami ważnej analizy o cukrzycy w Polsce

13 Publikacje

- Publikacja w *Advanced Materials*
- Artykuł w *Nature Communications*

14 Nowi doktorzy

15 Nagrody i sukcesy

- GP4research – Spółka spin-off Uczelni laureatem *EIT Health Start-ups Meet Pharma*
- Naukowcy z naszej Uczelni wśród laureatów konkursów NCN

- Sukces studentów w konkursie *Superhelisa 2019*
- Wyróżnienie w Jachrance dla dr. hab. Anny Starzyńskiej
- Europejski grant dla naszych naukowców
- Nagroda i wyróżnienie dla prof. Myśliwiec
- Złoty medal Chóru GUMed
- Nagrody dla naszych młodych naukowców
- Studenckie sukcesy na *Juvenes Pro Medicina*
- Sukcesy Sekcji aerobiku sportowego

22 Wspomnienia

- Pro memoria* Józefa de Laval

25 Nekrologi

26 Wydarzenia

- Radiolodzy z USA gościli w Uczelni
- Za nami Dzień skandynawski
- XIII Piknik na Zdrowie

30 Konferencje

- NAFSA 2019* – relacja z konferencji i targów edukacyjnych w Waszyngtonie
- EUROSON 2019*
- Sprawozdanie z VIII Zjazdu Polskiego Towarzystwa Neurologów Dziecięcych
- Farmacja z paragrafem
- XXXIII Ogólnopolska Studencka Konferencja Kardiologiczna
- 13 Ogólnopolska Konferencja Psychoonkologiczna

36 Polecamy Czytelnikom

- Szpital na Łąkowej we wspomnieniach (1949-2003)*

36 Kadry GUMed

37 Wiadomości z UCK

- Nowatorska aplikacja Centrum Chorób Piersi UCK
- 2 tysiące transplantacji nerek w UCK
- Ośrodek Badań Klinicznych Wczesnych Faz
- Nagrody jubileuszowe UCK

40 Dział studencki / *Remedium*

- Historia medycyny na wyciągnięcie ręki
- Kardiolodzy przebadali maratonki
- Spotkania edukacyjne dla uczniów gdańskich szkół podstawowych

43 Felieton

- Ten moment* Paweł Kabata

44 Wczoraj-dzisiaj-jutro

- 25 lecie pierwszej allogenicznego transplantacji w Klinice Hematologii i Transplantologii / cz. 1
- Wkład GUMed w rozwój nefrologii i leczenia nerkozastępczego / cz. 2

52 Varia

- Hematokryt i Bilirubina*
- Nie tylko zabawa słowem
- Aromat Bagna*

57 Z Wilna do Gdańska

- Józef Piliczewski (1901-1994)

58 Fotorelacje

- Fotorelacja z X Kongresu Polonii Medycznej
- Aktywny i rodzinny GUMed w Sopocie

Nasza Uczelnia wśród najlepszych w Polsce

W jubileuszowej, 20 edycji Rankingu Uczelni Akademickich 2019 Fundacji Edukacyjnej *Perspektywy* Gdański Uniwersytet Medyczny po raz kolejny znalazł się w gronie wiodących polskich uczelni akademickich, zajmując wysokie 8 miejsce *ex aequo* z Uniwersytetem Wrocławskim i Politechniką Łódzką. Jest też najwyższą notowaną uczelnią medyczną.

Uroczyste ogłoszenie wyników wraz z wręczeniem dyplomów najlepszym jednostkom odbyło się 12 czerwca br. w Warszawie. Udział w nim wziął prof. Tomasz Bączek, prorektor ds. nauki GUMed.

– W tym roku, jak w latach ubiegłych, nasza Uczelnia zachowała wysoką pozycję w gronie najlepszych uczelni w kraju, znajdując się w ścisłej dziesiątce polskich ośrodków akademickich – mówi prof. Tomasz Bączek. – To potwierdzenie, że GUMed jest nie tylko uczelnią gwarantującą kształcenie na najwyższym poziomie, ale także znaczącym ośrodkiem badawczym, o rozpoznawalnej międzynarodowo działalności naukowej.

W związku ze zmianą dotychczasowej metodologii Kapituła Konkursu nie ogłosiła w tym roku zestawienia uwzględniającego wyłącznie uczelnie medyczne. Zgodnie z tymi decyzjami wiążące pozostają wyniki ubiegłorocznego rankingu, przyznające Gdańskiemu Uniwersytetowi Medycznemu najwyższą pozycję wśród uczelni medycznych w Polsce. Zaszczytne pierwsze miejsce GUMed dzieli z Collegium Medicum UJ.

Również dobrze GUMed wypadł w zestawieniu ocenianych kryteriów. Gdański Uniwersytet Medyczny znalazł się na 2 miejscu pod względem publikacji, 5 w zakresie efektywności naukowej, liczonej m.in. liczbą cytowań oraz zajął 7 pozycję w kategorii oceniającej potencjał naukowy.

W podziale na kierunki nauczania GUMed plasuje się także w ścisłej czołówce, zajmując 2 miejsce na kierunkach: farmacja, położnictwo i zdrowie publiczne, 3 na kierunku lekarskim i pielęgniarstwie, a 4 na analizie medycznej.

Od wielu lat Gdański Uniwersytet Medyczny konsekwentnie realizuje strategię rozwoju Uczelni w zakresie działalności naukowej i innowacyjnej. Głównym sukcesem i potwierdzeniem wiodącej roli GUMed w zakresie działalności naukowo-badawczej jest wysoka pozycja w rankingu kategoryzacji poszczególnych wydziałów w zewnętrznej ocenie parametrycznej. Gdański Uniwersytet Medyczny może pochwalić się prestiżową kategorią

A+ Wydziału Farmaceutycznego z OML i Międzyuczelnianego Wydziału Biotechnologii UG i GUMed oraz wysoką kategorią A pozostałych wydziałów – Wydziału Lekarskiego oraz Wydziału Nauk o Zdrowiu z OPiIMMiT. Uczelnia jest również liderem publikacji w obszarze nauk medycznych i o zdrowiu, a publikacje pracowników Gdańskiego Uniwersytetu Medycznego są jednymi z najczęściej cytowanych w prestiżowych czasopismach naukowych.

Potwierdzeniem tej wysokiej pozycji w rozpoznawalnej międzynarodowo działalności naukowej jest przyznana GUMed w roku 2017 i 2018 nagroda ELSEVIER Research Impact Leaders Award. ■

fot. Leszek Wdowiński/Perspektywy

DR N. HUM. JOANNA ŚLIWIŃSKA
Rzecznik prasowy GUMed

Najnowszy numer uczelnianego Czasopisma już dostępny

Na początku czerwca ukazał się trzeci zeszyt *European Journal of Translational and Clinical Medicine (EJTCM)* – nowego czasopisma naukowego, wydawanego od 2018 r. jako półrocznik przez Gdański Uniwersytet Medyczny.

W zeszycie 2019 vol. 2 no. 1 zostało opublikowanych 11 artykułów:

INVITED REVIEW ARTICLE

Multiple sclerosis – new therapeutic directions

P. Łowicz, P. Trzonkowski, K. Chwojnicki

RESEARCH ARTICLE

Statistical methods for the assessment of students' knowledge as illustrated by the Introduction to Internal Medicine exam

A. I. Stefański, N. Bładowska, A. Więczkowska, B. Wojtyniak, A. Ignaszewska-Wyrzykowska, H. Jasiel-Wojculewicz, J. Jendrzewski, M. Rutkowski, T. Zdrojewski

Comparison of clinical and echocardiographic parameters in patients with hypertrophic cardiomyopathy older and younger than 60 years old

E. Wabich, G. Raczak, K. Rozwadowska, A. Zienciuk-Krajka, W. Szymanowicz, D. Kozłowski, A. M. Kaleta, L. Daniłowicz-Szymanowicz

Sources of medical information of patients referred to colorectal surgery outpatient clinic for hemorrhoidal disease

P. Spychalski, A. Perdyan, D. Łaski, J. Kobiela, A. Błażyńska-Spychalska, A. Łachiński, Z. Śledziński

Postponed absorption of dabigatran in a patient with paralytic ileus – difficulties in decision making on reversal agent (idarucizumab) use

A. Tomaszuk-Kazberuk, P. Łopatowska, E. Młodawska, P. Klaja, P. Auksztol, B. Korbel, B. Sobkowicz

Usefulness of CartoMerge image integration module in catheter ablation of atrial fibrillation

Ł. Drelich, T. Królak, A. Liżewska-Springer, J. Springer, D. Kozłowski

SHORT COMMUNICATION

The influence of the menstrual cycle on diameter and respiratory collapsibility of inferior vena cava in the population of young, healthy women – preliminary results

M. Nowak, J. Dyda, H. Berczyńska, M. Ołubowicz, A. Radtke, M. Turek, R. S. Nowak, M. Gruchała

META-ANALYSIS

Late postoperative slippage of the cerebral aneurysm clip. A systematic review and meta-analysis

T. Szmuda, P. Słoniewski

REVIEW ARTICLE

Cardiovascular and metabolic side effects of second-generation antipsychotics – narrative review

P. M. Waszak, N. A. Piskorska, M. Sarbiewska, P. Zagożdżon, W. J. Cubała

What are the aims of the implementation of e-solutions in healthcare? Review of the relevant practical studies

T. W. Jędrzejczyk, M. Zarzeczna-Baran

BIORESOURCE PAPER

Biobank Łódź® – population based biobank at the University of Łódź, Poland

S. Dobrowolska, J. Michalska-Madej, M. Słomka,
M. Sobalska-Kwapis, D. Strapagiel

Zapraszamy do zapoznania się z artykułami na stronie
www.ejtcn.gumed.edu.pl

Czasopismo *European Journal of Translational and Clinical Medicine* (ISSN: 2657-3148, e-ISSN: 2657-3156) opiera się na tradycjach *Annales Academiae Medicae Gedanensis* – rocznika publikowanego w latach 1970-2017. Prof. Dariusz Kozłowski, redaktor naczelny Czasopisma, zainicjował w nim serię zmian. Na zaproszenie do współpracy odpowiedzieli znamienici naukowcy ze świata, którzy tworzą Międzynarodowy Komitet Doradczy. Powołani są nie tylko specjalistami w swoich dziedzinach, ale także członkami redakcji zagranicznych czasopism o światowym zasięgu, z istotnym dorobkiem na tym polu. Spośród wybitnych naukowców z naszej *Alma Mater* powołano 11 redaktorów tematycznych oraz Komitet Redakcyjny wspomagany przez uczonych spoza naszej Uczelni. Swoimi fachowymi recenzjami wspierają Pismo wybitni naukowcy. Wszyscy podejmują się współtworzenia Czasopisma, żywiąc nadzieję, że uda się wprowadzić je w przyszłości do indeksowanych, międzynarodowych baz danych, takich jak: PubMed, Scopus, Web of Science. Zadanie stworzenia niemal od podstaw czasopisma, o światowym zasięgu, spełniającego surowe kryteria jest bardzo trudne i wymaga zaangażowania potencjału intelektualnego całej społeczności akademickiej naszej Uczelni.

Zabiegamy zatem o aktywne promowanie Czasopisma we wszelkich kręgach naukowych, zapraszamy do śledzenia strony internetowej i zapoznawania się z nowymi publikacjami, ale także do dzielenia się nimi z innymi naukowcami, szczególnie spoza naszej Uczelni, także poprzez cytowania. Naukowców zapraszamy do publikowania wyników swoich prac na łamach EJTCM, w szczególności takich, które powstają we współpracy z uczelniami w kraju i na świecie. Dywersyfikacja autorów jest jednym z najtrudniejszych do spełnienia kryteriów dla nowego na rynku wydawniczym czasopisma.

Zapraszamy w imieniu całego zespołu redakcyjnego do współpracy. ■

PROF. DARIUSZ KOZŁOWSKI
Redaktor naczelny

DR TOMASZ SZMUDA
Zastępca redaktora naczelnego

MGR MAŁGORZATA OMILIAN-MUCHARSKA
Redaktor zarządzająca

O Czasopiśmie

Misją *European Journal of Translational and Clinical Medicine* jest przyczynianie się do rozwoju medycyny i nauk pokrewnych oraz otwieranie dostępu i rozpowszechnianie efektów pracy naukowców na arenie międzynarodowej **przy jednoczesnym zniesieniu wszystkich barier finansowych w obszarze nauki.**

Zakres tematyczny EJTCM skupia się wokół zagadnień interdyscyplinarnych biomedycznych związanych z przełożeniem badań naukowych na praktykę lekarską (medycyna translacyjna) także przy wykorzystaniu nowych technologii.

EJTCM wspiera także aktywność naukową (głównie studencką), publikując w postaci suplementów materiały konferencyjne.

Czasopismo funkcjonuje w otwartym modelu rozpowszechniania publikacji (Open Access), wydawane jest w j. angielskim, w wersji online jako półrocznik i dostępne jest na stronie <https://ejtcn.gumed.edu.pl>, gdzie można zapoznać się z dotychczasowymi publikacjami i korzystać z nich na licencji Creative Commons (CC BY-SA 4.0).

Zgłaszane artykuły poddawane są recenzji w systemie *double-blind*, weryfikowane pod kątem plagiatu poprzez iThenticate i otrzymują unikalny identyfikator cyfrowy DOI. Dostępne są także jeszcze przed formalnym ukazaniem się numeru w formie *ahead of pub*. Opublikowanie artykułu w EJTCM jest całkowicie bezpłatne – autor nie ponosi kosztów APC (*article processing charge*).

Deponowanie manuskryptów odbywa się poprzez elektroniczny system, dostępny na stronie <https://www.editorialsystem.com/ejtcn>. Redakcja zapewnia obecność artykułów w Google Scholar i zabiega o indeksowanie w bazach naukowych o światowym zasięgu.

Prof. Kaliszan drugim Honorowym Profesorem GUMed

Gdański Uniwersytet Medyczny ma nowego Honorowego Profesora Gdańskiego Uniwersytetu Medycznego. Godnością tą został uhonorowany pośmiertnie prof. Roman Kaliszan, rektor Uczelni w kadencji 2005-2008. W uroczystości, która odbyła 17 czerwca br., udział wzięła najbliższa rodzina Profesora – żona Anna, synowie Michał i Tomasz wraz z małżonkami oraz wnuczka, członkowie Kolegium Rectorskiego, Rad Wydziałów, Senatorowie GUMed, a także rektorzy AMG: prof. Barbara Krupa-Wojciechowska, prof. Stefan Raszeja i prof. Wiesław Makarewicz.

Obecnością w tak ważnym dla całej społeczności GUMed wydarzeniu zaszczytli nas swoim przybyciem liczni znamienici goście, w tym m.in. poseł Stanisław Lamczyk, wiceprzewodnicząca sejmiku województwa pomorskiego Hanna Zych-Cisoń, dyrektor Pomorskiego Oddziału NFZ Elżbieta Rucińska-Kulesz, a także przedstawiciele samorządów zawodowych – przewodnicząca Okręgowej Rady Pielęgniarek i Położnych w Gdańsku Anna Czarnecka oraz prezes Okręgowej Rady Lekarskiej w Gdańsku Dariusz Kutella. Nie zabrakło przedstawicieli środowiska akademickiego, które reprezentowali komendant Szkoły Policji w Słupsku inspektor Jacek Gil oraz prorektor Uniwersytetu Gdańskiego ds. rozwoju i współpracy prof. Krzysztof Bielawski. Okolicznościowy list napisany przez ministra nauki i szkolnictwa wyższego Jarosława Gowina odczytał Karol Rabenda. Jak podkreślił Wiceprezes Rady Ministrów, uroczystość nadania godności Honorowego Profesora Gdańskiego Uniwersytetu Medycznego prof. Kaliszanowi to dowód najwyższego uznania dla Jego wiedzy, którą chętnie dzielił się ze studentami i współpracownikami oraz wyraz pamięci o Człowieku, który przez swoją pracę pozostawił niezatarty ślad i wpisał się w poczet wielkich nazwisk naukowców związanych z GUMed.

Skrócony przebieg procedury poprzedzającej decyzję o nadaniu tytułu honorowego przybliżył gościom dziekan Wydziału Farmaceutycznego z OML prof. Michał Markuszewski, natomiast laudację wygłosił prof. Piotr Szefer, przewodniczący Komisji Rady Wydziału Farmaceutycznego ds. nadania godności *Aesculapius Gedanensis*. O oprawę muzyczną uroczystości zadbał Chór Gdańskiego Uniwersytetu Medycznego pod dyktando Błażeja Połoma. Z uwagi na wyjątkowy charakter uroczystości, miejsce tradycyjnego wykładu Laureata zastąpiły wspomnienia światowej klasy naukowców, które nadesłano do Uczelni po śmierci prof. Kaliszana. Ich autorami byli prof. Irving Wainer z National Institutes of Health (USA), doktor *honoris causa* naszej Uczelni z 2006 r. oraz prof. Paul R. Haddad z University of Tasmania (Australia).

Uroczystość zakończyło tradycyjne odsłonięcie nazwiska prof. Romana Kaliszana na tablicy pamiątkowej dedykowanej Honorowym Profesorom GU-Med, znajdującej się w budynku Atheneum Gedanense Novum.

Tytuł *Aesculapius Gedanensis*/Honorowy Profesor Gdańskiego Uniwersytetu Medycznego to najwyższe wyróżnienie, jakie Uczelnia może przyznać swojemu pracownikowi w uznaniu dla jego wybitnego dorobku naukowego bądź zasług dla rozwoju jednostki. Został on uchwalony decyzją Senatu GUMed na posiedzeniu, które odbyło się 26 lutego 2018 r. Pierwszym

naukowcem wyróżnionym tą godnością jest prof. Wiesław Makarewicz, rektor AMG w latach 1999-2005, pierwszy dziekan Międzyuczelnianego Wydziału Biotechnologii UG i GUMed, wieloletni redaktor naczelny *Gazety AMG*. ■

DR N. HUM. JOANNA ŚLIWIŃSKA

Rzecznik prasowy GUMed

Laudacja

Wprowadzenie

prof. Roman Kaliszan

Podjmując się pracy nad wnioskiem Komisji Rady Wydziału Farmaceutycznego i opracowując jego uzasadnienie związane z nadaniem honorowej godności profesorowi Romanowi Kaliszaniu nie spodziewałem się, jak i z pewnością wszyscy z Państwa, że ten tytuł zostanie nadany pośmiertnie.

Ogrom wybitnych osiągnięć Profesora oraz Jego zaangażowanie w realizację nowatorskich przedsięwzięć naukowo-badawczych predestynowało Go przecież do dalszej pracy twórczej. Opatrzność miała jednak inne plany.

Tytułem wprowadzenia myślę, że Wysoka Rada mojego macierzystego Wydziału wybierając mnie w głosowaniu niejawnym na funkcję przewodniczącego Komisji kierowała się przede wszystkim przesłanką, że jestem aktualnie najstarszym samodzielnym pracownikiem zatrudnionym w jednostce. Co więcej, znałem profesora Romana Kaliszana od pół wieku. Pierwsze nasze spotkanie miało miejsce w II połowie lat 60. ubiegłego wieku, kiedy to Profesor, wówczas świeżo upieczony absolwent Wydziału, asystent Katedry Chemii Farmaceutycznej odwiedził w akademiku z towarzyszką wizytą swoich nieznacznie młodszych kolegów, jeszcze studentów farmacji, wśród których ja się znalazłem. Zapamiętałem również kolejne, prawie po 10 latach spotkanie, podczas którego Profesor, już jako doktor zaproponował mi, asystentowi Katedry Chemii Analitycznej współpracę badawczą dotyczącą udziału w przeprowadzeniu analizy polarograficznej pochodnych cjanometylo-benzymidazoli w zakresie opracowanego przez Niego nowatorskiego kierunku, tj. QSRR. Efekty tej współpracy ukazały się drukiem w 1978 r. na łamach *Pol. J. Pharm. Pharmacol.* Dalsza współpraca, tym razem zainicjowana przeze mnie, miała miejsce w I połowie lat 90. ubiegłego wieku, tuż po powrocie profesora Kaliszana z pobytu naukowego w USA. Wiedziałem, że dysponował wówczas nowym nabytkiem, tj. unikatowym amerykańskim oprogramowaniem komputerowym STATGRAPHICS. Wykorzystaliśmy ten program, a ściślej mówiąc technikę chemometryczną FA w przetworzeniu otrzymanej przeze mnie bogatej, analitycznej bazy oryginalnych danych środowiskowych. To zaowocowało dalszymi 3 publikacjami, spośród których 2, skądinąd wysoce cytowane, ukazały się w periodykach naukowych wysokiej rangi, a ponadto prezentacjami na konferencjach międzynarodowych,

w tym pod egidą Amerykańskiego Towarzystwa Chemicznego (ACS) w 1993 r. w Atlancie (USA) na zaproszenie głównego organizatora i jednocześnie redaktora naczelnego jednego z czasopism, w którym opublikowaliśmy wyniki prac badawczych. W tym miejscu warto nadmienić, że w latach 1977-2000 praktycznie spotykaliśmy się regularnie, codziennie w godzinach pracy, bowiem katedry, w których pracowaliśmy były zlokalizowane na II piętrze głównego gmachu Wydziału. W latach 1977-1984 Profesor był adiunktem w Pracowni Biofarmacji i Farmakodynamiki, a od 1984 r. kierownikiem Katedry i Zakładu Biofarmacji i Farmakodynamiki AMG. Uwzględniając i ten właśnie argument, a mianowicie długi okres znajomości z Profesorem na niwie zawodowej umacnia mnie to w przekonaniu, że Rada Wydziału podjęła trafną decyzję dotyczącą wyboru mojej osoby na przewodniczącego Komisji, jako osoby obserwującej z bliska nie tylko jego rozwój naukowy, ale także efekty dokonywanych przez niego wyborów czy podejmowanych decyzji.

Zważywszy na doniosłą rangę wydarzenia związanego z nadaniem profesorowi Romanowi Kaliszaniu szczególnej, bowiem honorowej godności uznałem, że najbardziej optymalną opcją będzie przyjęcie w mojej laudacji takiej formy, która by możliwie najwierniej oddawała przekaz 3 znakomitych opiniodawców, tj. śp. prof. Jacka Namieśnika z Politechniki Gdańskiej, profesora Bogusława Buszewskiego z Uniwersytetu im. Mikołaja Kopernika w Toruniu oraz prof. Janusza Limona z naszej Uczelni. Wszyscy Oni wysoce pozytywnie odnieśli się do osiągnięć naukowo-badawczych, dydaktycznych i organizacyjnych Profesora. Chciałbym z całą mocą podkreślić, że z pełnym przekonaniem, całkowicie podzielam wysoką ocenę wybitnego dorobku zawodowego Profesora.

Fotografia prof. Kaliszana oraz dyplom Honorowego Profesora GUMed

Stopnie naukowe, gremia naukowe i pobyty naukowe

Prof. dr hab. n. farm. Roman Kaliszana urodził się w grudniu 1945 r. w Przybysławiu (Wielkopolska). Ukończył w 1968 r. Wydział Farmaceutyczny Akademii Medycznej w Gdańsku, a w 1973 r. fizykę na Wydziale Matematyki, Fizyki i Chemii Uniwersytetu Gdańskiego. Uzyskał stopień naukowy doktora nauk farmaceutycznych w 1975 r., doktora habilitowanego w 1982 r., zaś tytuł profesora nadzwyczajnego oraz zwyczajnego odpowiednio w latach 1990 i 1994. Na przestrzeni lat 1979–1993 przebywał na różnych stażach naukowych, tj. na uniwersytetach: w Edynburgu (UK), Borstelu (RFN), New Brunswick (USA), Montrealu (Kanada) i Binghampton (USA).

Został członkiem korespondencyjnym, a następnie rzeczywistym Polskiej Akademii Nauk odpowiednio w 1998 r. i 2013 r., podczas gdy w roku 2009 wszedł w charakterze członka korespondenta w skład Polskiej Akademii Umiejętności, zaś w 2018 r. został członkiem czynnym tej korporacji naukowej. Był członkiem zagranicznym Akademii Nauk i Sztuki Wojwodiny od 2010 r. Został uhonorowany godnością doktora *honoris causa* Uniwersytetu Medycznego im. Karola Marcinkowskiego w Poznaniu i w związku z tym w 2017 r. Gdańskie Towarzystwo Naukowe przyznało Mu tytuł członka honorowego. Należy tu również podkreślić członkostwa profesora Romana Kaliszana w różnych gremiach, jak

np. członkostwo zagraniczne Włoskiej Narodowej Agencji ds. Oceny Uniwersytetów i Instytutów Badawczych (ANVUR).

Osiągnięcia w sferze naukowo-badawczej

Odnosnie efektów prowadzonej przez profesora Romana Kaliszana współpracy naukowej, godnym uwagi są Jego relacje naukowe z tak znakomitymi uczonymi jak profesorowie: H. Knox, P. Brown, I. Wainer, J.H. Snyder, P. Jandera, N. Tanaka, P. Jastorff, E. Soczewiński czy M.H. Abraham. Taka współpraca może świadczyć o otwartości i dążeniu do weryfikacji własnych swoich poglądów i nie tylko naukowych, a także przeniesienia zdobytej wiedzy wzbogaconej we własne przemyślenia, co zaowocowało utworzeniem przez Niego swoistej Szkoły – zwanej Gdańską Szkołą profesora Kaliszana. Zainteresowania naukowe Profesora koncentrowały się nad wykorzystaniem technik chromatografii cieczowej z uwzględnieniem analizy farmaceutycznej i farmakokinetyki. Z upływem czasu, zakres prac badawczych uległ pogłębieniu i rozszerzeniu, głównie o techniki elektromigracyjne i chemometryczne/bioinformatyczne.

Co więcej, wiele wprowadzonych przez profesora Romana Kaliszana rozwiązań metodycznych opisanych w literaturze jest w sposób jednoznacznie związanych z Jego nazwiskiem. Na szczególne wyróżnienie i podkreślenie zasługuje stworzenie nowego kierunku badawczego, który obecnie jest bardzo popularny i znany pod terminem ilościowa zależność pomiędzy strukturą związku a jego parametrami retencyjnymi (*Quantitative Structure-Retention Relationship* – *QSRR*). Spośród najistotniejszych dla praktyki analitycznej są również osiągnięcia profesora Romana Kaliszana w zakresie:

- nowych typów faz stacjonarych z unieruchomionymi biomakrocząsteczkami, które znalazły zastosowanie w modelowaniu oddziaływań lek-receptor;
- nowych metodyk chromatograficznych do określania lipofilności szerokiej gamy związków ważnych z punktu widzenia medycyny;
- wprowadzenia nowych dodatków do fazy ruchomej (ciecze jonowe) w celu poprawy jakości procesu rozdzielania chromatograficznego;

- wykorzystania metody QSRR do wspomagania procesu identyfikacji białek w proteomice;
- nowych rozwiązań metabolomicznych do diagnostyki nowotworów;
- nowych rozwiązań metodycznych do oznaczania wiązania leków z β -amyloidem.

Trudno jest zresztą wymienić wszystkie rozwiązania i pomysły charakteryzujące się zarówno elementami nowości naukowej, jak i potencjałem innowacyjnym, których autorem jest profesor Roman Kaliszan. Jego dorobek naukowy jest imponujący, bowiem obejmuje ponad 290 prac opublikowanych w czasopiśmie filadelfijskich o sumarycznej wartości $IF > 600$. O znaczeniu tych prac świadczy liczba niezależnych cytowań = 6863 oraz wartość indeksu Hirscha = 50. Zasługi Profesora dla macierzystego Wydziału i *Alma Mater* są niekwestionowane. W corocznym rankingu na najlepszą katedrę ze względu na dorobek naukowy, kierowana przez Niego jednostka zajmowała i nadal zajmuje najwyższe lokaty. W latach 1999-2005 był prorektorem ds. nauki, a w latach 2005-2008 pełnił zaszczytną, ale i odpowiedzialną funkcję rektora Gdańskiego Uniwersytetu Medycznego.

Na podstawie wybitnych osiągnięć naukowo-badawczych wyłania się sylwetka Profesora jako uczonego wielkiego formatu, wybitnego naukowca, uznanego autorytetu.

Działalność naukowo-organizacyjna oraz w promowaniu kadr naukowych

Odnosnie pełnienia przez Profesora funkcji prorektora i rektora w macierzystej Uczelni, należy podkreślić, że działał stymulująco i przyspieszył rozwój naukowy nauczycieli akademickich naszej Uczelni, która zaczęła zajmować czołowe miejsca w krajowych rankingach naukowych. Rozpoczęto budowę Centrum Medycyny Inwazyjnej i budynku Medycyny Laboratoryjnej oraz rozpoczęto restrukturyzację Uczelni w kierunku uniwersyteckim – został utworzony Wydział Nauk o Zdrowiu.

Profesor Roman Kaliszan wchodził w skład licznych organizacji naukowych zajmując tak eksponowane stanowiska w hierarchii akademickiej, jak już wspomniano jako prorektor, a następnie rektor Akademii Medycznej w Gdańsku, a także branżowej (np. konsultant krajowy ds. analityki farmaceutycznej, konsultant Ministra Zdrowia) czy naukowej (liczne komitety PAN, towarzystwa naukowe, itd.). Był promotorem 21 doktorantów, sprawował opiekę nad 8 habilitantami, przy czym 4 z nich jest już profesorami tytularnymi. Profesor Roman Kaliszan był powoływany do redakcji licznych międzynarodowych rad redakcyjnych czasopism oraz wielu komitetów naukowych konferencji, a w 2008 r. społeczność analityczna powierzyła Mu organizację prestiżowej światowej konferencji, tj. *19th International Symposium on Pharmaceutical and Biomedical Analysis* (pba '2008).

O uznaniu osiągnięć naukowych Profesora, w skali międzynarodowej świadczy fakt powoływania go jako recenzenta do ok. 1000 artykułów naukowych i 300 recenzji projektów grantowych. Ponadto był opiniodawcą licznych rozpraw doktorskich oraz kilkunastu doktoratów h.c. w kraju i za granicą. Pracował w kolegiach redakcyjnych 11 pism naukowych polskich i zagranicznych.

Wyróżnienia i nagrody

Profesor Roman Kaliszan był laureatem szeregu prestiżowych nagród i wyróżnień. Na uwagę zasługuje przyznanie Mu w 2018 r. nagrody Europejskiego Towarzystwa Nauk Separacyjnych (EuSSS) im. M. Tswietta i W. Nernsta, której był ósmym z kolei i pierwszym z Polski laureatem.

Lista nagród naukowych jest imponująca i niewiele krajowych naukowców może się poszczycić tak licznymi wysokiej rangi wyróżnieniami. Profesor był laureatem:

- 13 Nagród Naukowych Ministra Zdrowia;
- Nagrody Prezesa Rady Ministrów za wybitne osiągnięcia naukowe;
- Nagrody Naukowej Ministra Edukacji;
- Nagrody Fundacji na rzecz Nauki Polskiej w dziedzinie nauk medycznych i przyrodniczych (tzw. Polskiego Nobla);
- Nagrody Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego za wybitne osiągnięcia naukowe;
- Nagrody Naukowej Miasta Gdańska im. Jana Heweliusza.

Tak imponujący pod względem jakościowym i liczbowym zestaw wysoce prestiżowych wyróżnień można jeszcze uzupełnić o nagrodę naukową Wydziału Nauk Medycznych PAN, Medal im. prof. Andrzeja Waksmundzkiego, Krzyż Kawalerski i Oficerski Orderu Odrodzenia Polski, Złoty Krzyż Zasługi, Medal Komisji Edukacji Narodowej, Złoty Medal Uniwersytetu Complutense w Madrycie, Europejski Laur Farmacji, Medal Zasłużonemu dla AMG, Medal im. Ignacego Łukasiewicza Polskiego Towarzystwa Farmaceutycznego, Medal Naczelnej Rady Aptekarskiej im. Bronisława Koskowskiego, Medal Polskiej Akademii Nauk i inne.

Chciałbym szczególnie zaznaczyć, że Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej Andrzej Duda przyznał pośmiertnie profesorowi Romanowi Kaliszano- wi Krzyż Komandorski z Gwiazdą Orderu Odrodzenia Polski w uznaniu wybitnych zasług dla rozwoju polskiej nauki, osiągnięć w pracy naukowo-badawczej, dydaktycznej i organizacyjnej oraz promowania polskiej myśli naukowej na świecie.

Kończąc swoją laudację, z ogromnym żalem składam wyrazy najgłębszego współczucia i ubolewania Rodzinie Zmarłego, wszystkim bliskim i współpracownikom. ■

PROF. DR HAB. PIOTR SZEFER

Katedra i Zakład Bromatologii GUMed

Kolejne studia dualne w Uczelni

Gdański Uniwersytet Medyczny poszerzył swoją ofertę edukacyjną o kolejne studia o profilu praktycznym. Od nowego roku akademickiego chętni mogą podjąć kształcenie na kierunku zdrowie publiczne – zarządzanie w systemie zdrowia. Są to studia I stopnia, które realizowane będą przez Uczelnię w partnerstwie z Uniwersyteckim Centrum Klinicznym w Gdańsku oraz COPERNICUS Podmiotem Leczniczym Sp. z o.o.

DR N. HUM.
JOANNA ŚLIWIŃSKA

Rzecznik prasowy
GUMed

Umowę o współpracy podpisali 5 czerwca br. przedstawiciele stron – prof. Jacek Bigda, prorektor ds. rozwoju i organizacji kształcenia GUMed, dyrektor naczelny UCK Jakub Kraszewski oraz prezes COPERNICUS Podmiot Leczniczy Sp. z o.o. Dariusz Kostrzewa. W spotkaniu udział wzięli również: prof. Andrzej Basiński – dziekan Wydziału Nauk o Zdrowiu GUMed, dr Marzena Zarzeczna-Baran – kierownik Zakładu Zdrowia Publicznego i Medycyny Społecznej GUMed, kierownik nowo powstałego kierunku studiów oraz dr Piotr Popowski i dr Michał Brzeziński z Zakładu Zdrowia Publicznego i Medycyny Społecznej GUMed.

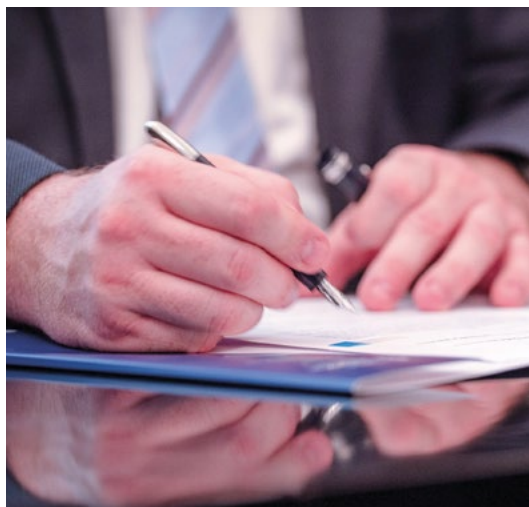
– Mam nadzieję, że zaproponowana przez Gdański Uniwersytet Medyczny nowa formuła studiów znacząco zmieni status zdrowia publicznego w naszym kraju – mówił prof. Jacek Bigda, prorektor ds. rozwoju i organizacji kształcenia

GUMed. – Wspólnie stworzyliśmy nowoczesny i atrakcyjny dla studentów program studiów, który wychodzi naprzeciw oczekiwaniom przyszłych pracowników i ich pracodawców, jak również uwzględnia dynamicznie zmieniającą się rzeczywistość.

Zdrowie publiczne – zarządzanie w systemie zdrowia to unikatowy w skali kraju kierunek przygotowujący studentów do pracy w sektorze ochrony zdrowia na średnim szczeblu wykonawczym oraz zarządczym. Kierunek ten jest odpowiedzią na rosnące potrzeby profesjonalizacji osób pracujących w sektorze ochrony zdrowia, niewykonujących zawodu medycznego. Ich formuła, łącząca teorię z praktyką, wpisuje się w założenia reformy szkolnictwa wyższego, która zakłada rozszerzenie i pogłębienie współpracy nauki z praktyką.

Od lewej: prof. Andrzej Basiński, prezes Dariusz Kostrzewa, prof. Jacek Bigda, dyrektor Jakub Kraszewski

Podpisanie umowy

Założeniem wprowadzanego kierunku studiów jest połączenie wiedzy z zakresu zdrowia publicznego oraz zarządzania w różnych podmiotach systemu ochrony zdrowia. Takie unikalne połączenie ma na celu przygotowanie absolwenta do efektywnej pracy w podmiotach leczniczych, jednostkach administracji centralnej i samorządowej przy zrozumieniu przez niego warunków prawnych, ekonomicznych, społecznych funkcjonowania systemu ochrony zdrowia w Polsce.

– Jestem przekonany, że podjęcie tej ambitnej współpracy na nowej płaszczyźnie pozwoli wykształcić pracowników odpowiednio przygotowanych do współpracy z personelem medycznym, jak również rozwiąże wiele problemów natury prawnej, które obecnie spotykamy na swojej drodze – dodał prezes Dariusz Kostrzewa.

Celem współpracy GUMed z UCK i spółką COPERNICUS jest stworzenie nie tylko odpowiedniej bazy dydaktycznej umożliwiającej praktyczne zdobywanie oraz testowanie wiedzy czy umiejętności, ale również zaangażowanie wysokiej klasy specjalistów z obu podmiotów leczniczych w realizację dydaktyki i prowadzenie praktyk dla studentów. Dzięki tej współpracy już w trakcie studiów studenci uzyskają niezbędne doświadczenie do podjęcia pracy, zgodnie z oczekiwaniami i wymaganiami rynku. Współpraca z wymienionymi podmiotami da studentom możliwość zbudowania własnego obrazu realiów funkcjonowania systemu ochrony zdrowia – z jego możliwościami i barierami. Umożliwi to absolwentom bardziej precyzyjne określenie przyszłej ścieżki rozwoju zawodowego w tym obszarze.

– Jako dyrektor szpitala klinicznego pragnę podkreślić, coś co jest dla mnie szczególnie istotne – proces adaptacji absolwenta do potrzeb pracy w szpitalu zajmuje sporo czasu – tłumaczył dyrektor naczelny UCK Jakub Kraszewski. – Zdecydowanie bardziej efektywni są kandydaci już posiadający przygotowanie teoretyczne, których łatwiej jest wdrożyć do funkcjonowania w tej rzeczywistości.

W Polsce wciąż niewiele uczelni kształci absolwentów kierunków zdrowia publicznego, sprofilowanych na praktyczne zarządzanie działaniami w obszarze zdrowia. Doświadczenia europejskie i światowe wskazują, że osoby z wykształceniem w kierunku zarządzania/administracji w systemie ochrony zdrowia stanowią istotne uzupełnienie i połączenie pomiędzy personelem

medycznym a pozostałymi uczestnikami systemu. Program studiów ma umożliwić absolwentom podejmowanie pracy na stanowiskach wykonawczych oraz średniego stopnia kierowniczego w podmiotach leczniczych, jednostkach samorządu terytorialnego i administracji centralnej, a także w instytucjach nadzorczych, kontrolnych i organizacjach pozarządowych.

Studia na kierunku zdrowie publiczne – zarządzanie w systemie zdrowia to już druga propozycja Gdańskiego Uniwersytetu Medycznego kształcenia dualnego. W roku akademickim 2017/2018 GUMed rozpoczął nauczanie na kierunku przemysł farmaceutyczny i kosmetyczny we współpracy z Zakładami Farmaceutycznymi Polpharma SA i Oceanic. To dwuletnie studia II stopnia o profilu praktycznym prowadzone na Wydziale Farmaceutycznym z Oddziałem Medycyny Laboratoryjnej GUMed. Celem kształcenia na tym kierunku jest jak najlepsze przygotowanie absolwentów do podjęcia pracy w przedsiębiorstwach wytwarzających produkty lecznicze, wyroby medyczne, kosmetyki oraz suplementy diety. Studenci kierunku mogą rozwinąć swoją wiedzę chemiczno-biologiczną z naciskiem na praktyczne metody wytwarzania przemysłowego leków i kosmetyków, a także kontroli ich jakości, dopuszczania do obrotu oraz dystrybucji i marketingu. Wśród wykładanych przedmiotów znajdują się m.in. technologia formułacji, analiza leków i kosmetyków, biotechnologia, farmakologia i toksykologia, prawodawstwo, badania przedrejestracyjne i transfer technologii oraz dobra praktyka wytwarzania i dystrybucji. ■

DR N. HUM. JOANNA ŚLIWIŃSKA

Goście z Rostocku

Prof. Wolfgang Schareck, rektor Rostock University, prof. Emil C. Reisinger, dziekan i dyrektor ds. nauki Rostock University Medical Center, prof. Niels Grabow oraz Wiebke Schlenzog z Rostock University Medical Center i prof. Klaus-Peter Schmitz, dyrektor Institute for Implant Technology and Biomaterials, Warnemünde odwiedzili Gdański Uniwersytet Medyczny. 4 czerwca br. spotkali się z prof. Marcinem Gruchałą, rektorem GUMed oraz w towarzystwie dyrektora ds. lecznictwa UCK Tomasza Stefaniaka, prof. Tomasza Bączka, prorektora ds. nauki i prof. Edyty Szurowskiej, prorektora ds. klinicznych zwiedzili Uniwersyteckie Centrum Kliniczne.

Delegacja z Rostocku wzięła także udział w spotkaniu dotyczącym współ-

pracy naukowej pomiędzy uniwersytetami. Uczestniczyli w nim: dziekan Wydziału Lekarskiego prof. Maria Dudziak, dziekan Wydziału Farmaceutycznego prof. Michał Markuszewski, dr Jacek Wolf z Centrum Medycyny Translacyjnej, dr Blanka Seklecka z Ośrodka Wczesnych Badań Medycznych, dr Iwona Pelikant-Małecka z BioBanku, prof. Arkadiusz Piotrowski z Międzynarodowej Agencji Badawczej, dr Katarzyna Waligóra-Borek z Centrum Transferu Technologii i dr Krzysztof Chlebus, pełnomocnik Rektora ds. innowacji i transferu wiedzy. ■

Projekt prof. Karaszewskiego z dofinansowaniem Ministerstwa Zdrowia

Jednym z ogólnopolskich projektów finansowanych w ramach programu POLKARD Ministerstwa Zdrowia na lata 2017-2020 jest TELESTROKE, który jest propozycją modelu regionalnych międzyszpitalnych platform telemedycznych tworzonych w celu poprawy efektywności leczenia ostrej fazy udarów niedokrwiennych mózgu poprzez zwiększenie dostępności do inwazyjnych terapii endowaskularnych i skrócenie czasu do interwencji terapeutycznych.

Inicjatorem i głównym autorem projektu TELESTROKE jest prof. Bartosz Karaszewski, kierownik Katedry Neurologii Gdańskiego Uniwersytetu Medycznego. Realizację zadania koordynuje Szpital Uniwersytecki w Krakowie, a jednym z wykonawców jest Uniwersyteckie Centrum Kliniczne w Gdańsku. Projekt otrzymał finansowanie w wysokości ponad 3,5 mln zł. ■

prof. Bartosz Karaszewski

Eksperci z Uczelni autorami ważnej analizy o cukrzycy w Polsce

Prof. Małgorzata Myśliwiec, kierownik Katedry i Kliniki Pediatrii, Diabetologii i Endokrynologii, dr Agata Ignaszewska-Wyrzykowska z Zakładu Prewencji i Dydaktyki, dr Krzysztof Chlebus z I Katedry i Kliniki Kardiologii, dr Tadeusz Ję-

drzejczyk z Zakładu Zdrowia Publicznego i Medycyny Społecznej oraz dr hab. Tomasz Zdrojewski, prof. nadzw. GUMed, kierownik Zakładu Prewencji i Dydaktyki są współautorami pracy *Prevalence of diabetes in Poland: a combined analysis of national databases*. Pierwszym autorem jest Roman Topór-Mądry – prezes Agencji Oceny Technologii Medycznych i Taryfikacji. Opracowanie ukazało się w czasopiśmie *Diabetic Medicine*.

Analiza dotyczy cukrzycy, która stanowi jeden z głównych problemów zdrowotnych w Polsce i na świecie. Mimo to nie było dotąd wiadomo ile osób choruje na

W POLSCE JEST 2,68 MLN CHORYCH, W TYM PRAWIE 0,5 MLN PACJENTÓW NIEŚWIDOMYCH CHOROBY

cukrzycę w naszym kraju. Eksperci i publiczne instytucje podawały zaskakująco różne szacunki, między 1,5 mln a 4 mln. Komitet Zdrowia Publicznego Polskiej Akademii Nauk powołał specjalną grupę roboczą z pięcioma ekspertami GUMed, która wykonała obszerne analizy z wykorzystaniem danych Narodowego Funduszu Zdrowia i Narodowego Instytutu Zdrowia Publicznego – Państwowego Zakładu Higieny, organizacji komercyjnych oraz wyników badań naukowych (m.in. dr. Marcina Rutkowskiego i badań epidemiologicznych NATPOL). ■

Publikacja w *Advanced Materials*

IF 21.950

Dr Magdalena Szaryńska i mgr inż. Agata Olejniczak-Kęder z Zakładu Histologii są autorkami obszernego komentarza do pracy zespołu Song W. (2018 r.) w czasopiśmie *Advanced Materials* o IF 21.950. Powyższa praca dotyczy znaczenia lipopolisacharydu (LPS) dla funkcji komórek układu

odpornościowego w różnych modelach badawczych. Obie autorki w swojej ostatniej pracy oryginalnej (*Scientific Reports*, 2018, 8) opisały pozytywny wpływ LPS-u na właściwości komórek dendrytycznych w trakcie procedury modyfikacji *in vitro*. Autorzy pracy, która była podmiotem powyższego komentarza, zaobserwowali, że

w mysim modelu raka jelita grubego eliminacja LPS-u z niszy nowotworowej znacznie poprawiała parametry immunologiczne w obrębie guza (wzrost infiltracji przez limfocyty, spadek liczby komórek supresorowych). Powyższy komentarz podkreśla znaczenia mikrobioty jelitowej na zachowanie stanu homeostazy w obrębie układu pokarmowego i jej znaczenia dla prawidłowych funkcji układu odpornościowego. ■

Publikacja dostępna jest w bazie Wiley Online Library w sieci GUMed i poprzez serwer proxy.

Artykuł w *Nature Communications*

IF 12.353

Magdalena Zabielska, asystentka w Katedrze i Zakładzie Fizjologii oraz doktorantka w Katedrze i Zakładzie Biochemii i prof. Ryszard T. Smoleński, kierownik Katedry i Zakładu Biochemii są współautorami pracy *Biomimetic electromechanical stimulation to maintain adult myocardial*

slices in vitro, która ukazała się w prestiżowym czasopiśmie *Nature Communications*. Podczas eksperymentów naukowcy z GUMed zbadali rolę stymulacji elektromechanicznej w zapobieganiu indukowanego przez kulturę *in vitro* różnicowania dojrza-

łej tkanki serca. To podejście znacznie przedłuża hodowlę *in vitro* skrawków serca szczura, królika i ludzkich fragmentów niewydolnego serca.

Artykuł dostępny jest na stronie <https://tinyurl.com/Biomimetic-electromechanical> ■

Nowi doktorzy

WYDZIAŁ LEKARSKI

**Stopień naukowy
doktora habilitowanego
w dziedzinie nauk
medycznych uzyskał**

DR N. MED. ANDRZEJ RYSZARD MITAL

starszy wykładowca, Katedra i Klinika Hematologii i Transplantologii GUMed, praca pt. *Nabyty zespół von Willebrandta w zespołach mieloproliferacyjnych i nabyta hemofilia jako niedoceniane problemy diagnostyczno-kliniczne.*

**Stopień naukowy
doktora w dziedzinie
nauk medycznych
i nauk o zdrowiu
w dyscyplinie nauki
medyczne uzyskał:**

MGR BIOTECHNOL. MONIKA GORZYNIK-DĘBICKA

doktorantka Studiów Doktoranckich, Katedra i Zakład Chemii Medycznej GUMed, praca pt. *Rola stresu nitro-oksydacyjnego oraz modulacyjny wpływ witaminy D3 na mechanizm cytotoxyczności 2-metoksyestradiolu*, promotor – dr hab. Magdalena Górka-Ponikowska.

LEK. KAMILA LACHOWSKA

rezydent UCK, I Katedra i Klinika Kardiologii GUMed, praca pt. *Wpływ spowolnionego oddychania na autonomiczną regulację układu krążenia u stabilnych chorych z przewlekłą niewydolnością serca*, promotor – dr hab. Dagmara Hering, prof. nadzw. GUMed.

LEK. MACIEJ MURAWSKI

starszy wykładowca, Katedra i Klinika Chirurgii i Urologii Dzieci i Młodzieży GUMed, praca pt. *Pierwotne złośliwe nowotwory wątroby u dzieci ze szczególnym uwzględnieniem raka wątrobowo-komórkowego – postęp czy stagnacja?*, promotor – prof. dr hab. Piotr Czauderna.

LEK. GRZEGORZ SŁAWIŃSKI

doktorant Studiów Doktoranckich, Klinika Kardiologii i Elektroterapii Serca II Katedry Kardiologii GUMed, praca pt. *Białko C-reaktywne i inne czynniki w przewidywaniu ryzyka wystąpienia infekcyjnego zapalenia wsierdzia lub infekcji łoża implantowanego urządzenia wśród pacjentów z wszczepionymi urządzeniami kardiologicznymi*, promotor – prof. dr hab. Ewa Lewicka.

MGR STANISŁAW ZAJĄCZKOWSKI

asystent, Katedra i Zakład Fizjologii GUMed, praca pt. *Powiązania czynnościowe równowagi oksydoredukcyjnej z regulacją rytmu serca zależne od chemoreceptorów tętniczych*, promotor – dr hab. Tomasz Wierzbę.

WYDZIAŁ FARMACEUTYCZNY Z ODDZIAŁEM MEDYCYN LABORATORYJNEJ

**Stopień doktora nauk
farmaceutycznych,
dyscyplina nauki far-
maceutyczne, specja-
lność analiza farma-
ceutyczna uzyskała**

MGR FARM. EMILIA DAGHIR-WOJTKOWIAK

doktorantka, Zakład Biofarmacji i Farmakokinetyki Katedry Biofarmacji i Farmakodynamiki GUMed, praca pt. *Zastosowanie regresji LASSO i bayesowskich modeli hierarchicznych do analizy danych „omicznych” i chromatograficznych*, promotor – prof. dr hab. Michał Markuszewski.

WYDZIAŁ NAUK O ZDROWIU Z ODDZIAŁEM PIELĘGNIARSTWA I INSTYTUTEM MEDYCYNY MORSKIEJ I TROPIKALNEJ

**Stopień doktora dzie-
dzina nauk medycz-
nych i nauk o zdrowiu
w dyscyplinie nauki
o zdrowiu uzyskała**

MGR KATARZYNA ANNA GRUCHAŁA

doktorantka Studiów Doktoranckich, Zakład Prawa Medycznego i Farmaceutycznego GUMed, praca pt. *Ocena procesu substytucji aptecznej w świetle prawa farmaceutycznego*, promotor – dr hab. Agnieszka Zimmermann.

GP4research – Spółka spin-off

Uczelni laureatem

EIT Health Start-ups Meet Pharma

**DR INŻ.
MAGDALENA
KUKOWSKA-KASZUBA**

Specjalista,
kierownik Projektu
RIS Hub EIT Health,
Centrum Transferu
Technologii

EIT Health is supported by the EIT,
a body of the European Union

Jedna ze spółek spin-off GUMed została laureatem pierwszego konkursu *2019 EIT Health Start-ups Meet Pharma* dedykowanego zespołom projektowym i startupów chcącym wesprzeć kluczowych partnerów farmaceutycznych tj. Amgen, Bayer, Ferrer, Johnson & Johnson i UCB Biosciences, w opracowaniu innowacyjnych rozwiązań dla pacjentów wymagających przewlekłej opieki zdrowotnej. Podmioty zainteresowane tym działaniem musiały stawić czoła pięciu wyzwaniom badawczym:

- zapewnienie właściwej diagnozy we właściwym momencie – reumatoidalne zapalenie stawów,
- program wsparcia pacjenta oparty na telemedycynie,
- choroba Parkinsona – Jak poprawić zarządzanie „zużywającymi się” epizodami ruchowymi (dyskinezami, dystoniami),
- tworzenie platformy pomiarowej biomarkerów,
- pomiar zdrowia skóry w ocenie skuteczności leczenia i zdolności do przewidywania zaostrzeń w warunkach, takich jak atopowe zapalenie skóry i przewlekła spontaniczna pokrzywka.

Gp4research sp. z o.o. odpowiedziała na wyzwanie firmy Bayer AG obejmujące program wsparcia pacjenta oparty na telemedycynie. Zaproponowane w konkursie rozwiązanie jest odpowiedzią na zapotrzebowanie przemysłu farmaceutycznego na nowe podejście do prowadzenia badań klinicznych. Pomysł Gp4research sp. z o.o. wyrósł na bazie wielu lat doświadczeń i zaangażowania zespołu projektowego. Gp4research sp. z o.o. od lat realizuje wdrożenie modelu badań, w którym w centrum uwagi znajduje się właśnie pacjent i jego dobrostan. Model określany jako *patient-centered approach*, ma zapewnić

gp4research

bringing clinical research
to family medicine

maksymalny komfort pacjenta w trakcie jego uczestnictwa w badaniu klinicznym przy udziale lekarzy rodzinnych i pielęgniarek danego pacjenta, których darzy on szacunkiem i zaufaniem od wielu lat. Badania ukierunkowane na pacjenta znacząco poprawiają rekrutację i retencję uczestników badań, co wpływa na obniżenie kosztów prowadzonych projektów.

Misja spółki wpisuje się w kluczowe obszary wsparcia udzielanego przez EIT Health. Gp4research sp. z o.o. na zgłoszone do konkursu rozwiązanie otrzymało wsparcie w wysokości 10 000 euro, które zostanie przeznaczone na pokrycie kosztów podróży, zakwaterowania i dostępu do usług mentorskich oraz sieci networkingu EIT Health. Gdański Uniwersytet Medyczny wspiera działania i rozwój Gp4research sp. z o.o. w obszarze spersonalizowanych badań klinicznych. Dwa lata temu spółka podjęła rozmowy o bliższej współpracy z GUMed. W ich wyniku 27 czerwca 2017 r. spółka celowa GUMed Centrum Innowacji Medycznych sp. z o.o. objęła mniejszościowe udziały w GP4research sp. z o.o. Ta forma partnerstwa otworzyła nowe obszary współpracy, m.in. w zakresie programu EIT Health.

Więcej informacji na stronie www.eithealth.eu ■

Nasi badacze wśród laureatów konkursów NCN

NARODOWE CENTRUM NAUKI

Źródło grafik www.ncn.gov.pl

Naukowiec Gdańskiego Uniwersytetu Medycznego znalazł się wśród laureatów konkursów OPUS 16, PRELUDIUM 16 oraz SONATA 14 Narodowego Centrum Nauki. Łączna kwota finansowania projektów przyznanych GUMed wyniesie ponad 4,7 mln zł. Wskaźnik sukcesu dla wniosków, w których GUMed pełnił rolę wnioskodawcy wyniósł 22,58%, natomiast średni współczynnik sukcesu dla wszystkich wniosków złożonych do NCN przekroczył 20,5%.

OPUS 16

OPUS to konkurs skierowany do szerokiego grona odbiorców niezależnie od etapu ich kariery naukowej. W ramach szesnastej edycji tego konkursu Centrum przyznało finansowanie dla dwóch projektów GUMed na łączną kwotę ponad 2,1 mln zł. Wśród laureatów, których projekty uzyskały finansowanie znaleźli się:

- prof. Godefridus J Peters, który będzie realizował projekt w Katedrze i Zakładzie Biochemii z zespołem prof. Ryszarda T. Smoleńskiego. Projekt pt. *Mechanizmy komórkowe i efekty in vivo selektywnych inhibitorów dehydrogenazy mleczanowej A w eksperymentalnych modelach międybłoniaka* będzie realizowany we współpracy naukowej z University Medical Centers w Amsterdamie oraz University of Pisa,
- dr hab. Krystyna Pieńkowska z Katedry i Zakładu Chemii Fizycznej na realizację projektu pt. *Badanie interakcji pomiędzy siloksanami (silikonami) a strukturą ludzkiej skóry jak również ocena ich skutków*. Projekt będzie realizowany razem z Katedrą i Zakładem Farmacji Stosowanej oraz we współpracy naukowej z Politechniką Poznańską oraz Uniwersytetem im. Jana Długosza w Częstochowie.

SONATA 14

SONATA jest konkursem na projekty badawcze skierowanym do osób posiadających stopień naukowy doktora uzyskany od 2 do 7 lat przed rokiem wystąpienia z wnioskiem. W ramach tej edycji konkursu Centrum przyznało finansowanie dla dwóch projektów pracowników GUMed na łączną kwotę niemal 2,1 mln zł. Wśród laureatów znaleźli się:

- dr inż. Mariusz Belka z Katedry i Zakładu Chemii Farmaceutycznej z projektem pt. *Termoplastyczne materiały sorpcyjne kształtowane z wykorzystaniem techniki druku 3D: projektowanie i ocena przydatności w analizach biomedycznych i farmaceutycznych*,
- dr Anna Supernat z Zakładu Biologii Komórki z projektem pt. *Analiza interakcji pomiędzy płytkami krwi edukowanymi przez nowotwór, a komórkami raka jajnika*. Projekt będzie realizowany we współpracy naukowej z VUmc Cancer Center w Amsterdamie i University of Bergen.

Wyniki konkursu OPUS 16

Wyniki konkursu SONATA 14

PRELUDIUM 16

W konkursie PRELUDIUM 16 o środki na badania mogły ubiegać się osoby rozpoczynające karierę naukową nieposiadające stopnia naukowego doktora. Centrum przyznało finansowanie dla trzech projektów GUMed na łączną kwotę ponad 480 tys. zł. Wśród laureatów są:

- mgr Anna Stefaniak z Zakładu Biofarmacji i Farmakokinetyki z projektem pt. *Zespół policystycznych jajników w ujęciu metabolomicznym. Czy to odpowiednia strategia poszukiwania patomechanizmu?*,
- mgr Wojciech Rodzaj z Katedry i Zakładu Toksykologii z projektem pt. *Zastosowanie monitoringu biologicznego do oceny ekspozycji na fipronil u właścicieli zwierząt domowych stosujących preparaty do zwalczania pasożytów zewnętrznych*,
- Michał Czarnogórski, który będzie realizował projekt pt. *Skracanie telomerów u długoterminowych biorców alogenicznego przeszczepu komórek krwiotwórczych w porównaniu do ich dawców w Katedrze i Klinice Hematologii i Transplantologii*. Projekt Michała Czarnogórskiego jest pierwszym projektem finansowanym przez NCN, który będzie realizował student naszej Uczelni.

Wyniki konkursu PRELUDIUM 16

Więcej informacji o wynikach konkursów i projektach można znaleźć na [stronie internetowej Narodowego Centrum Nauki](#) ■

Sukces studentów w konkursie *Superhelisa 2019*

Studenci II roku kierunku lekarskiego GUMed – Aleksandra Grzelak, Mateusz Jagielski i Miłosz Ulanowski – zdobyli II miejsce w klasyfikacji drużynowej w Ogólnopolskim Konkursie Wiedzy Biochemicznej *Superhelisa 2019* organizowanym dla studentów wydziałów lekarskich polskich uczelni medycznych. W klasyfikacji indywidualnej Miłosz Ulanowski zajął III miejsce. Konkurs odbył się w dniach 17-18 maja 2019 r. w Katedrze i Zakładzie Biochemii Uniwersytetu Medycznego im. Karola Marcinkowskiego w Poznaniu.

Do konkursu przystąpiło 30 studentów z 10 wydziałów. Pierwsze miejsce zajęła reprezentacja z Warszawskiego Uniwersytetu Medycznego, natomiast III miejsce zajęli studenci z Uniwersytetu Jagiellońskiego. ■

 rys. Alina Bogusiewicz

Wyróżnienie w Jachrance dla dr hab. Anny Starzyńskiej

Dr hab. Anna Starzyńska, prof. GUMed i kierownik Zakładu Chirurgii Stomatologicznej otrzymała nagrodę od Ogólnopolskiego Stowarzyszenia Chirurgii i Implantoprotetyki Stomatologicznej (OSIS-EDI) za wysiłek włożony w rozwój chirurgii stomatologicznej. Wyróżnienie zostało wręczone na XIII Międzynarodowym Kongresie OSIS-EDI, który odbył się Jachrance w dniach 16-18 maja br.

Tematyka Zjazdu poświęcona była głównie rozległym zabiegom augmentacji kości, użyciu fibryny bogatopłytkowej podczas zabiegów sterowanej regeneracji kości i tkanek, zastosowaniu laserów podczas zabiegów okołointplantacyjnych oraz zapobieganiu i leczeniu *periimplantitis*.

Od lewej: prof. Myron Nevins (Harvard, USA), Anna Starzyńska, Jorge Gonzales (Chile)

W skład międzynarodowego grona wykładowców, którzy wystąpili na Kongresie weszli m.in.: prof. Myron Nevins (Harvard, USA), członek komitetu naukowego kongresu OSIS-EDI, dr Joseph Choukroun (Nicea, Francja) twórca metody pozyskiwania A-PREF, dr Robert J. Miller (Floryda, USA), dr Marco Ronda (Genewa, Włochy), dr Sergio Spinato (Bologna, Włochy), dr Daniele Cardaropoli (Turyn, Włochy), dr Stefano Parma Benfenati (Turyn, Włochy) oraz dr Vanessa Riuz Magaz (Barcelona, Hiszpania). ■

Europejski grant dla naszych naukowców

Zespół badawczy naszej Uczelni pod kierunkiem dr hab. Iwony Inkielewicz-Śtepiak, prof. GUMed z Katedry i Zakładu Chemii Medycznej otrzymał prestiżowy grant europejski *MARIE SKŁODOWSKA-CURIE ACTIONS Innovative Training Networks (ITN)*. W skład konsorcjum, którego głównym koordynatorem jest Uniwersytet w Erlangen wchodzi 15 prestiżowych Uniwersytetów z całej Europy m.in. Università degli Studi di Verona, Umea Universitet, University of Navarra, University of Glasgow, Universiteit Leiden, Karolinska Institutet. Projekt *PRECODE: PancREatic Cancer Organoids Research* zakłada realizację innowacyjnych prac doktorskich w międzynarodowym zespole badawczym i tym samym wypromowanie nowego pokolenia czołowych naukowców w modelowych systemach i metodach opracowywania skutecznych terapii raka trzustki.

Celem badań zespołu GUMed będzie opracowanie modelu interakcji organoidów raka trzustki z płytkami krwi w kontekście procesu metastazy. Nasz zespół oceni również przydatność opracowanego modelu do badań aktyw-

ności przeciwnowotworowej leków i badań przesiewowych (*screeningu*) nowo zsyntetyzowanych związków. ■

MARIE CURIE ACTIONS

Nagroda i wyróżnienie dla prof. M. Myśliwiec

Zarząd Główny Polskiego Towarzystwa Diabetologicznego przyznał prof. dr hab. Małgorzacie Myśliwiec, kierownik Katedry i Kliniki Pediatrii, Diabetologii i Endokrynologii Gdańskiego Uniwersytetu Medycznego Nagrodę Polskiego Towarzystwa Diabetologicznego za szczególne osiągnięcia naukowe w dziedzinie diabetologii zarówno z zakresu badań klinicznych, jak i badań podstawowych.

Podczas Inauguracji XX Zjazdu Naukowego Polskiego Towarzystwa Diabetologicznego prof. Małgorzata Myśliwiec wygłosiła Wykład Honorowy im. Jakuba Węgierki pt. *W pogoni za sukcesem w diabetologii*. Jednocześnie na Walnym Zgromadzeniu PTD prof. Myśliwiec została wybrana na członka Zarządu Głównego Polskiego Towarzystwa Diabetologicznego na kolejną kadencję 2019-2023. ■

Złoty medal Chóru GUMed

Chór Gdańskiego Uniwersytetu Medycznego wyśpiewał Złoty Medal na 47 Międzynarodowym Festiwalu Chórów i Orkiestr Svátky Písní w Olomuńcu (Czechy).

Podczas konkursu zaprezentowały się 34 zespoły chóralne z 9 krajów, między innymi z Czech, Polski, Kanady, Malezji czy Turcji. Nasz zespół wystąpił w kategorii chórów mieszanych z trudnym, bardzo zróżnicowanym repertuarem. Oprócz występu konkursowego chórzyści wzięli udział w warsztatach emisyjno-interpretacyjnych z przewodniczącym jury, znanym kompozytorem i dyrygentem, Branko Starkiem z Chorwacji.

Po kwietniowym sukcesie Chóru GUMed na Międzynarodowym Szczecińskim Festiwalu Muzyki Pasyjnej, po raz kolejny nagrodzono pracę zespołu. To już drugie złoto dla Chóru GUMed pod kierunkiem nowego kierownika artystycznego i dyrygenta – dr. Błażeja Połoma – ale po raz pierwszy na konkursie zagranicznym. ■

fot. Darek Giers

Nagrody dla naszych młodych naukowców

**MGR INŻ.
ANDRZEJ DUBIEL**

**MGR AGATA
MOTYKA-POMAGRUK**

Młodzi naukowcy z Międzyuczelnianego Wydziału Biotechnologii UG i GUMed zostali docenieni przez Komisję oceniającą prace w konkursie o Nagrodę Oddziału Polskiej Akademii Nauk w Gdańsku dla młodych naukowców w kategorii nauk biologicznych i rolniczych. Laureatem tej kategorii został mgr inż. Andrzej Dubiel, a wyróżnienie otrzymała mgr Agata Motyka-Pomagruk.

Mgr inż. Andrzej Dubiel od 2012 r. jest doktorantem na Międzyuczelnianym Wydziale Biotechnologii UG i GUMed w Pracowni Biologii Molekularnej Katedry Biologii Molekularnej i Komórkowej. Rozprawę doktorską *Proteaza ClpAP jako czynnik kontrolujący aktywację systemu toksyna-antytoksyna parDE plazmidu RK2* przygotowuje pod opieką prof. Igora Koniecznego i dr Katarzyny Węgrzyn. Od 2018 r. pracuje w zespole dr. Michała Szymańskiego w nowo powstałym Laboratorium Biologii Strukturalnej.

Praca, za którą mgr inż. Andrzej Dubiel został laureatem konkursu o Nagrodę Oddziału PAN w Gdańsku dla młodych naukowców dotyczyła regulacji aktywności systemu toksyna-antytoksyna (TA) parDE plazmidu RK2 w różnych gatunkach bakterii. Prowadzone badania były szczególnie istotne ze względu na fakt aktywności systemu parDE w zapewnianiu stabilnego utrzymania plazmidu w komórce bakterii. System TA może być bowiem wykorzystany zarówno jako potencjalny cel w walce z lekoopornością bakterii wynikającej z obecności plazmidu w komórce, jak również jako narzędzie w projektach o charakterze aplikacyjnym.

Wyniki opublikowane w pracy świadczą o tym, iż to proteaza ClpAP jest czynnikiem aktywującym działanie toksyny ParE na cel komórkowy, poprzez degradowanie antytoksyny ParD. Wykazano również, że mechanizm aktywacji jest uniwersalny w różnych szczepach bakterii, przez co wysoce prawdopodobne wydaje się, że szczepy patogenne również mogą aktywować system parDE w ten sam sposób. Uzyskane wyniki dostarczają wiedzy na

temat mechanizmów regulacji aktywności systemów TA. Mają duży potencjał, aby zostać wykorzystane w badaniach aplikacyjnych związanych zwłaszcza z opracowaniem nowych strategii walki z drobnoustrojami patogennymi.

Wyróżnienie w kategorii nauk biologicznych i rolniczych otrzymała mgr Agata Motyka-Pomagruk z Zakładu Ochrony i Biotechnologii Roślin na Katedrze Biotechnologii Międzyuczelnianego Wydziału Biotechnologii UG i GUMed. Artykuł *Rapid eradication of bacterial phytopathogens by atmospheric pressure glow discharge generated in contact with a flowing liquid cathode* powstał we współpracy Zakładu Ochrony i Biotechnologii Roślin MWB UG i GUMed z grupą prof. Pawła Pohla z Politechniki Wrocławskiej. W artykule opisano zaprojektowany przez grupę badawczą układ reakcyjno-wyładowczy generujący zimną plazmę atmosferyczną do eradykacji bakterii chorobotwórczych względem roślin. Potencjalne zastosowania tego rozwiązania mogą obejmować uniczyńnianie drobnoustrojów chorobotwórczych z płynnych odpadów poprodukcyjnych czy pochodzących z laboratoriów badawczych czy inspekcji sanitarnych. Opisany system chroniony jest polskim zgłoszeniem patentowym (P.419246). ■

Studenckie sukcesy na *Juvenes Pro Medicina*

Studentka V roku kierunku lekarskiego Agata Knurowska zdobyła III miejsce w sesji *Case Report Pediatrics* na konferencji *Juvenes Pro Medicina*, która odbyła się pod koniec maja w Łodzi. Podczas wystąpienia *When a child changes overnight – case report of anti-NMDA receptor encephalitis* zaprezentowała przypadek pacjentki z autoimmunologicznym zapaleniem mózgu z przeciwciałami anti-NMDA. Ta jednostka chorobowa powoduje nagłe zmiany w zachowaniu dziecka. Dzięki szybko postawionej diagnozie i leczeniu zgodnie z najnowszymi wytycznymi dziecko wróciło do pełnego zdrowia. Przypadek ten został opracowany wraz z dr Martą Szmudą z Kli-

niki Neurologii Rozwojowej w Studenckim Kole Naukowym Neurologii Dziecięcej.

Paweł Walisiewicz – student VI roku kierunku lekarskiego, reprezentujący Studenckie Koło Geriatryczne GUMed, zdobył zaś III miejsce

Agata Knurowska

Paweł Walisiewicz

w sesji *Internal Medicine* za pracę pt. *Evaluation of vitamin D3 supplementation and the risk of osteoporotic fracture using the FRAX method in the group of participants of Sopot Senior Fair in 2018*. Współautorem pracy jest studentka

VI roku Monika Michalczuk, a opiekunem merytorycznym dr Adam Hajduk z Katedry i Kliniki Chorób Wewnętrznych, Chorób Tkanki Łącznej i Geriatrii GUMed. Badanie miało na celu ocenę przyjmowania preparatów z witaminą D3 oraz określenie ryzyka wystąpienia złamania w populacji osób powyżej 65 roku życia wśród uczestników Sopotkich Targów Seniora.

Ponadto, w sesji *Case Study Internal Medicine* Paweł Walisiewicz zaprezentował pracę pt. *The role of transthoracic lung ultrasound in the diagnosis and monitoring of the patient with mixed connective tissue disease with acute respiratory failure*, w której przedstawił przypadek pacjentki z ostrą niewydolnością oddechową w przebiegu mieszanej choroby tkanki łącznej. Praca podkreśla, jak ważną rolę odegrało przekłatkowe USG płuc w wyborze postępowania terapeutycznego oraz monitorowaniu leczenia u tej chorej. Opiekunem merytorycznym pracy jest dr Natalia Buda z Katedry i Kliniki Chorób Wewnętrznych, Chorób Tkanki Łącznej i Geriatrii GUMed. ■

Sukcesy Sekcji aerobiku sportowego

Reprezentacja GUMed w aerobiku sportowym będzie dobrze wspominać tegoroczne Akademickie Mistrzostwa Polski. Drużyna z naszej Uczelni pod kierunkiem mgr Anety Korewo pokazała bardzo wysoką formę. Katarzyna Przewłócka (dietetyka, II rok, studia II stopnia) zdobyła złoty medal i tytuł mistrzyni Polski w kategorii solistek. W zmaganiach par srebrny medal i tytuł wicemistrzów Polski wywalczyli Katarzyna Przewłócka i Jacek Świeczka (kierunek lekarski, III rok). Zawody odbyły się w Katowicach w dniach 9-12 maja br. Wzięło w nich udział 130 zawodników z 17 uczelni wyższych z całej Polski.

Tuż za podium znalazł się duet w składzie Natalia Zemierowska (kierunek lekarski, English Division, IV rok) i Marta Potrykus (dietetyka, I rok, studia II stopnia). Jacek Świeczka jako solista wywalczył V miejsce.

Na 14 zespołów biorących udział w imprezie debiutujący Team Grande, czyli podopieczne mgr Kamili Golon w składzie: Klaudia Urmanowicz (zdrowie środowiskowe, II rok), Agnieszka Kuczyńska (fizjoterapia, II rok), Monika Drzewiecka (farmacja, I rok), Karolina Kłosowska (dietetyka, II rok) i Katarzyna Kaźmierczak (dietetyka, II rok) zajęły VI miejsce.

Na przełomie maja i czerwca Katarzyna Przewłócka walczyła także w Krakowie o tytuł Mistrza Europy. Jej doskonale wyszkolenie techniczne zostało docenione i w efekcie uplasowała się na 14 miejscu wśród blisko 500 zawodników.

Następny ważny start Katarzyny Przewłóckiej planowany jest w październiku w holenderskim Leiden, gdzie odbędą się Mistrzostwa Świata. Cała Uczelnia trzyma kciuki! ■

PRO MEMORIA

Józefa de Laval

Z wielkim smutkiem i głębokim żalem środowisko obecnych i byłych bibliotekarzy związanych z naszą Uczelnią, przyjęło informację o śmierci 18 lutego 2019 r. mgr Józefy de Laval, starszego kustosa dyplomowanego i wieloletniej dyrektorki Biblioteki Głównej Akademii Medycznej w Gdańsku.

Z wykształcenia była polonistką i bibliotekoznawcą, Człowiekiem słowa i książki. Zawsze z pasją i oddaniem służyła nie tylko naszej społeczności akademickiej, ale także całemu środowisku uczelnianych bibliotek medycznych w Polsce. Wyróżniała się wybitną wiedzą zawodową, wyjątkowym charakterem, wrażliwością i serdecznością w stosunku do wszystkich, których spotykała na swojej drodze.

Dyrektorka Józefa de Laval urodziła się 11 lutego 1937 r. w Gdańsku w rodzinie inteligenckiej Brunona i Marii Hewelt z domu Weiss. Do szkoły podstawowej uczęszczała w Gdyni Orłowie i tam też, po jej ukończeniu w 1951 r., rozpoczęła naukę w Liceum Ogólnokształcącym nr 1. im. Bolesława Bieruta. Egzamin maturalny zdała w 1955 r. i jeszcze w tym samym roku podjęła studia na Wydziale Filologicznym Uniwersytetu Adama Mickiewicza w Poznaniu, kończąc je pięć lat później w roku 1960. Tytuł magistra filologii polskiej uzyskała w następnym roku (1961 r.) broniąc pracy magisterskiej zatytułowanej *Teatr polski w świetle miejscowej krytyki teatralnej w latach 1931 i 1932 na łamach „Dziennika Poznańskiego”*, której promotorem był prof. Stefan Vrtel-Wierczyński. Jeszcze w trakcie studiów (w 1958 roku) zawarła związek małżeński z Andrzejem de Laval i w kolejnych latach została matką dwóch synów – Włodzimierza (ur. 1960 r.) oraz Piotra (ur. 1963 r.).

Jej droga zawodowa bibliotekarza rozpoczęła się 1 grudnia 1960 r., kiedy to podjęła pracę w Miejskiej Bibliotece Publicznej w Gdyni jako pracownik służby bibliotecznej, początkowo na stanowisku technicznego pracownika bibliotecznego, by z dniem 1 maja 1961 r. awansować na młodszego bibliotekarza. W związku z wyborem zawodu bibliotekarza, w 1962 r. ukończyła korespondencyjny kurs dla Pracowników Bibliotek Powszechnych, uzupełniając w ten sposób swoje wykształcenie o podstawową wiedzę fachową. W listopadzie tego samego roku przeniosła się do Biblioteki Naukowej Wyższej Szkoły Marynarki Wojennej, zajmując tam kolejno stanowiska: bibliotekarza i starszego bibliotekarza. Dbając o swój dalszy rozwój zawodowy w lutym 1966 r. z wynikiem pomyślnym złożyła prestiżowy Egzamin Bibliotekarski dla Kandydatów na Stanowiska Bibliotekarzy Dyplomowanych i stała się członkiem elitarnej grupy bibliotekarzy o uznanych, najwyższych kwalifikacjach zawodowych. W grudniu 1967 r. podjęła nowe wyzwania wynikające z rozpoczęcia pracy w Oddziale Informacji Naukowej ówczesnej

Biblioteki Wyższej Szkoły Ekonomicznej w Sopocie, późniejszej Bibliotece Głównej Uniwersytetu Gdańskiego. Ten okres zatrudnienia trwał do 30 września 1981 r. i zaowocował awansami na kustosa, następnie kustosa dyplomowanego i starszego kustosa dyplomowanego oraz objęciem w 1968 r. funkcji kierownika Oddziału Informacji Naukowej, którą pełniła aż do zakończenia pracy w UG. W 1981 r. przystąpiła do konkursu na dyrektorkę Biblioteki Głównej ówczesnej Akademii Medycznej w Gdańsku, w związku z rezygnacją z pełnienia tej funkcji przez dotychczasową dyrektorkę mgr Helenę Rataj. W lipcu 1981 r. Komisja Biblioteczna AMG pod przewodnictwem prof. med. Mariana Górskiego wybrała mgr Józefę de Laval na funkcję dyrektorki. Objęła ją 1 października 1981 r. i sprawowała nieprzerwanie do 31 grudnia 2002 r., tj. do chwili przejścia na emeryturę.

Głównym obszarem zainteresowań dyrektorki Józefy de Laval jako bibliotekarza były zagadnienia związane z informacją naukową, działalnością bibliograficzną, redakcyjną oraz dydaktyczną. W 1973 r., w okresie pracy w Bibliotece Uniwersytetu Gdańskiego, podjęła współpracę z tamtejszą

szym Zakładem Nauki o Książce i wykładała zagadnienia związane z informacją naukową na studiach stacjonarnych, zaocznych i podyplomowych. Tę działalność dydaktyczną kontynuowała do 1984 r. Prowadziła również zajęcia w Centrum Ustawicznego Kształcenia Bibliotekarzy w Warszawie (1984 r.) oraz na organizowanym przez Centrum kursie kwalifikacyjnym dla bibliotekarzy (1984-1985). Dała się poznać jako doskonały dydaktyk, ciesząc się uznaniem zarówno studentów, jak i współpracowników oraz przełożonych.

Początek sprawowania funkcji dyrektora BG AMG przypadał na okres pełen trudności i zawirowań historyczno-ekonomicznych lat 80., kiedy to zarówno naukowa książka medyczna, jak i fachowe czasopismo z tzw. II obszaru płatniczego były towarem deficytowym, a ich pozyskanie przy nadzwyczaj szczupłych środkach finansowych graniczyło z cudem. W tamtych czasach dostęp do naukowej informacji medycznej polegał na wykonywaniu kwerend tematycznych poprzez przeszukiwanie tomów drukowanej *Polskiej Bibliografii Lekarskiej* autorstwa Stanisława Konopki czy też obszernych i wielostronicowych, publikowanych przez National Library of Medicine roczników *Index Medicus*. Zawierały one wykazy opublikowanych w poszczególnych latach zagranicznych artykułów z obszaru medycyny, pielęgniarstwa i nauk pokrewnych, uporządkowanych według tytułów, haseł, dziedzin oraz kraju publikacji.

Głównym wyzwaniem lat 90. była komputeryzacja, która objęła także biblioteki naukowe. Dyrektor niezwłocznie zainicjowała stosowanie tych nowych rozwiązań w bieżącej pracy Biblioteki. Pierwszy komputer pojawił się w 1991 r. i służył do obsługi udostępnianej w owym czasie offline bazy bibliograficznej Medline, która zastąpiła drukowany Index Medicus. Ilość prenumerowanych baz zwiększała się w kolejnych latach, w miarę pojawiających się nowych źródeł w wersji cyfrowej.

W 1991 roku rozpoczęły się działania związane z komputeryzacją pracy bibliotekarzy, początkowo przy wykorzystaniu systemu Sowa, a od 2001 r. w oparciu o system VTLS Virtua, który stosowany jest do dziś. Dzięki tym, środowisko akademickie systematycznie uzyskiwało coraz szerszy i szybszy dostęp do najnowszych światowych osiągnięć nauki oraz informacji o gromadzonych przez Bibliotekę zbiorach. Ważną aktywnością Dyrektor w latach 90. była

koordynacja i redystrybucja zarówno w regionie, jak i w skali kraju, przychodzących tonami z zagranicy darów książkowych z zakresu medycyny.

Pani Dyrektor przywiązywała ogromną wagę do dokumentowania dorobku publikacyjnego naukowców AMG i z pieczołowitością kontynuowała pracę swoich poprzedników, redagując kolejne roczniki Bibliografii Publikacji Pracowników AMG. Aby usprawnić ten proces zainicjowała w 1994 r. wdrożenie specjalistycznego programu Expertus do tworzenia Bibliografii w wersji elektronicznej, dzięki czemu proces ten uległ przyspieszeniu a informacja wprowadzana stała się łatwo dostępna. Można więc było zakończyć druk Bibliografii, co nastąpiło w roku 1997.

Gdy dyrektor Józefa de Laval obejmowała pracę w AMG, Biblioteka Główna (od 1968 roku) miała swoją siedzibę w budynku przy ul. Dębin-ki 1. Dzięki Jej staraniom, w 1998 r. pozyskano środki finansowe z Fundacji na Rzecz Nauki Polskiej i przeprowadzono gruntowny remont w części pomieszczeń Biblioteki. Dotyczył on głównie parteru budynku, w tym szczególnie usytuowanych tam czytelni, co znacznie poprawiło komfort korzystania przez użytkowników z tych przestrzeni.

Działalność redaktorska to pole kolejnych zasług dyrektora Józefy de Laval. Ta praca była bliska Jej sercu. Dyrektor miała swój udział w powstaniu, we współpracy z pracownikami naukowymi AMG, ponad 20 książek. Ostatnią była książka prof. Zdzisława Wajdy *Szpital na Łąkowej we wspomnieniach (1949-2003)*, której promocja odbyła się w kwietniu bieżącego roku, już po śmierci zarówno jej autora, jak i Pani Dyrektora, jej redaktora.

Józefa de Laval z prof. Julianem Stolarczykiem

W okresie pracy w Bibliotece Głównej mgr Józefa de Laval była członkiem Senackiej Komisji Wydawnictw, Przewodniczącą Rady Bibliotecznej oraz wchodziła w skład następujących redakcji: *Biuletynu Głównej Biblioteki Lekarskiej* (1983-2001), *Annales Academiae Medicae Gedanensis* (2006-2010) oraz *Gazety AMG* (1991-2010). Od pierwszego numeru *Gazety AMG* pełniła funkcję zastępcy redaktora naczelnego, przez 20 lat angażując się całym sercem w realizację tego projektu. →

**Obecna dyrektor Biblioteki Głównej Anna Grygorowicz
i dyrektor Józefa de Laval**

To, że Biblioteka Główna z sukcesem przebyła trudną i wyboistą drogę rewolucyjnych przemian jakościowych ostatniego dwudziestolecia poprzedniego wieku, jest niewątpliwą zasługą Dyrektora. Jej daru rozwiązywania problemów, które wydawały się nie do rozwiązania, umiejętności otwierania drzwi, którzy inni uznawali za zamknięte na głucho, ale nade wszystko ogromnej wiedzy fachowej, wrodzonego talentu organizacyjnego i wyjątkowych zdolności kierowania pracą zespołu. Dyrektorka potrafiła skupiać swoich współpracowników wokół realizowanych inicjatyw i inspirować do działania poprzez stawianie ambitnych wyzwań.

Trzeba również przywołać zasługi dyrektorki Józefy de Laval na polu współpracy akademickich bibliotek medycznych. To właśnie Ona, zorganizowała w Gdańsku w 1981 r., na fali historycznych przemian i nowych możliwości, pierwsze spotkanie dyrektorów tych bibliotek, które zapoczątkowało bliską i owocną współpracę środowiskową. Współpraca ta obejmowała początkowo wymianę informacji o ówczesnie nabywanych przez poszczególne biblioteki zbiorach, by w kolejnych latach przynieść wymierne efekty w postaci zrealizowanych wielu projektów i rozwiązań, których dobrym przykładem był elektroniczny system wypożyczeń międzybibliotecznych doc@med. Przyniosły one pożytek całej społeczności akademickiej związanej z medycyną. W 1993 r. zorganizowała wraz z zespołem BG XIII Konferencję Problematyki Bibliotek Medycznych, kolejny z corocznych naukowych zjazdów, których idea narodziła się w Gdańsku, w czasie wspomnianego wyżej spotkania dyrektorów w 1981 r. Konferencja była poświęcona działalności naukowej bibliotek medycznych oraz zastosowaniu komputeryzacji procesów biblioteczno-informacyjnych.

Wyrazem uznania dla efektów pracy dyrektorki Józefy de Laval są liczne odznaczenia: Srebrny Krzyż Zasługi (1980 r.), Złoty Krzyż Zasługi (1984 r.),

Medal Zasłużony Działacz Kultury (1980 r.), Medal Komisji Edukacji Narodowej (2001 r.), Zasłużonemu Akademii Medycznej w Gdańsku (1995 r.), Za zasługi dla Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich (1993 r., 1995 r.), Medal 50-lecia AMG (1995 r.), Srebrny Medal 50-lecia AMG (1999 r.), W służbie książki Stowarzyszenie Księgarzy Polskich (1986 r.) oraz liczne nagrody Rektora AMG.

Jako współpracownicy codziennie mogliśmy obserwować Jej pracowitość, oddanie czytelnikowi i Uczelni. Bez wątpienia była bibliotekarzem z powołania i realizowała je z największym zaangażowaniem, troską o standardy i konsekwencją. Była niekwestionowanym autorytetem, mistrzynią słowa mówionego i pisanego, a także niezrównaną korektorką, a swój czerwony długopis do korekty nosiła zawsze przy sobie w torebce. Ale nade wszystko mamy w pamięci Jej niezwykłą osobowość i wartości, którym była wierna. Kochała swoją pracę, a Bibliotekę postrzegała jako drugi dom. Była wymagającym dyrektorem, ale też serdecznym, wrażliwym, szlachetnym i skromnym człowiekiem. Niesłychaną życzliwość łączyła z głębokim poczuciem sprawiedliwości. Szukała w każdym tego, co dobre i zawsze to znajdowała. Emanowała życiowym optymizmem, doskonałym poczuciem humoru i wielką dobrocią, którą roztaczała wokół siebie i pomnażała w każdym, z którym się zetknęła. Otaczał Ją ogromny szacunek połączony z wielką sympatią i szczerym przywiązaniem całego

zespołu Biblioteki, gdyż wielokrotnie potwierdzała, że w chwilach trudnych dla pracowników stoi po ich stronie i służy wszelką pomocą.

Mysząc o wspólnie przepracowanych latach, dominuje w nas, bibliotekarzach, uczucie głębokiej wdzięczności, bowiem zapewne każdy z nas byłby inny, gdyby Jej nie spotkał. Najlepszym podsumowaniem drogi zawodowej dyrektorki Józefy de Laval są słowa św. Pawła, którymi żegnała się z senatorami GUMed, przechodząc na emeryturę – *W dobrych zawodach wystąpiłem, bieg ukończyłem i wiarę ustrzegłem* (2 Tm 4, 7). ■

MGR INŻ. ANNA GRYGOROWICZ
Dyrektor Biblioteki Głównej GUMed

Nekrologi

12 KWIETNIA 2019 R. ZMARŁ

dr med. Jan Walerych

Był starszym wykładowcą Kliniki Ortopedii Akademii Medycznej w Gdańsku.
Zatrudniony w Uczelni od 16 września 1970 r. do 30 września 1981 r.

21 MAJA 2019 R. ZMARŁ

mgr Marian Darna

Wieloletni wykładowca Studium Wychowania Fizycznego i Sportu AMG.
Zatrudniony w Uczelni od 1 września 1972 r. do 31 stycznia 1993 r.

29 MAJA 2019 R. ZMARŁA

mgr Róża Misiurna

Wieloletni kierownik Zespołu ds. Socjalnych Gdańskiego Uniwersytetu Medycznego (Akademii Medycznej w Gdańsku). Zatrudniona w Uczelni od 10 marca 1980 r. do 31 października 1992 r.

14 CZERWCA 2019 R. ZMARŁA

dr Ewa Emanuela Hać

Wieloletni wykładowca Katedry i Zakładu Farmakologii GUMed.
Zatrudniona w Uczelni od 1 października 1968 r. do 31 grudnia 2000 r.

Radiolodzy z USA gościli w Uczelni

Na zaproszenie prof. Edyty Szurowskiej, prorektor ds. klinicznych GUMed, światowej klasy radiolodzy: prof. Claudia Henschke i prof. David Yankelevitz z Mount Sinai Hospital w Nowym Jorku odwiedzili Gdańsk. W dniach 6-8 czerwca br. Profesorowie byli uczestnikami 42 Zjazdu Polskiego Lekarskiego Towarzystwa Radiologicznego, natomiast 11 czerwca br. spotkali się w Europejskim Centrum Solidarności z prezydentem Lechem Wałęsą. W rozmowach uczestniczyli: zastępca dyrektora naczelnego UCK ds. logistyki medycznej lek. Adam Sudół oraz rzecznik prasowy GUMed Joanna Śliwińska.

Profesorowie Claudia Henschke i David Yankelevitz są twórcami współczesnej metody badań przesiewowych raka płuca. Jako pierwsi na świecie w 1992 roku zastosowali do tych badań niskodawkową tomografię komputerową. Badanie to wykonuje się bez podawania kontrastu dożylnego, w bardzo krótkim czasie (7-15 sekund), a dawka promieniowania zaabsorbowana przez pacjenta jest 10 razy mniejsza niż dawka zaabsorbowana przy zwykłej tomografii.

Po 20 latach prac nad wprowadzeniem tej metody w 2011 roku wykazano, że jej zastosowanie zmniejsza umieralność na raka płuca o 20% dzięki możliwości wczesnego wykrycia raka płuca. Badanie wykonuje się wśród palaczy, stanowiących grupę osób szczególnie zagrożonych zachorowaniem na ten nowotwór.

W 2015 roku wprowadzono to badanie jako dostępne w ramach ubezpieczenia w USA. W Polsce takie badania odbywają się od 2009 roku w Gdańsku. Ich realizatorem jest Katedra i Klinika Chirurgii Klatki Piersiowej GUMed kierowana przez prof. Witolda Rzymana. Od września br. wprowadza się ogólnopolski pilotażowy program badań przesiewowych raka płuca w Polsce.

Wydaje się, że jest to jedyna metoda dająca możliwość wykrycia raka płuca we wczesnym stadium choroby. Warto nadmienić, że rak płuca jest najbardziej śmiertelnym nowotworem złośliwym na świecie. ■

DR N. HUM. JOANNA ŚLIWIŃSKA
Rzecznik prasowy GUMed

PROF. WITOLD RZYMAN
Katedra i Klinika Chirurgii
Klatki Piersiowej

Stoją od lewej: rzecznik prasowy GUMed Joanna Śliwińska, prof. David Yankelevitz, prezydent Lech Wałęsa, prof. Claudia Henschke, zastępca dyrektora naczelnego UCK ds. logistyki medycznej lek. Adam Sudół

Europejskie Centrum Solidarności

Za nami Dzień skandynawski

Kolejny z serii dni kultur organizowanych przez Dział ds. Umiędzynarodowienia – Dzień skandynawski odbył się 4 czerwca br. Na zgromadzonych gości czekała typowa dla Skandynawii fika, czyli spotkanie przy kawie i słodkościach.

Skandynawia to region obejmujący Szwecję, Norwegię i Danię. Czasem w nieskandynawskich mediach do Skandynawii zalicza się również Islandię, a nawet Finlandię, Estonię, niekiedy też Łotwę i Litwę. Jednak w krajach skandynawskich za Skandynawię uważa się tylko trzy kraje: Danię, Norwegię i Szwecję. Kraje te są powiązane więzami historycznymi i kulturowymi, takimi jak mitologia nordycka czy luteranizm. Z tych krajów wywodzili się Wikingowie, Goci i Gepidowie.

Skandynawia to wyjątkowy pod każdym względem fragment Europy, obfitujący w cuda natury, fiordy, parki, interesujące budowle, a także małe osady wciśnięte między skały, poszarpane wybrzeża, duńskie wyspy.

Skandynawowie, a szczególnie Szwedzi to ludzie wysportowani, wytrzymali, punktualni, a ich życie jest uregulowane. Bardzo dbają o środowisko, nie lubią chwalić się swoim bogactwem, jeżdżą prostymi i niezawodnymi samochodami szwedzkimi, nie starając się nadążyć za trendami mody. Szwedzki design to stylowy minimalizm, który odzwierciedla ich charakter. Nie używają np. firanek i zasłon, bo po co tracić czas na ich wieszanie, pranie, a poza tym zabierają światło wpadające do domu.

Gościem honorowym wydarzenia była prof. Maria Sibińska, dyrektor Instytutu Skandynawistyki na Wydziale Filologicznym Uniwersytetu Gdańskiego, a wykładowczyniami dwie asystentki tego Instytutu.

Wykład dotyczący najważniejszych zwyczajów i świąt skandynawskich, elementów kultury i architektury, firm i wynalazków, a także znanych postaci, o których często nie wiemy, że pochodzą ze Skandynawii, poprowadziły Dominika Bartnik-Świątek oraz Barbara Kuczmarska-Urbaniak. Uczestnicy wydarzenia mogli spróbować swoich sił w mówieniu językami skandynawskimi. Przeprowadzono krótką lekcję języków (szwedzkiego i duńskiego),

z czym było sporo zabawy, ponieważ mimo podobieństwa w języku pisanym, wymowa jest zupełnie inna.

Gośćmi specjalnymi wydarzenia były dr Marta Hruskova, head of the Department of Ph.D. Study and Foreign Affairs oraz Dana Basařová, Erasmus officer, Department of Ph.D. Study and Foreign Affairs, Charles University Second Faculty of Medicine, Praga (Czechy), które odwiedziły GUMed w ramach umowy bilateralnej w ramach programu Erasmus+. W spotkaniu wzięła udział również prof. Maria Dudziak, dziekan Wydziału Lekarskiego i prof. Michał Żmijewski, prodziekan Wydziału Lekarskiego. ■

MGR EWA KISZKA

Kierownik Działu Umiędzynarodowienia Uczelni

Skandynawowie stanowią pierwszą co do wielkości grupę studentów zagranicznych w naszej Uczelni. W GUMed studiuje 1/3 wszystkich Szwedów studiujących w Polsce, w związku z czym żartobliwie jesteśmy nazywani potentatem szwedzkim.

Stoją od lewej: Barbara Kuczmarska-Urbaniak, prof. Maria Sibińska, Dominika Bartnik-Świątek, Ewa Kiszka

Skandynawskie przysmaki

XIII Piknik na Zdrowie

Sześćdziesiąt trzy stoiska, ponad tysiąc wykonanych badań i kilkaset udzielonych porad, konkursy plastyczne, zdrowe jedzenie i mnóstwo dobrej zabawy – tak w skrócie można opisać XIII Piknik na Zdrowie. Impreza zorganizowana przez Gdański Uniwersytet Medyczny, Uniwersyteckie Centrum Kliniczne i Hevelianum odbyła się 8 czerwca br. na Górze Gradowej. Chętni mogli m.in. nauczyć się samobadania piersi i zasad udzielania pierwszej pomocy przy użyciu automatycznego defibrylatora (AED) czy nauczyć się szycia chirurgicznego. Była możliwość sprawdzenia znamion dermatoskopem oraz samodzielnego przygotowania maści.

Gościem Pikniku było Pomorskie Centrum Słuchu i Mowy *Medincus*, którego przedstawiciele wykonywali przesiewowe badania słuchu oraz udzielali porad logopedycznych i psychologicznych. Byli z nami także przedstawiciele Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych w Gdańsku, którzy pokazali jak bezpiecznie zachowywać się w lesie i korzystać z jego darów. W Pikniku wzięli też udział pracownicy Centrum Systemów Informacyjnych Ochrony Zdrowia. Udzielali informacji na temat zmian w ochronie zdrowia, m.in. e-recepty oraz Internetowego Konta Pacjenta. Chętni mieli możliwość potwierdzenia profilu zaufanego. Nie zabrakło zupy soczewicowej, kapuśniaku, zdrowych napojów oraz przekąsek od Fabryki Czekolady Bałtyk.

Najwięcej osób odwiedziło stoiska kardiologiczne i diabetologiczne. Lekarze i studenci mierzyli poziom cholesterolu i glukozy we krwi oraz podpowiadali co zrobić, aby długo cieszyć się zdrowiem. Oblegany był również namiot SKN przy Katedrze i Zakładzie Stomatologii Zachowawczej, gdzie można było dowiedzieć się jak prawidłowo dbać o higienę zębów. Dorośli mogli przekąsić marchewkę i jabłko, a dzieci dostawały dyplomy i szczoteczki do mycia zębów. Wielu piknikowych gości zdecydowało się na pomiar zawartości tkanki tłuszczowej na stoisku Zakładu Żywienia Klinicznego i Dietetyki. Studenckie Koło Naukowe przy Zakładzie Żywienia Klinicznego i Dietetyki przygotowało także słodki poczęstunek – dietetyczne ciasteczka.

Katedra i Klinika Ginekologii, Ginekologii Onkologicznej i Endokrynologii Ginekologicznej informowała pacjentki o metodach antykoncepcji i podsta-

Sześćdziesiąt trzy stoiska, ponad tysiąc wykonanych badań i kilkaset udzielonych porad, konkursy plastyczne, zdrowe jedzenie i mnóstwo dobrej zabawy – tak w skrócie można opisać XIII Piknik na Zdrowie.

wowych badaniach jakie powinna wykonywać świadoma kobieta. Zakład Pielęgniarstwa Położniczo-Ginekologicznego wraz ze Studenckim Kołem Naukowym „Przyszłe Położne” informował ciężarne panie jak przygotować się do cudu narodzin oraz co zabrać ze sobą do szpitala. Przedstawiciele Zakładu Fizjoterapii zapoznawali chętnych z praktyczną wiedzą o narzędzie ruchu. Nie zabrakło też Studenckiego Koła Naukowego Prawa Farmaceutycznego przy Zakładzie Zarządzania w Pielęgniarstwie, którego członkowie uświadamiali niebezpieczeństwa związane ze stosowaniem leków i suplementów diety niewiadomego pochodzenia. Dużym zainteresowaniem cieszyły się prezentacje farmaceutów. Katedra i Zakład Farmacji Stosowanej wraz ze studentami z SKN „ISPE-Farmacja Przemysłowa” prezentowała wybrane substancje pomocnicze przy sporządzaniu maści i kremu, a Katedra Biofarmacji i Farmakodynamiki uświadamiała czego można dowiedzieć się od farmaceuty w aptece. Studenckie Koło Naukowe przy Katedrze i Zakładzie Bromatologii zbudowało piramidę żywienia ze świeżych produktów oraz sprawdzało czy suplementy diety są konieczne w naszym życiu. SKN Medycyny Ratunkowej przy Katedrze i Klinice Medycyny Ratunkowej i SKN Paramedic połączyły siły by przekazać wiedzę jak udzielać pierwszej pomocy.

Przedstawiciele Katedry i Kliniki Chorób Wewnętrznych, Chorób Tkanki Łącznej i Geriatrii badali ryzyko wystąpienia złamania osteoporotycznego metodą FRAX, a Studenckie Koło Geriatrycznego GUMed przy Katedrze

i Klinice Chorób Wewnętrznych, Chorób Tkanki Łącznej i Geriatrii sprawdzali siłę mięśniową za pomocą ręcznego dynamometru. Studenckie Koło Naukowe przy Katedrze i Klinice Ortopedii i Traumatologii Narządu Ruchu udzielało porad jak dbać o dobrą postawę, a Katedra i Zakład Fizjologii uświadamiało jak wygląda cykl miesięczny kobiety.

O częstych chorobach neurologicznych opowiadali przedstawiciele Studenckiego Koła Naukowego Neurologii przy Klinice Neurologii Dorosłych. Co zrobić kiedy dziecko boli głowę radzili studenci z SKN Neurologii Rozwojowej. Udzielali także informacji na temat padaczki, zaburzeń zachowania i emocji. Nie zabrakło też Biblioteki Głównej GUMed, która jak co roku propagowała bookcrossing, czyli ideę nieodpłatnego przekazywania książek poprzez pozostawianie ich w miejscach publicznych, jak również w miejscach celowo utworzonych, tzw. półkach bookcrossingowych, po to, aby znalazca mógł je przeczytać i przekazać dalej. Przedstawiciele Studenckiego Koła Naukowego Mikrobiologii Środowiska przy Zakładzie Immunobiologii i Mikrobiologii Środowiska przygotowali pokazy hodowli bakterii na podłożach stałych i płynnych oraz omówili oddziaływania pomiędzy różnymi gatunkami bakterii.

Na stoisku Zakładu Toksykologii Środowiska oraz Studenckiego Koła Naukowego Zdrowia Środowiskowego omówiono zasady właściwego przechowywania i utrwalania żywności. Przedstawiciele Międzynarodowej Agencji Badawczej – Laboratorium Medycyny 3P edukowali w zakresie genetyki człowieka, a Centrum Transferu Technologii zaprezentowali aktualne oferty konkursów i szkolenia Katedry Immunologii Medycznej i Ośrodka Dawców Szpiku UCK zachęcali do zapisywania się do rejestru jako honorowy dawca szpiku. Członkowie SKN przy Katedrze Logopedii UG przeprowadzali bezpłatne konsultacje logopedyczne, a SKN przy Katedrze i Klinice Chirurgii Ogólnej, Endokrynologicznej i Transplantacyjnej uczyli jak zakładać szwy chirurgiczne. O podstawowych zabiegach stosowanych w chirurgii plastycznej opowiadali członkowie SKN Kliniki Chirurgii Plastycznej. Studenckie Koło Naukowe Pielęgniarstwa Chirurgicznego przekonywało, że lepiej jest zapobiegać niż leczyć. Załoga tego stoiska edukowała w zakresie samobadania piersi i jąder oraz przekonywała do rzucenia palenia. Za papierosa wrzuconego do specjalnej skrzynki palacz dostawał owoc. Kurs szycia chirurgicznego przeprowadzili członkowie Studenckiego Koła Naukowego Chirurgii Onkologicznej.

Studenckie Koło Naukowe przy Klinice Chirurgii i Urologii Dzieci i Młodzieży przygotowało informację na temat udzielania pierwszej pomocy

dziecku a Studenckie Koło Naukowe Otolaryngologii wykonywało podstawowe badanie słuchu – audiometrię tonalną.

Dzięki pozyskanym na Piknik środkom udało się zakupić model stawu biodrowego z mięśniami, szkielet ręki z więzadłami i mięśniami, wałek do ćwiczeń piankowy, przyrząd do pomiaru z linkami, 7 ciśnieniomierzy, 2 wagi z pomiarem zawartości wody i tkanki tłuszczowej, 3 pulsoksymetry, 2 miarki, 2 wzrostomierze i cholesterolomierz. Firma Accu Check podarowała Uczelni także 12 glukometrów.

Serdecznie dziękuję za udział w XIII Pikniku na Zdrowie. Szczególnie dziękuję osobom bezpośrednio zaangażowanym w organizację stoisk. Dzięki Państwa aktywności po raz kolejny udało się zorganizować świetną imprezę. Serdeczne podziękowania kieruję także w stronę Działu Gospodarczego, Działu Budowlano-Technicznego, Sekcji Wydawnictw i Sekcji Transportu. ■

MGR JOLANTA ŚWIERCZYŃSKA-KROK
Sekcja Promocji GUMed

NAFSA 2019 – relacja z konferencji i targów edukacyjnych w Waszyngtonie

Association of International Educators (NAFSA) jest największą na świecie organizacją pozarządową zajmującą się edukacją międzynarodową, a doroczna konferencja i targi NAFSA to największe światowe wydarzenie gromadzące specjalistów zajmujących się internacjonalizacją szkolnictwa wyższego. W tegorocznej edycji wzięło udział ponad dziesięć tysięcy specjalistów ze stu pięćdziesięciu krajów. Wydarzenie odbyło się w Waszyngtonie w dniach 26-31 maja. W programie konferencji znalazło się ponad 200 profesjonalnych sesji szkoleniowych, specjalistyczne warsztaty, prezentacje plakatowe, wydarzenia organizowane dla grup członkowskich i grup interesu.

MGR EWA KISZKA

Kierownik Działu
Umieędzynarodowie-
nia Uczelni

Tematem przewodnim konferencji było hasło *Global Leadership, Learning, and Change*, zachęcające do refleksji z wielu perspektyw zawodowych i geograficznych nad aktualnym stanem procesu globalizacji oraz zmianami i wyzwaniem, przed którymi stoimy, takimi jak imigracja, zdrowie, bezpieczeństwo oraz tym w jaki sposób możemy wpływać na przyszłość edukacji międzynarodowej, aby zapewnić przyjazne i wspierające środowisko dla przyszłych pokoleń studentów i naukowców.

Konferencji towarzyszyły jak co roku targi edukacyjne, które były doskonałą okazją do promocji również polskich uczelni i polskiego szkolnictwa wyższego, nawiązania kontaktów z międzynarodowymi organizacjami o profilu edukacyjnym, a także do wymiany doświadczeń z innymi specjalistami zajmującymi się edukacją i międzynarodowymi wymianami.

Oferta uczelni i polskiego systemu szkolnictwa była prezentowana na stoisku narodowym zorganizowanym przez Narodową Agencję Wymiany Akademickiej (NAWA) w ramach projektu *Ready, Study, Go! Poland*. Stoisko oficjalnie otworzył dyrektor NAWA Łukasz Wojdyga oraz Paweł Kotowski, zastępca Ambasadora RP w Waszyngtonie.

Gdański Uniwersytet Medyczny był reprezentowany przez Ewę Kiszkę, kierownik Działu ds. Umieędzynarodowienia Uczelni i dr. hab. Sławomira Wójcika, kierownika Działu Rekrutacji, którzy oprócz informacji na temat możliwości studiowania w GUMed odbyli liczne spotkania z aktualnymi i potencjalnymi partnerami zagranicznymi.

W ramach konferencji NAWA zorganizowała również sesję pt. *Internationals at the universi-*

Polska Delegacja na stoisku narodowym podczas targów edukacyjnych towarzyszących konferencji NAFSA 2019

 Paweł Kotowski, zastępca Ambasadora RP w Waszyngtonie

ty – *special treatment or regular care?*, którą poprowadziła Katarzyna Aleksy, kierownik Pionu Programów dla Instytucji. Panelistami były Orsolya Janosik z Tempus Public Foundation (Węgry), Cheryl Francisconi z Institute of International Education (USA) oraz Melissa Payne z Canadian Bureau for International Education (Kanada). Sesja była poświęcona aktualnym trendom i wyzwaniom związanym z różnorodnością kulturową międzynarodowych studentów i pracowników, umiędzynarodowieniem szkół doktorskich, używaniu wspólnego języka (głównie angielskiego) przez całą społeczność uniwersytecką, niskiej popularności polskich uczelni na świecie, problemom związanym z migracją, uzyskiwaniem wiz porównując szkolnictwo wyższe w czterech krajach: Węgry, USA, Kanada i Polska.

Jednym z wydarzeń towarzyszących konferencji było przyjęcie w rezydencji Ambasadora RP, w którym wzięło udział ponad 80 Amerykanów (w tym polskiego pochodzenia) pragnących nawiązać kontakty z polskimi uczelniami. Spotkanie zorganizowała NAWA we współpracy z Ambasadą RP w Waszyngtonie.

 Przyjęcie w rezydencji Ambasadora RP w Waszyngtonie

Przedstawiciele GUMed odwiedzili również Sacred Heart University (SHU) w Fairfield, Connecticut (godzina drogi pociągiem od Nowego Jorku), gdzie dzięki gościnności Uniwersytetu przeprowadzili egzamin wstępny na kierunek lekarski English Division dla kandydatów z USA, zwiedzili kampus i dyskutowali na temat możliwości przyszłej współpracy pomiędzy uczelniami. SHU jest uniwersytetem katolickim, prywatnym, posiadającym trzy kampusy, z czego najnowszy, który będzie dedykowany tworzeniu startupów, został niedawno odkupiony od Jacka Welcha, byłego chairmana i CEO General Motors. ■

MGR EWA KISZKA

GUMed posiada do 2020 roku akredytację dla Wydziału Lekarskiego National Committee on Foreign Medical Education and Accreditation (NCFMEA).

NCFMEA zajmuje się dokonywaniem okresowych przeglądów i zatwier-

dzaniem amerykańskich akredytacji zagranicznych wyższych szkół medycznych, w tym akredytacji studiów medycznych prowadzonych na polskich uniwersytetach medycznych.

EUROSON 2019

Lekarze z Uniwersyteckiego Centrum Klinicznego oraz pracownicy naukowi Gdańskiego Uniwersytetu Medycznego wzięli udział w 31 Europejskim Kongresie Ultrasonograficznym EUROSON 2019. W tym roku spotkanie Europejskiej Federacji Ultrasonograficznych Towarzystw Naukowych EFSUMB zorganizowane zostało w hiszpańskiej Grenadzie.

Kongres EUROSON 2019 corocznie skupia lekarzy wszystkich specjalizacji wykonujących badania ultrasonograficzne, aby w przyjaznej atmosferze poznawać nowości naukowe i technologiczne, a także wymieniać swoje doświadczenia podczas interesujących dyskusji.

W trakcie trzech dni paneli naukowych uczestnicy Kongresu mogli usłyszeć m.in. prace prezentowane przez prof. Wojciecha Kosiaka dotyczące zastosowania

ultrasonografii w diagnostyce zmian ogniskowych śledziony u pediatrycznych pacjentów hematologicznych oraz diagnostyki zatorowości płucnej u dzieci.

Ultrasonografia płuc była jednym z najczęściej poruszanych tematów podczas EUROSONu 2019. Dr. Natalia Buda z Katedry i Kliniki Chorób Wewnętrznych, Chorób Tkanki Łącznej i Geriatrii przedstawiała diagnostykę różnicową konsolidacji podopłucnowych.

Wśród wykładowców znaleźli się również lekarze z Pracowni Diagnostyki Ultrasonograficznej i Biopsyjnej Kliniki Pediatrii, Hematologii i Onkologii, dr. Tomasz Batko, dr. Jakub Wiśniewski, lek. Błażej Littwin oraz lek. Andrzej Pomiećko, którzy w swoich wystąpieniach prezentowali nowe możliwości zastosowania ultrasonografii w pediatrii. ■

Sprawozdanie z VIII Zjazdu Polskiego Towarzystwa Neurologów Dziecięcych

**DR SEWERYNA
KONIECZNA**

Zakład Historii
i Filozofii Nauk
Medycznych GUMed

VIII Zjazd Polskiego Towarzystwa Neurologów Dziecięcych odbył się w dniach 10-13 kwietnia 2019 r. w hotelu Mercure w Gdyni. Przewodniczącą Komitetu Organizacyjnego była profesor Maria Mazurkiewicz-Beldzińska, a przewodniczącą Komitetu Naukowego prof. Ewa Pilarska z Kliniki Neurologii Rozwojowej Gdańskiego Uniwersytetu Medycznego. Patronat honorowy nad Zjazdem objął marszałek województwa pomorskiego Michał Struś, prezydent Miasta Gdyni Wojciech Szczurek oraz rektor Gdańskiego Uniwersytetu Medycznego prof. Marcin Gruchała.

Oficjalne otwarcie Zjazdu odbyło się w Teatrze Muzycznym w Gdyni na Scenie Nowej. Obecni byli wiceprezydent Gdyni Katarzyna Gruszecka-Spychała oraz rektor Gdańskiego Uniwersytetu Medycznego profesor Marcin Gruchała, który w przemówieniu podkreślił rangę neurologii dziecięcej w dzisiejszej medycynie.

Niezwykle podniosłym momentem uroczystości było wręczenie przez przewodniczącą PTND profesor Barbarę Steinborn, osobom szczególnie zasłużonym dla neurologii dziecięcej, Medalu im. Profesor Zofii Majewskiej, która była pionierką neurologii dziecięcej w Polsce. Otrzymali go: Ewa Pilarska, kierownik Kliniki Neurologii Rozwojowej GUMed, prof. Marek Kaciński, wieloletni kierownik Katedry Neurologii Dzieci i Młodzieży w Krakowie, dr med. Tomasz Kmiec z Kliniki Neurologii i Epileptologii Centrum Zdrowia Dziecka w Warszawie, dr med. Barbara Szal-Karkowska, emerytowana specjalistka z Centrum Zdrowia Dziecka w Warszawie, dr med. Jadwiga Wigowska-Sowińska z Oddziału Neurologii Dzieci i Młodzieży w Poznaniu.

Prof. Maria Mazurkiewicz-Beldzińska

**Rektor GUMed
prof. Marcin Gruchała**

Prof. Ewa Pilarska

Prof. Radosław Owczuk

Wspominaliśmy w trakcie inauguracji nasze zmarłe koleżanki – dr med. Barbarę Mańkowską z Kliniki Neurologii Rozwojowej Gdańskiego Uniwersytetu Medycznego i dr med. Iwonę Gromek z Instytutu Pomnika Centrum Zdrowia Dziecka w Warszawie.

Interesujący, prowokujący do myślenia wykład inauguracyjny *Granice medycyny* wygłosił prof. Radosław Owczuk, konsultant krajowy w dziedzinie anestezjologii, a dr med. Seweryna Konieczna, historyk medycyny i neurolog z Kliniki Neurologii Rozwojowej GUMed przedstawiła historię zespołu Gilles de la Tourette'a od XVIII w aż po czasy współczesne, nawiązując do historii neurologii dziecięcej w XX/XXI wieku.

Tomasz Grybek, członek Zespołu ds. Narodowego Planu dla Chorób Rzadkich opowiedział z perspektywy rodzica dziecka chorującego na rzadką chorobę o trudach dotarcia do leczenia. Zaprezentował rozważania *Drużyna bohatera – kluczowe ogniwo czy zło konieczne?* – o drodze, jaką z synem przemierzyli po świecie za lekiem, aby się okazało że leczenie jest w Polsce. Stąd niezwykle ważne są konferencje i zjazdy, gdzie dochodzi do natychmiastowej wymiany naukowych doświadczeń i informacji.

W kolejnych dwóch dniach w ponad 20 sesjach naukowych oraz sesjach posterowych poruszono najaktualniejsze zagadnienia i problemy, w tym nowoczesne metody diagnostyki i leczenia z zakresu niemal wszystkich dziedzin neurologii dziecięcej, padaczki, chorób metabolicznych, chorób o podłożu genetycznym, chorób naczyniowych mózgu, pozapiramidowych, demielinizacyjnych, nerwowo-mięśniowych, skórno-nerwowych, bólów głowy. Poruszano zagadnienia roli terapii genowych, a także szans na przełom w leczeniu chorób dotychczas uznanych za nieuleczalne. Podczas sesji prezydenckiej wykładowcy zapoznali uczestników z zagadnieniem chronobiologii padaczki, najnowszymi metodami leczenia SMA, roli czasu w neurologii dziecięcej, a także znaczeniu Europejskich Sieci Referencyjnych.

Podczas kolejnych dni Zjazdu zaproszeni goście wygłosili liczne wykłady i doniesienia naukowe, które stanowiły przegląd najnowszych informacji w dziedzinie neurologii dziecięcej oraz stały się okazją do wymiany doświadczeń, niezwykle cennych w codziennej praktyce specjalistów pracujących z dziećmi chorymi neurologicznie. Wśród zaproszonych gości byli neurologi z klinik dla dorosłych pacjentów – profesor Joanna Jędrzejczak przedsta-

wiła nową klasyfikację napadów padaczkowych pod intrygującym tytułem *Stare wino w nowych szklankach*. Profesor Jarosław Sławek omówił zagadnienie dystonii, profesor Bartosz Karaszewski – nowoczesne leczenie udarów niedokrwiennych mózgu, dr hab. med. Grzegorz Kozera – zastosowanie badania Dopplera w diagnostyce chorób nerwowych, a neurochirurg prof. Leszek Sagan chirurgię padaczki. Obecna była również pediatra prof. Angieszka Szlagatys-Sidorkiewicz, która mówiła na temat żywienia pacjentów z chorobami neurologicznymi. Gość z Londynu dr M. Tereszkowska-Kamińska podczas sesji wideo zaprezentowała zaburzenia ruchowe w chorobach rzadkich układu nerwowego.

W trakcie Zjazdu odbyło się Walne Zebranie Członków PTND, podczas którego wybrano nowy Zarząd Główny Towarzystwa. Przewodniczącą Zarządu Głównego PTND na nową kadencję została wybrana prof. Maria Mazurkiewicz-Beldzińska z Kliniki Neurologii Rozwojowej GUMed. W skład Zarządu weszły również dwie koleżanki z Kliniki – prof. Ewa Pilarska oraz dr med. Marta Zawadzka. Nowemu Zarządowi życzymy owocnej pracy i wielu pomysłów na kolejne cztery lata.

Był też czas na spotkania towarzyskie, często po latach. Ostatniego dnia Zjazdu wieczorem bawiliśmy się w klubie Riviera.

Kolejny, VIII Zjazd Polskiego Towarzystwa Neurologów Dziecięcych odbędzie się za cztery lata w Lublinie. ■

DR SEWERYNA KONIECZNA

Farmacja z paragrafem

Druga edycja Ogólnopolskiej Konferencji Naukowej *Farmacja z paragrafem* organizowana przez Polskie Towarzystwo Studentów Farmacji Oddział Gdańsk odbyła się 18 maja 2019 r.

W konferencji wzięli udział studenci farmacji i prawa, a także magistrowie farmacji i zaproszeni goście. Uczestnicy mieli okazję usłyszeć prelekcję nadkomisarz Natalii Modzelewskiej, która od ponad 20 lat jest funkcjonariuszem Wydziału do Walki z Przestępczością Gospodarczą Komendy Wojewódzkiej Policji w Gdańsku. Jej prezentacja dotyczyła zwalczania przestępczości farmaceutycznej.

Kolejną prezentację przedstawił dr hab. Bartosz Wielgomas, kierownik Katedry i Zakładu Toksykologii Wydziału Farmaceutycznego z Oddziałem Medycyny Laboratoryjnej Gdańskiego Uniwersytetu Medycznego na temat *Dawka czyni truciznę. Prawda uniwersalna?* Uczestnicy mieli również możliwość wysłuchania prelekcji dr. Michała Kaczmarek, prezesa Fundacji *Krajowa Organizacja Weryfikacji Autentyczności Leków*, która dotyczyła systemu weryfikacji autentyczności leków i jego roli w ramach działań prewencyjnych i detekcyjnych w walce z fałszowaniem leków.

Na koniec konferencji Paweł Treder, specjalista z Wydziału Wdrożeń Systemu P1 Centrum Systemów Informacyjnych Ochrony zdrowia przedstawił informację na temat e-recepty i Internetowego Konta Pacjenta. ■

XXXIII Ogólnopolska Studencka Konferencja Kardiologiczna

Kolejna Ogólnopolska Studencka Konferencja Kardiologiczna, która jest kuźnią talentów i zrzesza studentów medycyny oraz młodych lekarzy zainteresowanych kardiologią i kardiochirurgią odbyła się w dniach 17-18 maja br. w Atheneum Gedanense Novum. Tym razem uczestniczyło w niej ponad 100 miłośników kardiologii z 9 ośrodków akademickich w Polsce.

Konferencję otworzył rektor GUMed prof. Marcin Gruchała, który wygłosił wykład pt. *Czy wywiad rodzinny ma znaczenie?* 45 studentów zaprezentowało swoje prace w sześciu sesjach, w tym w dwóch w języku angielskim. Zwycięzców wyłoniło jury pod przewodnictwem prof. Ewy Lewickiej z Kliniki Kardiologii i Elektroterapii Serca GUMed.

W trakcie wydarzenia odbywały się konkursy prac naukowych w sesjach ustnych i plakatowych z zakresu kardiologii zachowawczej, pediatricznej oraz inwazyjnej. W sesji ustnej kardiologii w języku angielskim (prace oryginalne) bezkonkurencyjny okazał się student kierunku lekarskiego English Division GUMed Jakob Meryn. W sesji ustnej kardiologii w języku →

XXXIII
OGÓLNOPOLSKA
STUDENCKA
KONFERENCJA
KARDIOLOGICZNA
17-18 MAJA 2019 GDAŃSK

angielskim (przypadki kliniczne) II miejsce zajęła Zofia Lasocka, studentka V roku kierunku lekarskiego.

W sesji plakatowej kardiologii zachowawczej wyróżnienie otrzymała Barbara Nawrocka z SKN Chirurgii Stomatologicznej za pracę *Wpływ stanu jamy ustnej na choroby układu sercowo-naczyniowego – ocena świadomości lekarzy dentystów i studentów kierunku lekarsko-dentystycznego*. W pracy oceniano postrzeganie i świadomość wpływu zapaleń w obrębie jamy ustnej na rozwój chorób układu sercowo-naczyniowego. Badanie przeprowadzono wśród lekarzy dentystów i studentów kierunku lekarsko-dentystycznego.

Autorami są Barbara Nawrocka i Kamil Wojciechowski z SKN Chirurgii Stomatologicznej oraz lek. dent. Paulina Adamska i dr hab. Anna Starzyńska, prof. nadzw. GUMed i kierownik Zakładu Chirurgii Stomatologicznej. Natomiast w sesji plakatowej kardiologii inwazyjnej i kardiologii II miejsce zajęli: Jakub Osowski (IV rok, kierunek lekarski), Wioleta Kurpińska-Kac (IV rok, kierunek lekarski) oraz Natalia Sobczyk (V rok, kierunek lekarski). ■

13 Ogólnopolska Konferencja Psychoonkologiczna

**Dr hab. Marzena Samardakiewicz (obecny prezes PTPO)
i prof. Krystyna de Walden-Gałuszko (wiceprezes PTPO)**

Psychoonkologia w onkologii – Onkologia w psychoonkologii – 25 Lat psychoonkologii w Polsce – pod takim hasłem odbyła się 13 Ogólnopolska Konferencja Psychoonkologiczna. Wydarzenie zostało zorganizowane w Hotelu Mercure Stare Miasto w dniach 17–18 maja br.

Historia psychoonkologii w Polsce od 25 lat jest nierozzerwalnie związana z Akademią Medyczną w Gdańsku, a później z Gdańskim Uniwersytetem Medycznym. Od chwili powstania w 1992 r. Polskie Towarzystwo Psychoonkologiczne (PTPO) miało siedzibę w murach Uczelni – przez pierwsze 5 lat w Katedrze Psychiatrii AMG, a przez następne 20 lat (do chwili obecnej) w Zakładzie Medycyny Paliatywnej Katedry Medycyny Rodzinnej GUMed. Od 22 lat z inicjatywy PTPO ukazuje się najważniejsze branżowe czasopismo naukowe Psychoonkologia (do chwili obecnej ukazało się 51 numerów).

Konferencję rozpoczęły wykłady wygłoszone przez wieloletnią prezes PTPO i pierwszego kierownika Zakładu Medycyny Paliatywnej AMG prof. Kry-

stynę de Walden-Gałuszko *Historia psychoonkologii w Polsce* oraz prof. Tita Albrehta ze Słoweńskiego Narodowego Instytutu Zdrowia Publicznego *Innovation as an alternative to bridge the gaps in psycho-oncological care*. W gronie wykładowców obecni byli czołowi polscy onkolodzy, m.in.: prof. Cezary Szczylik z Europejskiego Centrum Zdrowia w Otwocku, prof. Rafał Dziadziuszko z GUMed oraz dr Janusz Meder, prezes Polskiej Unii Onkologii z Centrum Onkologii w Warszawie.

Dużym zainteresowaniem cieszyły się sesje poświęcone leczeniu bólu, jakości życia chorych. Ożywioną dyskusję wzbudził temat problemów seksualnych pacjentów po przebytych chorobach nowotworowych.

W wydarzeniu wzięło udział około 250 uczestników polskich i zagranicznych (ze Słowenii, Litwy, Białorusi, Ukrainy) – lekarzy, psychologów, pielęgniarek, wolontariuszy, osób duchownych, zainteresowanych problemami psychologicznymi w onkologii, medycynie paliatywnej czy opiece paliatywno-hospicyjnej. Podczas sesji plenarnych zaprezentowano 45 wystąpień ustnych, a w sesji plakatowej 17 plakatów naukowo badawczych.

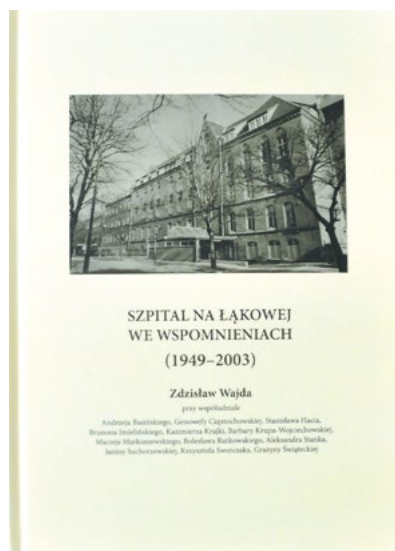
Organizatorami Konferencji byli: Polskie Towarzystwo Psychoonkologiczne, Polska Liga Walki z Rakiem, Zakład Psychologii Stosowanej Uniwersytetu Medycznego w Lublinie oraz Zakład Medycyny Paliatywnej Gdańskiego Uniwersytetu Medycznego.

Dodatkowe informacje oraz materiały konferencyjne dostępne są na stronie ptpo.org.pl/13okpo. ■

Szpital na Łąkowej we wspomnieniach

(1949-2003)

ZDZISŁAW WAJDA

Szpital na Łąkowej we wspomnieniach (1949-2003), Zdzisław Wajda; Gdańsk 2019, ISBN 978-83-66145-18-4, ss. 253.

Z Postłowa

[...] Książka wspomnień poświęcona działalności klinik, oddziałów, zakładów i pracowników Państwowego Szpitala Klinicznego numer 3 Akademii Medycznej w Gdańsku, Szpitala Najświętszej Maryi Panny – Szpitala na Łąkowej – zamyka ponad 50-letnią historię tej placówki, zakończoną likwidacją Szpitala w roku 2003. Zamyka też ostatecznie 150 lat dziejów Szpitala powołanego do życia jeszcze przez gdańskich katolików w połowie XIX wieku.

Wspomnienia na chwilę zatrzymują czas. Autorzy z sentymentem wracają do instytucji, w której pracowali przez wiele, wiele lat. To powroty do lat spędzonych w Szpitalu na Łąkowej, do niezapomnianych wrażeń, które szczególnie zapadły im w serce, do czasów młodości, do trudów zdobywania zawodowych umiejętności, naukowych stopni, zaszczytów i awansów.

Książka ma przybliżyć i utrwalić pamięć o ludziach – zespołach lekarskich, pielęgniarskich, pracownikach administracji, całej szpitalnej społeczności; jest też przypomnieniem roli, jaką Szpital odegrał po II wojnie światowej jako jednostka akademicka.

Promocja książki odbyła się 12 kwietnia br. w siedzibie Okręgowej Izby Lekarskiej w Gdańsku z udziałem licznie zgromadzonej publiczności. ■

Kadry GUMed

ZMIANY NA STANOWISKACH KIEROWNICZYCH W GRUPIE PRACOWNIKÓW NIEBĘDĄCYCH NAUCZYCIELAMI AKADEMICKIMI

Z dniem 1.05.2019 r. mgr. inż. Pawłowi Zdrodowskiemu powierzono stanowisko dyrektora ds. technicznych.

JUBILEUSZ DŁUGOLETNIJ PRACY OBCHODZĄ:

30 lat mgr Hanna Myszowska
dr hab. Piotr Siondalski

35 lat mgr Sławomir Zalewski

TYTUŁ NAUKOWY PROFESORA OTRZYMALI:

prof. dr hab. Bartosz Karaszewski
prof. dr hab. Ewa Pilarzka
prof. dr hab. Joanna Stańczak

NA STANOWISKU ADIUNKTA ZATRUDNIONO

dr. med. Jacka Hałasza

NA STANOWISKU STARSZEGO WYKŁADOWCY ZATRUDNIONO:

dr med. Martę Kozłowską
dr. med. Wojciecha Sierszenia
dr. med. Jacka Teodorczyka
dr. med. Szymona Wojtyłaka

ZMIANY NA STANOWISKACH KIEROWNICZYCH W GRUPIE PRACOWNIKÓW BĘDĄCYCH NAUCZYCIELAMI AKADEMICKIMI

Z dniem 1.06.2019 r. prof. dr. hab. Markowi Niedożytko powierzono funkcję kierownika Kliniki Alergologii. Do dnia 31.05.2019 r. pełnił funkcję p.o. kierownika Kliniki Alergologii.

Nowatorska aplikacja Centrum Chorób Piersi UCK

Darmowa aplikacja mobilna Centrum Chorób Piersi UCK, szpitala GUMed powstała, by na bieżąco monitorować stan pacjentów z rakiem piersi, a także zapewnić im dostęp do bieżących informacji dotyczących tej choroby.

WIOLETA WÓJCIK

Zespół ds. Organizacji
i Promocji UCK

W aplikacji mobilnej pacjent znajdzie najważniejsze informacje na temat raka piersi (m.in. jak się badać i jak poprawić wyniki leczenia) i Centrum Chorób Piersi UCK, a także organizacji pacjentów oraz ciekawostki interesujące z punktu widzenia chorego. Na bieżąco umieszczane będą wiadomości ważne z organizacyjnego punktu widzenia, takie jak zmiana godzin przyjęć lekarza czy dane adresowe. Nowo powstała aplikacja nie pełni jednak funkcji tylko informacyjnej, lecz daje możliwość codziennego kontrolowania stanu pacjenta.

– Doceniamy rolę nowoczesnej informacji. Chcemy dotrzeć do jak najszerszego grona w sposób maksymalnie przyjazny i łatwy w użyciu. Jednak to, co najistotniejsze i najbardziej innowacyjne w tej aplikacji, to moduł zgłaszania działań niepożądanych, czyli np. pogarszającego się samopoczucia. To narzędzie daje nam możliwość szybszej, aktywnej reakcji. Tego rodzaju działania, nowatorskie w Polsce, mają udowodniony wpływ na poprawę wyników leczenia – mówi dr hab. n. med. Elżbieta Senkus-Konefka, koordynator Centrum Chorób Piersi UCK.

Pacjentki, które zainstalują aplikację na swoim telefonie, będą codziennie wypełniać ankietę składającą się z kilkunastu pytań. Jednym z zadań będzie określenie swoich dolegliwości w skali od 1 do 4. W przypadku zaznaczenia 3 stopnia automatycznie zostanie wysłany email z informacją do pielęgniarki dedykowanej chorym z rakiem piersi. Kontakt z pacjentką umożliwi podjęcie odpowiednich działań. Pielęgniarka skontaktuje chorą z lekarzem, doradzi sposób postępowania, pokieruje do szpitala itp.

Aplikacja została sfinansowana przez firmę Pfizer, sponsora głównego oraz firmy: Egis i Pierre Fabre. Aktualnie pobrać można ją ze sklepu internetowego Google Play (telefony obsługiwane przez systemem Android). Niebawem będzie dostępna również w App Store (dla użytkowników systemu iOS).

Aplikacja mobilna wpisuje się w ideę kompleksowej opieki, którą Centrum Chorób Piersi oferuje swoim pacjentom. Na pierwszej wizycie chora badana jest przez onkologa i chirurga onkologicznego. W zależności od potrzeby kierowana jest na mammografię, USG piersi, biopsję, rezonans magnetyczny, USG i biopsję węzłów chłonnych. W trakcie konsylium lekarze podejmują decyzję, czy konieczna jest chemio- lub/i radioterapia, czy od razu zabieg chirurgiczny. Istnieje również możliwość udziału w licznych badaniach klinicznych, prowadzonych w ramach współpracy międzynarodowej z wykorzystaniem najnowocześniejszych leków.

W oficjalnej prezentacji aplikacji, która odbyła się 11 czerwca 2019 r., uczestniczyli m.in.: Jakub Kraszewski, dyrektor naczelny UCK, dr n. med. Jarosław Skokowski, zastępca ordynatora Kliniki Chirurgii Onkologicznej UCK, Monika Puchowska, koordynator aplikacji CChP, Iwona Schymalla, prezes Fundacji Żyjmy Zdrowo oraz przedstawiciel Fundacji OMEALife i Gdańskich Amazonek, a także pracownicy Centrum Chorób Piersi UCK. Gościem honorowym wydarzenia była Danuta Wałęsa. ■

fot. Sylwia Mierzewska / UCK

**Iwona Schymalla, Grażyna Suchodolska, dr Milena Lachowicz,
Danuta Wałęsa, Marta Mowińska**

Monika Puchowska – koordynator aplikacji CChP

2 tysiące transplantacji nerek w UCK

Przeszczepianie nerek to jeden z najprężniej rozwijających się programów transplantacyjnych w Uniwersyteckim Centrum Klinicznym, szpitalu GUMed. Pierwszy przeszczep nerki w UCK odbył się w 1980 roku, od tego czasu wykonano tutaj już 2 tys. tego typu procedur.

Uniwersyteckie Centrum Kliniczne od kilku lat jest liderem w dziedzinie transplantacji nerek w Polsce, w 2017 r. całkowita liczba przeszczepionych nerek wyniosła 125, czyli najwięcej w kraju. W 2018 r., zgodnie z ogólnopolską tendencją, ta liczba spadła do 95.

– Transplantologia to wysiłek wielodyscyplinarny. Dziękujemy naszym współpracownikom: lekarzom i pielęgniarkom, ale też osobom związanym z pracą laboratoryjną, koordynacją działań, które są istotą transplantologii, jak również tym, którzy pomagają w transporcie czy zaopatrzeniu. To święto tych wszystkich osób oraz oczywiście pacjentów, którym dzięki transplantacjom możemy pomagać – mówił dr hab. Tomasz Stefaniak, dyrektor ds. leczenia UCK.

Za wyjątkowe zaangażowanie swoich współpracowników, dyspozycyjność, często nienormowane godziny pracy, dziękowali także pozostali uczestnicy konferencji: prof. Alicja Dębska-Ślizień, ordynator Kliniki Nefrologii, Transplantologii i Chorób Wewnętrznych, prof. Zbigniew Śledziński, ordynator Kliniki Chirurgii Ogólnej, Endokrynologicznej i Transplantacyjnej, prof. Radosław Owczuk, ordynator Kliniki Anestezjologii i Intensywnej Terapii, a także Anna Milecka, koordynator Regionalnego Centrum Koordynacji Transplantacji.

23-letnia Magdalena, której przeszczepiono dwutysięczną nerkę, czuje się dobrze. Transplantacja w przypadku tej pacjentki była konieczna z powodu trwałej niewydolności organu, spowodowanej najprawdopodobniej kłębuszkowym zapaleniem. Przewlekła niewydolność nerek, będąca wskazaniem do transplantacji, występuje także z powodu powikłań cukrzycy, nadciśnienia tętniczego, wielotorbielowości nerek oraz innych chorób ogólnoustrojowych, najczęściej o podłożu im-

munologicznym. Nerki przeszczepiane są chorym leczonym już dializami, a także zanim zaistnieje konieczność tego typu terapii (tzw. transplantacja wyprzedzająca). Organ można przeszczepić wyprzedzająco również choremu z niewydolnością nerki przeszczepionej (tzw. re-transplantacja wyprzedzająca).

– Naszym oczkiem w głowie jest przeszczepianie wyprzedzające, które wprowadziliśmy w Uniwersyteckim Centrum Klinicznym w 2003 roku. Zaobserwowaliśmy, że przynosi znakomite efekty. Większość takich chorych otrzymuje przeszczep zanim wymaga dializy. Przeżywalność nerek i chorych jest lepsza niż w przypadku transplantacji po jakimś czasie trwania leczenia dializami – podkreśla prof. Alicja Dębska-Ślizień, ordynator Kliniki Nefrologii, Transplantologii i Chorób Wewnętrznych UCK.

Nerki pobiera się zazwyczaj są od dawców zmarłych, transplantacje od dawców żywych stanowią jedynie kilka procent, przynoszą jednak najlepsze rezultaty. W UCK po raz pierwszy przeszczepiono nerkę od dawcy żywego w 1999 r. Personel gdańskiego ośrodka transplantacyjnego wykonuje zarówno przeszczepy od dawców żyjących spokrewnionych, jak i niespokrewnionych. →

Od lewej: prof. dr hab. Alicja Dębska-Ślizień, dr hab. Tomasz Stefaniak, prof. dr hab. Zbigniew Śledziński

Po zabiegu transplantacji chory musi pozostawać pod nadzorem specjalistów, niezbędne jest także przyjmowanie leków immunosupresyjnych, jednak przeszczep nerki pozwala uniknąć wielu dolegliwości, dając chorym szansę na normalne życie. Ustępuje wiele przewlekłych powikłań związanych z długotrwałą niewydolnością nerek (np. nadciśnienie przytarczyc oraz inne zaburzenia hormonalne, świąd skóry, niedokrwistość, zaburzenia kostne). Możliwy jest powrót do czynnej pracy zawodowej, sportów rekreacyjnych, a nawet ciąży. Co więcej, nie trzeba przestrzegać uciążliwych ograniczeń w zakresie ilości przyjmowanych płynów i rodzaju pokarmów.

Przeszczepiona nerka ulega jednak stopniowemu niszczeniu. Pacjent z niewydolną nerką przeszczepioną powinien być rozważony jako kandydat do kolejnej formy leczenia nerkozastępczego, w tym do transplantacji tego orga-

nu. Może być ona wykonana, o ile chory spełnia kryteria włączenia na listę oczekujących, nawet zanim konieczne będzie dializowanie.

Poza nerkami w Uniwersyteckim Centrum Klinicznym przeszczepia się także szpik, rogówki, serca, płuca, wątrobę oraz wyspy trzustkowe – w 2018 roku przeszczepiono łącznie 317 organów. ■

fot. Sylwia Mierzewska / UCK

WIOLETA WÓJCIK

Zespół ds. Organizacji i Promocji UCK

Ośrodek Badań Klinicznych Wczesnych Faz

W Uniwersyteckim Centrum Klinicznym, szpitalu GUMed 19 czerwca br. odbyło się uroczyste otwarcie Ośrodka Badań Klinicznych Wczesnych Faz – jedynego tego typu multidyscyplinarnego ośrodka w Polsce.

Jest to nowa jednostka, w której badacze uzyskują informacje dotyczące mechanizmów działania i zachowania się w ustroju badanej substancji podanej po raz pierwszy człowiekowi, określają jej bezpieczeństwo, a także bilans pozytywnego efektu terapeutycznego i ewentualnych działań niepożądanych. Podczas tego etapu badań wyznacza się również bezpieczną dawkę danej substancji, rekomendowaną do kolejnych etapów badań.

Koordynatorem medycznym Ośrodka jest prof. Rafał Dziadziuszko, funkcję kierownika pełni zaś dr Blanka Seklecka.

W kolejnym zeszycie *Gazety GUMed* ukaże się obszerniejszy materiał przybliżający zadania i specyfikę Ośrodka Badań Klinicznych Wczesnych Faz. ■

Nagrody jubileuszowe UCK

JUBILEUSZ DŁUGOLETNIEJ PRACY OBCHODZĄ:

20 lat Marlena Kubik
Izabela Mądry
Sylwia Okoń

25 lat Małgorzata Wika-Czarnowska

30 lat Grażyna Cukierska
Katarzyna Pankiewicz

35 lat Grażyna Lewańczyk
Jolanta Szymichowska
Grażyna Waleńska

40 lat Maria Zblewska

Historia medycyny na wyciągnięcie ręki

JAKUB OSOWSKI

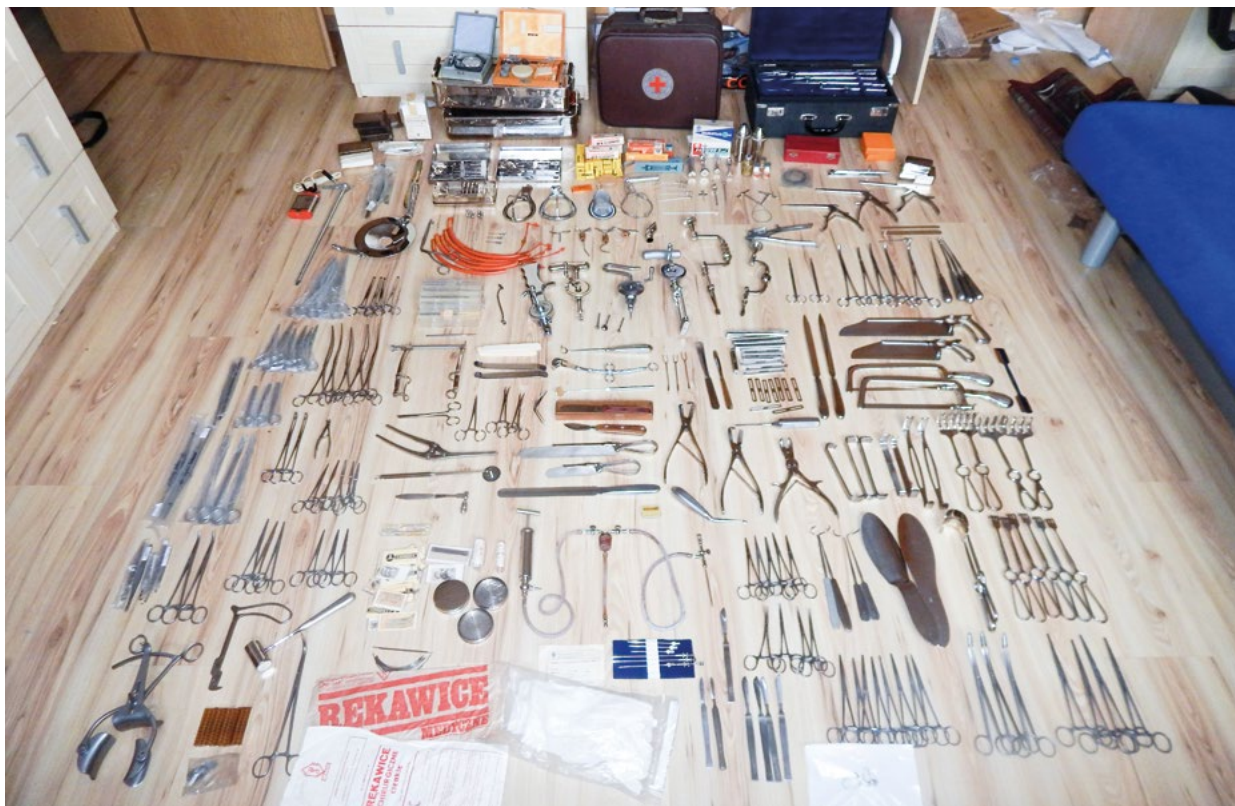
Student IV roku
kierunku lekarskiego

Podczas zajęć uczymy się o różnych metodach terapii, zabiegach, lekach. Wiedzę przyswajamy wręcz mechanicznie. Liczy się to, aby jak najwięcej zapamiętać – jaki antybiotyk w zakażeniu *Pseudomonas*, jaka dawka sterydu w zapaleniu kłębuszków. Tak wygląda nauka większości z nas, w tym moja. Jednak, czy kiedykolwiek zastanawialiście się, skąd się to wszystko wzięło? Przecież ktoś musiał kiedyś odkryć dany lek, pomyśleć, że w danej chorobie może okazać się przydatny, opracować daną procedurę chirurgiczną i wymyślić narzędzia niezbędne do jej przeprowadzenia.

Moja fascynacja historią medycyny rozpoczęła się jeszcze na długo przed studiami. Już w gimnazjum zaczytywałem się w *Stuleciu chirurgów* Thorwalda. Na pierwszym roku studiów moje zainteresowanie znacznie się pogłębiło. Wtedy rozpocząłem kolekcjonowanie wszelkich rzeczy związanych z rozwojem medycyny. Mam dosyć pokaźny zbiór medycznych antyków, głównie różnego rodzaju narzędzi chirurgicznych. Ale posiadam też na przykład fiolkę po penicylinie z początków masowej jej produkcji w Polsce czy amery-

kański opatrunek wojskowy z II wojny światowej z dołączoną saszetką z sulfonamidem.

Głównym źródłem mojej kolekcji był demobil wojskowy. Narzędzia były gromadzone przez wojsko na wypadek wojny i przez wiele lat leżały nieużywane w magazynach. Po pewnym czasie sprzedawano je po cenie złomu, były przecież przestarzałe, nie miały dopuszczeń do użycia. Teoretycznie były po prostu bezwartościowe, ale dla kolekcjonerów miały ogromną wartość. Dziś już z demobilu coraz ciężiej zdobyć eksponaty. Po prostu się skończyły, sprzedane lub zezłomowane. Obecnie pojedyncze egzemplarze można kupić od osób prywatnych, jednak po znacznie zawyżonych cenach. Nie wszystko jednak jest tak łatwo dostępne. Niektóre eksponaty, jak na przykład zastawka kulkowa Starr-Edwards, pierwsza seryjnie produkowana proteza zastawkowa, pozostaje w strefie marzeń wielu kolekcjonerów.

Cała kolekcja

Opatrunek z sulfonamidem oraz fiołka po penicylinie sodowej

Patrząc na te wszystkie stare narzędzia uderzające jest to, że w przypadku wielu z nich idea działania jest dokładnie taka sama od ponad wieku. W oczu rzuca się także dosyć solidne wykonanie instrumentów, były przecież wielorazowe! Szklane strzykawki gotowane w sterylizatorach, rękawiczki gumowe z instrukcją czyszczenia i sterylizacji, igły chirurgiczne "do nawlekania" wraz z pojemnikiem do wyjalawiania – produkcja jednorazowych sprzętów była kiedyś droga i nieopłacalna, poza tym nie zdawano sobie sprawy z istnienia zakażeń krwiopochodnych.

Dawniej wszystko było obsługiwane ręcznie, bez użycia elektryczności. Ortopeda wiercił w kości wiertarką ręczną, kardiochirurg przecinał mostek specjalnym dłutem i młotkiem, neurochirurg trepanem ręcznym wykonywał otwór w czaszce, następnie sklepienie przecinał piłą Gigiego lub odgryzaczem kostnym. Wszystkie te narzędzia udało mi się zgromadzić w kolekcji. Jeden ręczny trepan jest najstarszym moim eksponatem – pochodzi z końca XIX wieku. Dzisiaj wszystkie te czynności wykonuje się z użyciem narzędzi elektrycznych. Szybciej, bezpieczniej i pewniej.

Szklana strzykawka wraz z pojemnikami oraz wielorazowe igły chirurgiczne z różnymi nićmi

Warto też wspomnieć o pierwszych endoskopach – były one wykonane w całości z metalu i miały postać sztywnej rurki, bez optyki. Źródło światła znajdowało się na zewnątrz (jak na przykład w endoskopie Brunningsa), później Chevalier-Jackson umieścił małą żaróweczkę na końcu swojego bronchoskopu. Potem było jeszcze wiele przemian, aż do współczesnego, giętkiego aparatu. Jednak w zbiorach posiadam tylko wspomniane wcześniej dwa modele.

Niektóre narzędzia są też niemyimi świadkami zapomnianych i mało znanych wydarzeń. Na przykład igły z tępyimi końcami były używane do szwu wątroby. Przestarzała już technika, pamiętana jeszcze przez niektórych chirurgów. Mało kto jednak wie, że współtwórcą jej był Julian Pęski, polski chirurg, który wraz z Kuźnieciewiczem opracował ten rodzaj igły i sposób zszywania, co umożliwiło pierwsze resekcje wątroby.

Doszliśmy do znakomitych czasów w rozwoju medycyny. Przeszczepiamy narządy, sztuczne protezy zastępują nasze zastawki czy stawy, odkrywamy leki działające specyficznie na dane białko, wytwarzamy hormony ludzkie jak insulina czy erytropoetyna. Jednak mimo tych wszystkich osiągnięć bardzo wiele problemów medycznych pozostaje wciąż nierozwiązanych. Warto więc czasem spojrzeć za siebie, by zobaczyć jak szybko i daleko już zaszliśmy, by nabrać nadziei i siły do dalszej drogi. ■

JAKUB OSOWSKI

Bronchoskopy – z prawej Bruningsa, po lewej Chevaliera-Jacksona

Kardiolodzy przebadali maratonki

V Maraton Gdański odbył się w Trójmieście 14 kwietnia br. Pracownicy Kliniki Kardiologii i Elektroterapii Serca, I Kliniki Kardiologii oraz studenci Kardiologicznego Koła Naukowego Gdańskiego Uniwersytetu

Medycznego pod kierunkiem dr hab. Alicji Dąbrowskiej-Kugackiej i prof. Ewy Lewickiej, przeprowadzili przesiewowe badanie kardiologiczne wśród uczestniczek biegu. Bezpośrednio po przekroczeniu przez biegaczki linii mety wykonano u nich EKG, badanie echokardiograficzne i testy laboratoryjne. Te same badania przeprowadzono u biegaczek 10-14 dni przed maratonem, w tym także 24-godz. EKG metodą Holtera i ocenę wydolności na podstawie badania spiroergometrycznego. Zostały one powtórzone po upływie 7-10 dni od biegu. Kardiolodzy z GUMed już po raz kolejny podjęli się badania maratończyków, trzy lata temu byli to mężczyźni, rok temu kobiety i obecnie podobne badania przeprowadzono na większej grupie kobiet. Celem tego projektu jest ocena wpływu skrajnego obciążenia wysiłkiem fizycznym na układ sercowo-naczyniowy i porównanie wyników uzyskanych u mężczyzn i u kobiet. ■

Spotkania edukacyjne dla uczniów gdańskich szkół podstawowych

Studenci II roku kierunku pielęgniarstwa Gdańskiego Uniwersytetu Medycznego zorganizowali spotkania edukacyjne dla uczniów ośmiu gdańskich Szkół Podstawowych nr 14, 27, 35, 50, 56, 79, 80, 92. Partnerem spotkań było Kuratorium Oświaty w Gdańsku.

Zajęcia obejmowały tematy dotyczące samo-kontroli w cukrzycy typu 1 czy profilaktyki nadwagi. Uczniowie mogli również dowiedzieć się jak unikać otyłości, w jaki sposób palenie tytoniu i e-papierosów szkodzi zdrowiu, a także nauczyć się udzielania pierwszej pomocy w szkole.

Spotkania były realizowane w ramach zajęć praktycznych z przedmiotu pediatria i pielęgniarstwo pediatryczne pod okiem dr n. med. Anny Stefanowicz, dr n. med. Marii Krajewskiej, dr n. o zdr. Anety Kołodziejskiej, mgr piel. Aliny Kalwejt-Spaleniak, mgr piel. Katarzyny Wawrzyniak, mgr piel. Anny Dylańskiej, mgr piel. Magdaleny Słomion, mgr piel. Katarzyny Szmaji, mgr piel. Jolanty Jurczyk oraz mgr piel. Małgorzaty Kamińskiej. ■

Ten moment

DR PAWEŁ KABATA

Adiunkt w Katedrze
i Klinice Chirurgii
Onkologicznej
GUMed

 facebook.com
/chirurgpawel

 instagram.com
/chirurgpawel

szczegóły licencji
podane są na stronie

<https://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/deed.pl>

Kto z nas nie pamięta tego momentu, gdy po raz pierwszy poczuł, że wie co chce w życiu robić. Gdy jedna niepozorna chwila, tak zaskakująco powtarzalna i zaniedbywalna jak wiele przed nią i równie dużo później, zmieniła się w ciąg zdarzeń prowadzących do ustalenia planu. Planu na resztę naszego życia. Dla jednych to wydarzyło się w czasie studiów. Jak promień słońca choć odrobinę rozjaśniający pochmurną studencką codzienność wypełnioną różnej jakości treściami i nadmiarem niechcianej wiedzy, w której próżno było szukać celu i sensu. Gdy w końcu pojawiło się coś, co interesowało i wchodziło jak nigdy dotąd, zaskakując logiką, prostotą i dziwną oczywistością. Albo początkiem pracy, gdy jako żółtodziób z dyplomem w garści i nową pieczętką w kieszeni ochotczo przystąpiłeś do wykonywania obowiązków pracowniczych i nagle okazało się, że choć wszystko co łatwe i oczywiste zostało na kartach podręczników, to jednak jakiś niewidzialny magnes powodował, że chciałeś dalej próbować, a nawet największe wyzwania aż tak nie przerażały.

Kto z nas nie pamięta tego momentu, gdy ów młodzieńczy zapal pielęgnowany pierwszymi sukcesami i stopniowym prostowaniem licznych napotykanych do tej pory zakrętów przy największej prędkości zderzył się z chłodną ścianą rzeczywistości. Gdy po raz pierwszy chcąc robić tak, jak byłeś uczony, jak czytałeś w książkach i odpowiadałeś na pytania egzaminatorów usłyszałeś *Nie*. Trzy brzydkie litery ułożone w jeszcze brzydsze słowo. Blokada wszystkiego. Bo nie ma warunków, bo nie ma pieniędzy, bo nie ma przekonania. Bo nagle twój cały medyczny wigor zamknięty został w ciasnym pudełku z napisem *Procedura*, a napierające na kark wieczko sprawiło, że coraz bardziej zmęczony kręgosłup powoli poddawał się jego działaniu. Bo okazało się, że powtarzane latami słowa o misji i odpowiedzialności za ludzkie życie gdzieś giną w natłoku przepisów, wytycznych, standardów i procesów z ich korporacyjną wizualizacją w oparach wymuszonej anonimizacji pod znakiem RODO. Że

nie wiedząc jak i kiedy z lekarza stałeś się realizującym proces z zacięciem uzupełniającym kolejne formularze i druki tylko po to, by zadowolić, niezmiennie pochmurne, oblicze urzędnika komisji akredytacyjnej.

Kto jednak z nas nie pamięta tego momentu upragnionego spotkania z inną rzeczywistością. Gdy w pogoni za światem gdzieś tam, daleko z przodu, w poszukiwaniu inspiracji i głodny informacji z wielkimi oczami słuchałeś wykładu kogoś, kto jednak nie uległ. Kto zagryzł zęby, stanął naprzeciw i zaczął coś zmieniać. Odsłonił wieczko by wpuścić powietrze i ruszył w nieznaną. I doszedł tam, gdzie nie było nikogo. Nie było granic, nie było przepisów, a główne ścieżki i szlaki czekały na wytyczenie. Bo wszystko jeszcze czekało. Na stworzenie, na pomysł, na otwarcie umysłu na nowe. A trzeba było tylko powiedzieć *Tak*. I gdy zachłyśnięty tym światem, pijany od nadmiaru świeżości, z mętlikiem w głowie wracasz do swojej rzeczywistości i zaskoczony zauważasz, że tutaj też pojawiają się kolory, choć tak naprawdę nie drgnęło nic. Że można coś zrobić, że jednak jest wyjście. Że gdzieś tutaj, poukrywani pod stosami papierów, klepiąc w wytarte klawisze swoich zużytych klawiatur też są ludzie chętni. Że po raz pierwszy od dawna widząc światło w tunelu nie czujesz, że wiesz co to za tunel.

Pozostaje zatem zadać sobie pytanie, czy to właśnie nie jest najbardziej odpowiednia chwila. Czy po przyciśnięciu do muru natłokiem przepisów, procedur i druków nie należy wstać i sięgnąć tam, gdzie nie ma na kogo zrzucić winy. Czy skoro już umiemy realizować i świadczyć nie powinniśmy w końcu na nowo chcieć zacząć leczyć. Dostosowując otoczenie ośwoić korpoświat i akceptując jego charakterożerco oblicze wrócić do tego, co tak nas rozpałało na samym początku. Odkrywać, stawiać sobie wyzwania i marzyć o postępie. By znowu wiedzieć, co chcemy robić i żyć przekonaniem, że teraz też mamy plan. By znów poczuć że to jest TEN moment. ■

WCZORAJ – DZISIAJ – JUTRO

25 lecie pierwszej allogenicznej transplantacji w Klinice Hematologii i Transplantologii / cz. 1

**PROF. DR HAB. MED.
JAN MACIEJ ZAUCHA**

Katedra i Klinika
Hematologii
i Transplantologii
GUMed

Obchody 25 rocznicy przeprowadzenia pierwszej alogenicznej transplantacji szpiku kostnego w Gdańsku odbyły się 31 maja 2019 r. Obecnie ta procedura uważana jest za standardową w leczeniu szeregu schorzeń rozrostowych układu krwiotwórczego w naszym ośrodku. To ważne, bo pozwala ona na wyleczenie z chorób śmiertelnych. Taką chorobą 25 lat temu była przewlekła białaczka szpikowa rozpoznana u zaledwie 33-letniego Romana Zienkiewicza, technika dentystycznego z Mrągowa. Jednak przeszczepienie szpiku w latach dziewięćdziesiątych ubiegłego stulecia w Polsce nie było powszechnie dostępne. 25 lat temu gdańska hematologia zaczęła podbijać dotąd jej niedostępną przestrzeń transplantacji szpiku kostnego, w której poruszały się jedynie elitarne ośrodki hematologiczne świata. Czuliśmy się wtedy tak samo, jakbyśmy dzisiaj chcieli sami przygotować pierwszego astronautę i własną raketę do podbijania przestrzeni kosmicznej. A nam się udało. Wyślany w przestrzeń transplantacyjną pacjent „wrócił” szczęśliwie z nowym zdrowym szpikiem pobranym od dawcy i ma się z nim dobrze przez ostatnie 25 lat. Dla naszego chorego, ale i dla tych co tę podróż przygotowywali były to wielkie i ważne chwile. Rozpoczęły naszą trwałą obecność w transplantologii szpiku, otwierając drogę do wyleczenia rzeszy naszych chorych.

W uroczystości, która została objęta patronatem honorowym rektora GUMed oraz Prezydenta Miasta Gdańska wzięli udział ojcowie gdańskiej hematologii: prof. Andrzej Hellmann, pierwszy kierownik i organizator Kliniki oraz prof. Stefan Angielski, ówczesny rektor AMG i inicjator powołania Kliniki Hematologii w 1991 r. w strukturach naszej Uczelni. Obecni byli także rektor GUMed prof. Marcin Gruchała, zastępca prezydenta miasta Gdańska Piotr Kowalczyk oraz dyrekcja UCK – Jakub Kraszewski oraz Tomasz Stefaniak. W uroczystości wzięli udział jako goście honorowi – pierwszy chory poddany alogenicznej transplantacji szpiku Roman Zienkiewicz, jego siostra – dawczyni szpiku Grażyna Piech, pierwsza chora poddana transplantacji z krwi pępowinowej Ola Filiczowska-Hoppe oraz honorowi dawcy szpiku. Osiągniętych sukcesów gratulował prof. Marcin Gruchała, rektor Gdańskiego Uniwersytetu Medycznego oraz Jakub Kraszewski, dyrektor naczelny UCK. Piotr Kowalczyk, w imieniu władz Gdańska jako wyraz uznania w rozwój gdańskiej hematologii wręczył medale Prezydenta

Miasta Gdańska prof. Stefanowi Angielskiemu, rektorowi Akademii Medycznej w czasie, gdy powstawała Klinika Hematologii oraz prof. Andrzejowi Hellmannowi, organizatorowi i jej pierwszemu kierownikowi.

Historia

Początki powstania Kliniki wspomina jej obecny kierownik prof. Jan Maciej Zaucha, uczeń prof. Hellmanna.

Klinika Hematologii powołana została przez rektora AMG prof. Stefana Angielskiego 2 kwietnia 1991 r. jako odrębna jednostka organizacyjna w Instytucie Chorób Wewnętrznych. W wyniku postępowania konkursowego kierownikiem i organizatorem Kliniki został wybrany dr hab. Andrzej Hellmann, profesor nadzwyczajny AMG, od 1983 r. ordynator oddziału o profilu hematologicznym III Kliniki Chorób Wewnętrznych kierowanej przez prof. dr. hab. Mieczysława Gamskiego. Do 1983 r. kierowała nim dr med. Janina Sowińska. Nowa siedziba Kliniki Hematologii została umiejscowiona na drugim piętrze budynku 26 Państwowego Szpitala Klinicznego nr 1, zajmowanego ówczesnie w całości przez Klinikę Dermatologii. Przeprowadzka ze Szpitala na ul. Łąkowej była poprzedzona gruntownym remontem starego budynku 26 służącego w czasie wojny żołnierzom niemieckim rannym na froncie wschodnim. W efekcie stworzono nowoczesny, choć mały 6-lóżkowy Oddział Intensywnej Opieki Hematologicznej (sala z przepływem laminarnym), który pozwala na podejmowanie radykalnych i eksperymentalnych działań leczniczych z transplantacją szpiku kostnego włącznie. Oficjalne otwarcie nowej 31-lóżkowej Kliniki na-

Dr hab. Maria Bieniaszewska (obecny koordynator Oddziału Transplantacyjnego Kliniki Hematologii i dyrektor Banku Tkanek UCK) wspólnie z prof. Janem Maciejem Zauchą (obecnym kierownikiem Kliniki Hematologii, a w przeszłości pierwszym koordynatorem programu transplantacji szpiku) prezentują album wydany z okazji 25 rocznicy wykonania pierwszej transplantacji szpiku

stąpiło 21 lipca 1992 r. Jakkolwiek ta data wyznacza początek działalności nowej Kliniki, to jednak należy podkreślić, że Klinika Hematologii była spadkobierczynią kilkunastoletniej tradycji i dorobku Oddziału o profilu hematologicznym III Kliniki Chorób Wewnętrznych.

W dalszej części uroczystości swoimi wspomnieniami podzielił się prof. Hellmann. Wspominał, że jednym z głównych celów powołania Kliniki było wdrożenie do praktyki klinicznej transplantacji szpiku, która w wielu chorobach rozrostowych układu krwiotwórczego, w szczególności ostrych białaczkach jest niezbędna do uzyskania wyleczenia lub wydłużenia czasu odpowiedzi. W ówczesnym czasie transplantologia szpiku kostnego w Polsce dopiero zaczęła się rozwijać. Istniały tylko trzy ośrodki transplantacyjne we Wrocławiu, Poznaniu i Katowicach i to w ośrodkach o ugruntowanej pozycji w kraju. Zapotrzebowanie na tę procedurę było ogromne, dlatego jedyną możliwością zapewnienia tej form leczenia dla chorych z Polski północnej było stworzenie nowego ośrodka. Nie było to łatwe. Profesor Hellmann podkreślił w swoim wystąpieniu, że elitarny klub trzech ośrodków transplantacyjnych nie bardzo chciał się dzielić środkami finansowymi z niedawno powstałą Kliniką mającą zbyt wygórowane ambicje. Pomoc swoją zaoferował wówczas prof. Bolesław Rutkowski nakłaniając odpowiednie osoby w Ministerstwie Zdrowia do udzielenia nowo powstałemu ośrodkowi nie tylko kredytu zaufania, ale również środków finansowych na pokrycie potrzeb transplantacyjnych. Przy tej okazji prof. Hellmann dodał, że prof. Rutkowski wspomógł też Klinikę swoimi godzinami dydaktycznymi, dzięki czemu w naszej Uczelni rozpoczęło się nauczanie hematologii – przedmiotu do tej pory nieznanego studentom.

Nowa siedziba stwarzała możliwości rozpoczęcia programu transplantacyjnego, ale niezbędne było również pozyskanie odpowiedniej wiedzy pozwalającej na zaplanowanie i przeprowadzenie zabiegu. Dzięki współpracy Kliniki Hematologii z Department of Hematology Royal Postgraduate Medical School w Hammersmith Hospital w Londynie, w szczególności z prof. Johnem Goldmanem zapoczątkowanej przez prof. Andrzeja Hellmanna w czasie jego pierwszego naukowego stażu w tym ośrodku w latach osiem-

dziesiątych kierownik Kliniki oraz ówczesnie młody pracownik piszący te słowa odbyli krótkie staże w ośrodku londyńskim.

Dla mnie osobiście były to niezapomniane chwile. Wprawdzie do Londynu w ramach programu TEMPUS nie jechałem na szkolenie transplantacyjne tylko na staż naukowy, którego celem było dokończenie mojej pracy doktorskiej, to jednak w wolnych chwilach poza zajęciami w laboratorium uczestniczyłem w pracach oddziału klinicznego, na którym przeprowadzano transplantacje szpiku. Po powrocie do Gdańska prof. Hellmann zapytał mnie, czy podjąłbym się przygotowania wszystkich procedur do przeprowadzenia pierwszej transplantacji. Wyzwanie było ogromne. Gdybym wiedział, że zostanę obdarzony takim zaufaniem starałbym się zgromadzić jeszcze więcej materiałów źródłowych. Choć przypominam sobie, że w Londynie i tak uzyskałem tytuł króla kopiowania – z wielką do dziś dla mnie wzruszającą wyrozumiałością prof. Goldman co kilka dni wymieniał toner w swojej kserokopiarce po moich nocnych wizytach w bibliotece. Wyzwań było bardzo wiele. Należało stworzyć protokół transplantacyjny, przygotować zastępcze urządzenie do napromieniania preparatów krwiopochodnych, bo nie dysponowaliśmy profesjonalnym radiatorem. Przy współpracy z fizykami z Kliniki Onkologii i Radioterapii zostało przygotowane specjalne akwarium, w którym napromieniano preparaty. No i oczywiście należało zidentyfikować zgodnego w układzie HLA dawcę rodzinnego, bo wówczas tylko tacy dawcy wchodzili w grę. W tym zakresie profesjonalnego wsparcia udzie-

Prof. Andrzej Hellmann – organizator i pierwszy kierownik Kliniki Hematologii z medalem Prezydenta Miasta Gdańska otrzymanym w uznaniu zasług Profesora dla rozwoju gdańskiej hematologii i transplantologii

Prof. Stefan Angielski otrzymujący medal Prezydenta Miasta w Gdańsku za jego wkład w rozwój naszej Uczelni – w tym w szczególności rozwój Kliniki Hematologii

liła dr Grażyna Moszkowska badająca wówczas antygeny HLA metodami serologicznymi. Wreszcie należało przygotować samego chorego (założenie specjalnego cewnika Hickmana), zbadanie szczegółowe grup krwi – w tym miejscu należy złożyć szczególne podziękowania mgr Anieli (znanej wszystkim jako Bula) Malinowskiej i dr Jolancie Juścińskiej, z którymi wspólnie opracowano część protokołu dotyczącą postępowania przy zmianie grup krwi przy transplantacji. Nie było również gotowych mieszanek żywieniowych, ich tworzeniem miał zajmować się lekarz prowadzący. Wreszcie należało zdobyć potrzebne leki i rozpocząć postępowanie przygotowawcze pod postacią chemioterapii w wysokich mieloablacyjnych dawkach (busulfan i cyklofosfamid).

30 maja 1994 r. prof. Hellmann wraz z pisałym te słowa na sali operacyjnej użyczonej przez prof. Dybickiego pobrał szpik – ponad 1,5 litra od dawczyni – siostry biorcy Grażyny Piech. Przy worku kolekcjonującym krew szpikową stanął dr Kazimierz Hałaburda. Infuzja szpiku do biorcy przebiegła bez powikłań. Chory występując na uroczystości wspominał, że mało co z tego pamięta, bo przespał ten czas znakomicie. Przebieg samej transplantacji był niepowikłany. Przypominam sobie, że przez miesiąc prowadząc tylko jednego chorego miałem mnóstwo czasu na inne zajęcia. Po około 26 dniach doszło do pojawienia się nowych komórek we krwi obwodowej. Tak niepowikłany przebieg budził podejrzenie, że do przeszczepu w istocie nie doszło. Wątpliwości te jednak rozwiały badania chimeryzmu hematopoetycznego zapoczątkowane dzięki życzliwości prof. Ryszarda Pawłowskiego z Katedry i Zakładu Medycyny Sądowej. Na pomysł tych badań wpadliśmy przypadkowo przy okazji obiadu w szpitalnej stołówce. Dowiedzieliśmy się wtedy, że istnieje nowa molekularna metoda badania śladów biologicznych za pomocą hiperzmiennych sekwencji VNTR. Okazało się, że byliśmy w tym pierwsi w Polsce i jedni z pierwszych na świecie. Te pionierskie badania, również na skalę światową wykazały, że u naszego pierwszego chorego poddanego transplantacji szpiku po mieloablacyjnym postępowaniu przygotowawczym utrzymuje się przez pewien czas mieszaną chimeryzm hematopoetyczny (współistnieją komórki dawcy i biorcy). Zapoczątkowane wówczas badania były kontynuowane w ramach grantu naukowego ówczesnego Komitetu Badań Naukowych, którego owocem była jedna praca doktorska i praca habilitacyjna.

Nietypowo Klinika rozpoczęła program transplantacyjny od trudniejszych przeszczepień alogenicznych. Na przeszkodzie rozpoczęcia przeszczepów z własnych komórek stał początkowo brak odpowiedniej zamrażarki (co najmniej -86°C), którą dzięki staraniom prof. Hellmanna pozyskano z Fundacji Współpracy Polsko-Niemieckiej. Dodatkowo kluczową kwestią w transplantacjach autologicznych jest zabezpieczenie odpowiedniej liczby komórek macierzystych (komórek CD34), które separuje się z krwi obwodowej za pomocą specjalnych separatorów komórkowych. Środki na taki separator (Fenwal CS 3000 plus) pozyskał prof. Hellmann od Dyrektora Stoczni Gdańskiej. – Takie czasy, trzeba było być przedsiębiorczym – wspominał w swoim wystąpieniu prof. Hellmann. Samo oznaczenie komórek CD34 odbywa się na cytometrze przepływowym, który sprowadził dr Jarosław Czyż po powrocie ze swojego stażu naukowego z Francji (w 1992 r.), która przodowała wówczas w rozwoju transplantacji autologicznych. W oznaczaniu liczby komórek CD34 niezwykle życzliwość i pomoc wykazał prof. Jacek Witkowski, ówczesny pracownik Katedry i Zakładu Histologii. Te działania doprowadziły do udanego przeprowadzenia pierwszej autologicznej transplantacji komórek krwiotwórczych u chorego na chłoniaka 3 marca 1995 r. Działania przed pierwszą transplantacją autologiczną koordynował dr Jarosław Czyż, obecny kierownik Kliniki Hematologii w Collegium Medicum w Bydgoszczy.

Dzięki tak aktywnie rozpoczętej działalności transplantacyjnej Klinika Hematologii w bardzo krótkim czasie dołączyła jako czwarty w Polsce oraz pierwszy ośrodek w Polsce północnej, do elitarnej grupy ośrodków transplantologicznych akredytowanych przez Europejską Grupę Przeszczepów Krwi i Szpiku pod nr 0799, aktualnym do dziś. Liczba wykonywanych transplantacji z każdym rokiem stopniowo się zwiększała. Bardzo szybko (w 1996 r.) jako jedni z pierwszych w Europie i na świecie Klinika wprowadziła do praktyki pobieranie komórek dawcy do przeszczepu alogenicznego z krwi obwodowej za pomocą separatora komórkowego. Profesor Hellmann pozyskał również dodatkowy sprzęt niezbędny do rozwoju programu transplantacyjnego, w tym radiator Gammacel 1000 Elite firmy Nordion z Fundacji Współpracy Polsko-Niemieckiej, służący do napromieniowywania preparatów krwiopochodnych, a następnie urządzenia do kontrolowanego mrożenia i do przechowywania preparatów w ciekłym azocie.

Dzięki tym wszystkim działaniom program transplantacji szpiku, mimo skromnego zaplecza łóżkowego rozwijał się dynamicznie. Do końca 2000 r. wykonano ponad 200 transplantacji. Coraz większe doświadczenie zespołu transplantacyjnego wzbogacone wiedzą zdobytą podczas mojego pobytu naukowego w jednym z najstarszych i renomowanych ośrodków transplantacyjnych we Fred Hutchinson Cancer Research Center w Seattle w latach 1997-2001 zaowocowało wykonaniem z powodzeniem pierwszej transplantacji szpiku od dawcy niespokrewnionego (6.12.2001 r.) oraz pierwszej transplantacji z krwi pępowinowej (12.02.2005 r.) po zredukowanym postępowaniu przygotowawczym. Stale rosnące potrzeby transplantacyjne i pogarszające się warunki lokalowe oddziału transplantacyjnego skłoniły Kierownika Kliniki do podjęcia starań o utworzenie drugiego oddziału transplantacyjnego w nowo budowanym Centrum Medycyny Inwazyjnej. Decyzją ówczesnego rektora GUMed prof. Janusza Morysia zdecydowano o stworzeniu niezwykle nowoczesnego, wyposażonego w jednoosobowe sale (każda wyposażona w oddzielne węzły sanitarne) 10-łóżkowego oddziału transplantacyjnego przekazanego do użytku 4.04.2012 r. ■

PROF. DR HAB. MED. JAN MACIEJ ZAUCHA

Dalsza część artykułu prezentuje obecną aktywność Katedry i Kliniki Hematologii i Transplantologii oraz działalność naukowo-szkoleniową i ukaże się w zeszycie nr 8/9 *Gazety GUMed*.

Roman Zienkiewicz – pierwszy chory poddany transplantacji szpiku kostnego 30 maja 1994 r. wspomina przebieg transplantacji

Wspólne zdjęcie uczestników uroczystości. W środku stoją (obok siebie) pierwszy kierownik Kliniki Hematologii i Transplantologii prof. Andrzej Hellmann i obecny kierownik prof. Jan Maciej Zaucha. Z tyłu (najwyżej) z prawej strony stoi Roman Zienkiewicz – pierwszy chory poddany transplantacji szpiku, najwyżej z lewej strony dyrektor naczelny UCK Jakub Kraszewski

WCZORAJ – DZISIAJ – JUTRO

Wkład GUMed w rozwój nefrologii i leczenia nerkozastępczego / cz. 2

Tekst jest kontynuacją artykułu, który ukazał się w *Gazecie GUMed* nr 5/2019 w ramach prezentacji klinik uczelnianych. Pierwsza część dotyczyła historii Gdańskiej Szkoły Nefrologii, prezentowała sylwetki pierwszych nauczycieli oraz współpracę z krajami Europy Środkowej i Wschodniej.

**PROF. DR HAB.
ALICJA DĘBSKA-ŚLIZIEŃ**

Prodziekan Wydziału Lekarskiego, kierownik Katedry i Kliniki Nefrologii, Transplantologii i Chorób Wewnętrznych GUMed

Badania epidemiologiczne

PolNef (2004) był pierwszym w Polsce oraz w Europie Środkowo-Wschodniej badaniem epidemiologicznym pozwalającym ocenić chorobowość związaną z PChN we wczesnych stadiach zaawansowania. Osiągnięciem PolNef jest oryginalny algorytm, wykorzystujący cztery dostępne metody badań przesiewowych: kreatynina z przeliczeniem na eGFR, albuminuria, badanie ogólne moczu z oceną osadu moczu oraz badanie ultrasonograficzne z oceną nerek. W 2006 r. we współpracy z ośmioma klinikami GUMed opracowano protokół kompleksowego badania zdrowia młodzieży **SOPKARD 15** zawierający moduł nefrologiczny. Potwierdzono w ogólnej populacji młodzieży wysoką częstość występowania PChN

i czynników ryzyka z nią związanych. Inne badania, w których uczestniczył zespół to ogólnopolskie badania epidemiologiczne NatPol i Wobasz. Badania PolNef i Sopkard stały się później podstawą opracowania Programu Wczesnego Wykrywania Chorób Nerek, którego celem było zwiększenie świadomości częstego występowania PChN, propagowanie jak najwcześniejszego rozpoznawania choroby oraz zintegrowanie opieki nad pacjentem. Program powstał przy poparciu konsultantów krajowych w dziedzinie: nefrologii (prof. Bolesław Rutkowski), hipertensjologii (prof. Krzysztof Narzekiewicz), medycyny rodzinnej (prof. Andrzej Steciwko), chorób wewnętrznych (prof. Zbigniew Gaciong), kardiologii (prof. Grzegorz Opolski) i diabetologii (prof. Krzysztof Strojek). W badania epidemiologiczne od strony Kliniki zaangażowani byli w szczególności: dr hab. Ewa Król, dr hab. Bogdan Biedunkiewicz, dr Łukasz Zdrojewski, dr hab. Sławomir Lizakowski, dr Piotr Czarniak, dr Przemysław Szcześniak z Kliniki Chorób Nerek Dzieci i Młodzieży, prof. Tomasz Zdrojewski z Kliniki Nadciśnienia i Diabetologii, a całości patronował prof. Bolesław Rutkowski.

Badania gospodarki lipidowej

Badania gospodarki lipidowej i węglowodanowej sięgają lat osiemdziesiątych ubiegłego stulecia, zapoczątkowane przez prof. Andrzeja Manitusia, konty-

nuowane przez jego następców trwają do dzisiaj. Badania były i są prowadzone we współpracy z innymi jednostkami GUMed (Zakład Biochemii Klinicznej, Zakład Biochemii, Zakład Chemii Klinicznej), zaowocowały m.in. stworzeniem klasyfikacji zaburzeń lipidowych przydatnej do ich oceny u chorych hemodializowanych. Współpraca z prof. Wiesławą Łysiak-Szydłowską (Zakład Biochemii Klinicznej, następnie Zakład Żywnienia) zaowocowała badaniami nad rolą karnityny w powstawaniu zaburzeń lipidowych u chorych z niewydolnością nerek. W 2004 r. prof. Bolesław Rutkowski za poznanie mechanizmów zaburzeń w gospodarce węglowodanowej i lipidowej towarzyszących PChN otrzymał Nagrodę Naukową Miasta Gdańska im. Jana Heweliusza. W toku badań prowadzonych prof. Michała Chmielewskiego z Karolinska Institutet w Sztokholmie wyjaśniono zjawisko „odwróconej epidemiologii”, w którym niskie stężenie cholesterolu całkowitego jest czynnikiem ryzyka zgonu dializowanych pacjentów. Wykazano w nich, że zależność ta w głównej mierze jest następstwem niedożywienia. Obecnie prowadzone badania (grant NCN) skupiają się na zaburzeniach profilu kwasów tłuszczowych w toku PChN, ich charakterystyce, mechanizmach i potencjalnym znaczeniu klinicznym. Do ważniejszych aktualnych osiągnięć zespołu badawczego w tym temacie należy wykazanie, że korzystny wpływ cząstek HDL na lipolizę triglicerydów z VLDL jest modyfikowany przez progresję PChN oraz wykazanie po raz pierwszy, iż u chorych z PChN stężenie ApoE w surowicy oraz w cząstkach HDL zależy nie tylko od polimorfizmu genu kodującego to białko, ale również od czynności wydalniczej nerek. Ze strony Kliniki od lat w badania w tej dziedzinie zaangażowani byli: prof. Bolesław Rutkowski, dr hab. Ewa Król, prof. Zbigniew Zdrojewski, dr hab. Michał Chmielewski, dr hab. Marek Szol-

kiewicz, mgr Elżbieta Sucajtyś-Szulc, dr Ewa Kisielnicka, dr Wojciech Wołyniec, dr Tomasz Niewęglowski, dr Renata Łososowska, dr Monika Czaplińska. Z innych zakładów i klinik wymieniona wcześniej prof. Łysiak-Szydłowska, prof. Tadeusz Badzio, dr hab. Maciej Jankowski, prof. Julian Świerczyński, prof. Wojciech Bogusławski.

Badania roli wewnątrzkomórkowego wapnia w powstawaniu zaburzeń immunologicznych

We współpracy ze światowej sławy nefrologiem prof. Shaulem Massry, University of Southern California przeprowadzono pionierskie badania nad rolą podwyższonego stężenia wewnątrzkomórkowego wapnia $[Ca^{++}]$ i w upośledzonej zdolności fagocytarnej leukocytów wielojądrzastych i monocytów u chorych ze schyłkową PChN leczonych hemodializami i u chorych ze źle kontrolowaną cukrzycą typu 2. Badania obejmowały ponadto ocenę klinicznych możliwości wyrównywania zaburzeń fagocytozy poprzez normalizację stężenia wewnątrzkomórkowego wapnia. Zostały opublikowane w prestiżowych czasopismach nefrologicznych: *Kidney International* oraz *American Journal of Nephrology*. Ze strony Kliniki w badaniach uczestniczyła dr Ewa Król.

Badania toksyn mocznicowych

Badania dotyczące rodziny toksyn mocznicowych rozpoczęły się w latach 90. ubiegłego wieku w trakcie prac nad kumulacją nukleotydów adeninowych u chorych z PChN. Przy przeprowadzaniu rozdziału chromatograficznego surowicy chorych z PChN okazało się, że za szczytem odpowiadającym miejscu adeniny stwierdzono obecność nieznanego dotąd związku. Dzięki rozwojowi nauki i pozyskaniu wysokosprawnej chromatografii cieczowej wraz ze spektrometrią masową, w omawianym wcześniej miejscu rozdziału pojawiły się kolejne szczyty, świadczące o obecności kilku innych substancji. Po identyfikacji chemicznej okazało się, że są to produkty metabolizmu nikotynamidu, charakteryzujące się budową pierścieniową, niską masą cząsteczkową (152 Da) oraz rozpuszczalnością w wodzie. Ich nazwa chemiczna to odpowiednio N-metylo-2-pirydyno-5-karboksamid (Met2PY) i N-metylo-4-pirydyno-5-karboksamid (Met4PY). W trakcie kilkuletnich badań udowodniono, iż wykryte i opisane przez nasz zespół substancje Met2PY i Met4PY spełniają kryteria pozwalające zakwalifikować je do grupy związków określanych toksynami mocznicowymi. Wyniki badań opublikowano w ponad 30 artykułach. Zostały one również podsumowane przez prof. Bolesława Rutkowskiego w pracy przyjętej do *Kidney International*, najbardziej renomowanego naukowego czasopisma nefrologicznego. Część z prac nagrodzono zespołową nagrodą Ministra Zdrowia. Niewątpliwie był to jeden z bardziej znaczących sukcesów możliwych dzięki współpracy z zespołem Zakładu Biochemii (prof. Julian Świerczyński, prof. Tomasz Smoleński, dr hab. Ewa Słomińska). Ze strony Kliniki w prowadzenie tych badań zaangażowani byli: dr hab. Barbara Bułło-Piontecka, prof. Przemysław Rutkowski, dr hab. Marcin Renke, dr hab. Marek Szolkiwicz, dr Wojciech Wołyniec.

Badania dotyczące nefroprotekcji

Badania dotyczące oceny wpływu różnych form farmakologicznej blokady układu renina-angiotensyna-aldosteron (RAA), w tym również skojarzonej blokady tego układu na stopień uszkodzenia nerek (ARA i IKA), prowadzone

są w Klinice od 1997 r. Grupa gdańska dokonała szeregu pionierskich w skali światowej odkryć z zakresu terapii nefroprotekcji lekami z grupy ARA i IKA. W cyklu badań retrospektywnych dokonano charakterystyki sposobu i jakości leczenia hipotensyjnego oraz analizy stosowania farmakologicznej blokady układu RAA w populacji chorych z PChN oraz naszych pacjentów po przeszczepieniu nerki. W kooperacji z ośrodkami nefrologicznymi z Poznania i Białogostoku gdański zespół prowadzi obecnie badanie, którego celem jest analiza odległych efektów nefrologicznych i kardiologicznych blokady układu RAA przy użyciu losartanu. Badania te przeprowadzono przy współpracy z innymi jednostkami między innymi z Katedrą Dietetyki – później Zakładem Żywnienia (prof. Wiesława Łysiak-Szydłowska, dr hab. Sylwia Małgorzewicz), Zakładem Chemii Medycznej (prof. Michał Woźniak), Katedrą i Kliniką Nefrologii, Nadciśnienia Tętniczego i Chorób Wewnętrznych Collegium Biomedicum w Bydgoszczy (prof. Jacek Manitius) przy współudziale prof. Bolesława Rutkowskiego. Od strony Kliniki badaniami kieruje prof. Leszek Tylicki, a uczestniczą w nich między innymi: dr hab. Marcin Renke, dr hab. Sławomir Lizakowski i prof. Przemysław Rutkowski. Prowadzący badania współtworzyli zalecenia terapeutyczne dotyczące stosowania leków hamujących układ RAA w populacji pacjentów z PChN oraz pierwotnymi kłębuszkowymi zapaleniami nerek i otrzymali w 2005 r. zbiorową nagrodę Ministra Zdrowia.

Działalność naukowa i kliniczna w zakresie żywienia i składu ciała chorych nefrologicznych

Głównym osiągnięciem wieloletnich badań prowadzonych w Klinice we współpracy z Zakładem Żywnienia jest pokazanie roli oceny stanu odżywienia i leczenia niedożywienia w grupach pacjentów przewlekle chorych na PChN poprzez zbadanie związku między stanem odżywienia, składem ciała, zaburzonym metabolizmem tłuszczu i mięśni a rokowaniem pacjentów. Wyniki przeprowadzonych badań stanowią podstawę do stworzenia w Polsce standardów żywieniowych w tej grupie pacjentów. Na ich bazie wprowadzono rutynową ocenę stanu odżywienia oraz odpowiednią interwencję żywieniową. Zalecenia żywieniowe dla osób z przewlekłą chorobą nerek są finalizowane w ramach powołanej grupy roboczej PTN. Badania prowadzone przez zespół przyczyniły się do zastosowania leczenia za pomocą odpowiednich dawek witamin wśród pacjentów

leczonych nerkozastępczo. We współpracy z Zakładem Żywienia Klinicznego prowadzono pionierskie badania nad karnityną, których unikalne w skali światowej wyniki były prezentowane w formie referatów na licznych zjazdach międzynarodowych i krajowych oraz publikowane. W ciągu ostatnich lat opracowano szereg materiałów edukacyjnych dla pacjentów z chorobami nerek w zakresie żywienia np. *Praktyczny przewodnik dietetyczny dla pacjentów dializowanych*, seria poradników dla pacjentów po przeszczepieniu nerki i inne (<https://nefroedu.pl/>). Od 2015 r. Klinika jest współorganizatorem wraz z PTN i POLSPEN corocznego kursu z zakresu żywienia w przewlekłej chorobie nerek przeznaczonego dla lekarzy, dietetyków oraz pielęgniarek. Badania dotyczące stanu odżywienia koordynuje dr hab. Sylwia Małgorzewicz, a uczestniczą w nich doc. Magdalena Jankowska, prof. Monika Lichodziejewska-Niemierko, dr hab. Andrzej Chamienia, prof. Alicja Dębska-Ślizień.

Edukacja nefrologiczna w Ośrodku Gdańskim

Pomysł edukacji w Ośrodku Gdańskim zrodził się w 2004 r. i dotyczył głównie pacjentów po przeszczepieniu nerki. W 2007 r. rozpoczęto edukację w ośrodku dializy otrzewnowej. Dzięki aktywności zespołów pielęgniarskich stworzono znany w całej Polsce Gdański Program Edukacji Pacjentów z PChN. Organizowane są spotkania edukacyjne w większych grupach, model edukacji prezentowany jest na konferencjach naukowych. Do tej pory ukazało się kilka wydań poradników dla pacjentów: *Jak żyć z przeszczepioną nerką?* i *Przewlekła choroba nerek – poradnik dla pacjentów i ich rodzin*, *Dializoterapia przewodnik dla pacjentów* a także poradnik dla pielęgniarek i pacjentów pt. *Jak dbać o dostęp naczyniowy do hemodializ*. W 2012 r. przeprowadzono wieloosrodkowy projekt edukacji zdrowotnej pacjentów z wtórną nadczynnością przytarczyc skierowany do pacjentów hemodializowanych. W czerwcu bieżącego roku ukazało się 2 wydanie materiałów edukacyjnych *Biorcy życia*. W 2013 r. wydano podręcznik *Pielęgniarstwo nefrologiczne* przeznaczony dla studentów pielęgniarstwa oraz profesjonalistów w tej dziedzinie (red. B. Białobrzeska, A. Dębska-Ślizień, PZWŁ). Mgr Białobrzeska jest organizatorem VI już Gdańskiej Konferencji Pielęgniarek Nefrologicznych. Obok zespołów pielęgniarskich pod kierunkiem mgr Beaty Białobrzeskiej w program zaangażowani są lekarze: dr hab. Ewa Król, dr hab. Andrzej Chamienia, prof. Przemysław Rutkowski, prof. Alicja Dębska-Ślizień, dr Dorota Bielińska-Ogrodnik, dr Piotr Jagodziński.

Nefroonkologia

Jednym z obszarów naukowo-dydaktycznych, którym od 2007 r. zajmują się pracownicy Kliniki, są zagadnienia onkologiczne u chorych po przeszczepieniu narządów unaczynionych. We współpracy z dermatologiem, dr Beatą Imko-Walczuk stworzono bazę danych obejmującą chorych po przeszczepieniu nerki będących pod opieką naszej poradni przyklinicznej, w których po przeszczepieniu rozwinął się nowotwór. Współpraca ta zaowocowała m.in. powstaniem systemu opieki dermatologicznej nad chorymi po przeszczepieniu nerki, popularyzowanego również w innych polskich ośrodkach transplantacyjnych (rejestr TumorX). Wstępne dane z dwóch ośrodków biorących w nim udział opublikowane w 2018 r. stanowią pierwsze tego typu opracowanie w Polsce. Zagadnienia z zakresu nefroonkologii były podstawą wielu publikacji (podręczniki, czasopisma specjalistyczne, materiały dla chorych). Klinika od lat organizuje kurs specjalizacyjny z zakresu transplantologii klinicznej, obejmujący

zagadnienia onkologii. Prof. A. Dębska-Ślizień jest również przewodniczącą Grupy Roboczej PTT, która opracowała zalecenia dotyczące zasad zgłaszania do przeszczepiania chorych z nowotworem oraz zapobiegania przeniesienia nowotworu od dawcy do biorcy przeszczepu. W 2018 r. zorganizowaliśmy naukowo-edukacyjną, wielospecjalizacyjną I Konferencję Nefroonkologia. W działalności na tym polu od początku zaangażowani są dr Beata Imko-Walczuk i dr hab. Sławomir Lizakowski.

Inne kierunki działalności naukowej i klinicznej

WIELOTORBIELOWATOŚĆ NEREK

Od wielu lat przedmiotem szczególnego zainteresowania Kliniki jest autosomalnie dominująca wielotorbielowatość nerek (ADPKD) i inne torbielowe choroby nerek. Badania dotyczące ADPKD zapoczątkował w Ośrodku Gdańskim prof. Zbigniew Chodorowski, prof. Marek Hebanowski i prof. Andrzej Manitus. Od 2016 r. Klinika jest jedynym w Polsce centrum eksperckim sieci ERKNet (The European Rare Kidney Diseases Network) dla osób dorosłych oraz uczestniczy w grupach roboczych z zakresu ADPKD i TSC (stwardnienie guzowate). W 2016 r. z inicjatywy prof. Alicji Dębskiej-Ślizień utworzono Grupę Roboczą PTN: *Zasady postępowania z chorymi na autosomalną wielotorbielowatość nerek i inne torbielowe choroby nerek*, która opublikowała kilka poradników dla lekarzy, pacjentów i ich rodzin. Wiedza na ten temat jest niepełna, a o celowości podjęcia tej tematyki świadczy doskonała wieloletnia współpraca międzynarodowa dr hab. Magdaleny Jankowskiej w tym zakresie, m. in. z Karolinska Institutet ze Szwecji oraz Katholieke Universiteit Leuven z Belgii. Dr hab. Jankowska otrzymała w ubiegłym roku dofinansowanie ze środków NCN w ramach konkursu Harmonia 10. W Klinice działania naukowe i kliniczne w tej dziedzinie koordynują dr hab. Magdalena Jankowska i prof. Alicja Dębska-Ślizień. W opracowaniu zaleceń i opiece nad chorymi na ADPKD uczestniczą również inni naukowcy i klinicyści z GUMed między innymi: prof. Aleksandra Zurowska, prof. Edyta Szurowska, prof. Janusz Limon, dr hab. Beata Lipska-Ziętkiewicz, dr hab. Marcin Matuszewski, dr med. Iga Załuska-Leśniewska oraz innych renomowanych polskich ośrodków nefrologicznych: prof. Marian Klinger (Wrocław), prof. Jacek Różański (Szczecin) i prof. Michał Nowicki (Łódź).

STWARDNIENIE GUZOWATE

Klinika jest ośrodkiem referencyjnym dla dorosłych pacjentów ze stwardnieniem guzowatym. Dzięki współpracy z Zakładem Radiologii i Kliniką Urologii możliwa jest interdyscyplinarna opieka medyczna nad pacjentami kierowanymi z całej Polski. W 2016 r. w ramach Grupy Roboczej Stwardnienia Guzowatego PTN (utworzonej z inicjatywy prof. Alicji Dębskiej-Ślizień) zostały opracowane polskie wytyczne dotyczące postępowania z chorym z nerkową manifestacją stwardnienia guzowatego. Włączenie do europejskiej sieci referencyjnej ERKNet stanowi ogromną szansę na korzystanie z fachowej wiedzy i wsparcia specjalistycznych ośrodków medycznych w Unii Europejskiej oraz daje możliwość dzielenia się swoim doświadczeniem. Powołanie w UCK Centrum Chorób Rzadkich umożliwi chorym ze stwardnieniem guzowatym dostęp do skoordynowanej wielospecjalistycznej opieki medycznej. Nieoceniona jest również ścisła współpraca z międzynarodowymi autorytetami w dziedzinie nefrologii, neurologii i pulmonologii, wybitnymi specjalistami w zakresie stwardnienia guzowatego oraz ze Stowarzyszeniem Chorych na Stwardnienie Guzowate. W Klinice działania naukowe i kliniczne w tej dziedzinie koordynują dr Agnieszka Tarasiewicz, mgr Anna Marcinkowska i prof. Alicja Dębska-Ślizień. W opracowaniu zaleceń i opiece nad chorymi na stwardnienie guzowate uczestniczą również inni naukowcy i klinicyści z GUMed między innymi: dr hab. Ewa Król, dr hab. Marcin Matuszewski, dr hab. Jolanta Wierzbą, prof. Edyta Szurowska, prof. Aleksandra Żurowska oraz dr Beata Imko-Walczuk. Członkami zespołu są również światowej sławy specjaliści w stwardnieniu guzowatym: prof. Sergiusz Józwiak (Warszawa), dr hab. Elżbieta Radzikowska (Warszawa) oraz prof. John Bissler (USA).

Rejestry ogólnopolskie

REJESTR LECZENIA NERKOZASTĘPCZEGO PTN

Inicjatorem zbierania danych w drugiej połowie lat osiemdziesiątych był ówczesny konsultant krajowy w dziedzinie nefrologii prof. Andrzej Manitius. Polski Rejestr Nefrologiczny działa od 1990 r. pod patronatem PTN oraz krajowego konsultanta w dziedzinie nefrologii. Od roku 1990 do roku 2013 ukazywały się corocznie *Raporty o stanie leczenia nerkozastępczego* pod redakcją prof. Bolesława Rutkowskiego. W ich opracowywaniu brali udział między innymi prof. Monika Lichodziejewska-Niemierko, dr Grzegorz Korejwo oraz dr Piotr Jagodziński. Od kilku lat dane zbierane są w oparciu o konsultantów wojewódzkich. Za opracowanie danych odpowiedzialny jest Zespół Koordynacyjny (ZK Rejestru PTN) powołany decyzją Zarządu Głównego PTN w 2015 r. W skład zespołu wchodzi: prof. Ryszard Gellert (obecny Konsultant Krajowy), prof. Alicja Dębska-Ślizień, prof. Bolesław Rutkowski. Za zbiorcze opracowywanie danych odpowiedzialny jest ponadto dr Grzegorz Korejwo, a sekretarzem ZK Rejestru PTN jest prof. Przemysław Rutkowski. Należy wspomnieć, że Polski Rejestr Nefrologiczny od lat współpracuje z Rejestrem European Renal Association – European Dialysis and Transplantation Association oraz z United States Renal Data System, przekazując dane z Polski celem stworzenia możliwości porównania ich z danymi innych krajów w Europie i na świecie.

POLSKI REJESTR ZAPALEŃ NACZYŃ POLVAS

Klinika realizuje zadania Konsorcjum Naukowego Polskiego Rejestru Zapaleń Naczyń. Konsorcjum powołało rejestr zapalenia naczyń, w którym od kilku lat

bierzemy udział. Główne obszary rejestru, w których uczestniczy Klinika, to epidemiologia układowych zapaleń naczyń w Polsce, skuteczność i działania niepożądane leków stosowanych w zapaleniach naczyń, czynniki prognostyczne chorych na układowe zapalenie naczyń oraz badania naukowe w oparciu o materiał biologiczny. Ze strony Kliniki badania koordynuje dr hab. Barbara Bułło-Piontecka. Zbieraniem danych zajmują się dr med. Hanna Storaniak i lek. med. Michał Komorniczak.

POLSKI REJESTR NEFROPATII POLSKIEGO TOWARZYSTWA NEFROLOGICZNEGO

Klinika uczestniczy w Rejestrze Nefropatii PTN. Jest jednym z kilkunastu ośrodków w Polsce przysyłających materiał biologiczny z biopsji nerki własnej i przeszczepionej. Dane służą do opracowywania epidemiologii pierwotnych i wtórnych kłębuszkowych zapaleń nerek w Polsce. Wyniki wspólnych badań publikowane są w renomowanych czasopismach naukowych. Członkiem Rady Naukowej Rejestru PTN ze strony Kliniki jest prof. Alicja Dębska-Ślizień. Dr hab. Barbara Bułło-Piontecka, prof. Tomasz Liberek, dr hab. Ewa Król i dr hab. Sławomir Liżakowski aktywnie uczestniczą w pracach rejestru.

Podsumowując tę część działalności Kliniki chcę podkreślić, że była i jest ona możliwa dzięki współpracy. W artykule nie wymieniono wielu zaangażowanych osób, które przyczyniły się do sukcesu nefrologii w naszej *Alma Mater*, za co z góry przepraszam. Nie opisano również pierwszych i istotnych osiągnięć gdańskiej nefrologii z lat siedemdziesiątych i osiemdziesiątych dotyczących m.in. zakażeń układu moczowego, leków moczopędnych, czynników stymulujących erytropoezę, które były badaniami pionierskimi i publikowanymi w renomowanych czasopismach naukowych.

PROF. DR HAB. ALICJA DĘBSKA-ŚLIZIEN

Kolejna, 3 część publikacji omawia rozwój leczenia nerkozastępczego (hemodializa, dializa otrzewnowa) oraz najważniejsze kierunki rozwoju Gdańskiego Ośrodka Transplantacyjnego. Na tym tle zostaną opisane inne pominięte powyżej kierunki rozwoju naukowego Kliniki. Wspomnę również o współpracy międzynarodowej oraz udziale pracowników Kliniki w działalności polskich i międzynarodowych towarzystw naukowych. Tekst ukaże się w kolejnym numerze *Gazety GUMed*. ■

Hematokryt i Bilirubina

Doktor Żanecie Smoleńskiej

krwę pobrana przy użyciu wkłucia
badanie diagnostyczne wykonane

zaloguj się podaj numer zlecenia
poznaj wyniki morfologii krwi

poznaję
najpierw moje patriotyczne krwinki
białe i czerwone
leukocyty i erytrocyty
za którymi maszerują
hałaśliwe trombocyty

Hematokryt
nie jest greckim filozofem
tylko stosunkiem objętości krwinek czerwonych
do objętości pełnej krwi

w której pluskają się niedojrzałe granulocyty
odmiana białych

dużo więcej jest czerwonych
razem z Hemoglobina sp. z o.o.
transportują tlen

ale żyją krócej
i czasem się rozpadają
wtedy powstaje żółciowy barwnik
postać z bajki albo zakłęcie
Bilirubina
która jest całkowita

jak wapń i białko
a fosfor nieograniczony

uwagę przyciąga Transaminaza
na chwilę
bo nie jest egzotyczną księżniczką
tylko nazwą dwóch enzymów

Gamma-glutamylotransferaza to też enzym
a nie kłótwa rzucona na moją krew

zdemaskowany agent GFR
to nie skrót tajnych służb
tylko wskaźnik filtracji kłębuszkowej
wydajności filtrowania krwi przez nerki
choć też czynnik prognostyczny
przedwczesnej umieralności

instrukcję znam
wyniki morfologii
oceni lekarz prowadzący
obrazują stan ogólny i nie powinny
być rozpatrywane
w oderwaniu od innych
elementów
procesu
diagnostycznego

DARIUSZ WOŁODŹKO

Nie tylko zabawa słowem

Z Dariuszem Wołodźko
rozmawia Joanna Śliwińska

DARIUSZ
WOŁODŹKO

Muszę przyznać, że zaskoczył mnie Twój wiersz. Pomimo naszej kilkuletniej znajomości nie miałam świadomości, że tego rodzaju twórczość jest Ci bliska. Jak się zrodził pomysł na napisanie tego wiersza?

Pomysł wiersza pojawił się, gdy – tym razem – dokładnie przeczytałem odebrane wyniki krwi. Dotąd zwracałem uwagę tylko na te wskaźniki, które nie mieściły się w normie. Tym razem wyniki były załączone do mojego wypisu ze szpitala, a ja musiałem wśród nich znaleźć jeden, który był potrzebny do dalszej diagnostyki. Musiałem więc przeczytać wszystkie i... zobaczyłem te dziwne, zabawne i fantastyczne określenia, które zapewne osobom pracującym w służbie zdrowia wydają się czymś oczywistym. To był impuls do napisania wiersza.

Bilirubina, Gamma-glutamylotransferaza, transaminaza... dla osoby, która nie ukończyła studiów medycznych to jakaś niezrozumiała mowa tajemna.

Dla filologa, któremu zdarza się także pisać wiersze, takie słowa jak bilirubina, transaminaza czy hematokryt brzmią jak imiona postaci z mitologii, historii czy fantastyki. By wykorzystać je w wierszu, musiałem jednak najpierw uzupełnić swoją wiedzę medyczną, odkryć ich prawdziwe znaczenia. W wierszu pojawiają się zresztą ich częściowe definicje, bez których byłby on niezrozumiały dla osób niezwiązanych ze służbą zdrowia. To był zresztą jeden z największych problemów, które musiałem rozwiązać: jaką formę nadać wierszowi, by był zrozumiały dla laików medycznych, a jednocześnie nie był nudny w części opisowej dla ludzi medycyny? W jakim stopniu to się udało, ocenią czytelnicy.

Jak wyglądał proces twórczy? Pisanie było łatwe i przyjemne czy wręcz przeciwnie?

Ostateczna forma wiersza powstawała kilka tygodni. Nie byłem zadowolony z kilku określeń, rytmu wiersza i jego długości (wydawał mi się za długi). Ostatecznie usunąłem kilka „postaci”, a część opisów zmieniłem. Nie chciałem także, by wiersz był jedynie zabawą słowem, ale miał kilka innych sensów, które niekoniecznie są oczywiste przy pierwszym czytaniu. Mam nadzieję, że miejscami sprawi on niespodziankę osobom związanym ze służbą zdrowia, że – być może – spojrzą inaczej na określenia, których używają rutynowo na co dzień. Może niektóre rzeczy rozbawią, zaskoczą, zastanowią? To będzie także spojrzenie z tej drugiej strony, ze strony pacjenta. A inni czytelnicy (w tym pacjenci) być może inaczej spojrzą na wyniki badań krwi i... dadzą się kilka razy nabrać. Bo już sam tytuł ma sugerować, że Hematokryt i Bili-rubina to para kochanków.

Wiersz dedykujesz doktor Żanecie Smoleńskiej z Katedry i Kliniki Chorób Wewnętrznych, Chorób Tkanki Łącznej i Geriatrii Gdańskiego Uniwersytetu Medycznego. Skąd taka dedykacja? Co zawdzięczasz Pani Doktor?

Wiersz zadedykowałem doktor Smoleńskiej, która jako lekarz prowadzący opiekuje się mną od kilku lat. Od początku, gdy zachorowałem na chorobę przewlekłą. Bez jej troski, zaangażowania i wielkiego serca nie mógłbym napisać żadnego wiersza. Dziękuję za wszystko Pani Doktor! Dziękuję także wszystkim wspierałym lekarzom, pielęgniarkom i innym pracownikom służby zdrowia, których spotkałem na swojej drodze. ■

DARIUSZ WOŁODŹKO – ur. w 1970 r., redaktor, dziennikarz, literaturoznawca zajmujący się twórczością Vladimira Nabokova. Ukończył filologię polską na Uniwersytecie Gdańskim oraz Filologiczne Studia Doktoranckie UG. Wiersze publikował m.in. w: *Autografie*, *Toposie* i *Tyglu Kultury*. Współautor z Katarzyną Leżeńską i Zbigniewem Zapasiewiczem – książki o aktorze pt. *Zapaszowe maski* (Wydawnictwo Prószyński i S-ka). Współtworzył Stowarzyszenie Literackie *Scriptus* (1997–2012), a latach 1997–2002 organizował spotkania i wydarzenia literackie w Trójmieście. Współtwórca *Polskiego Internetowego Magazynu Kulturalno-Artystycznego Pimka*

(1999–2000). Twórca i wieloletni redaktor Magazynu Aktywnego Wypoczynku *Polski Caravaning*, autor blisko sześciuset artykułów na temat zmotoryzowanej turystyki. Nie wyobraża sobie życia bez muzyki, zwłaszcza rockowej. Promował twórczość poetek Grzegorza Ciechowskiego, wokalisty Republiki. Jego mottem jest – *Po pierwsze nie nudzić! Innych i siebie.*

Aromat bagna

ANNA JESIONEK

Leki roślinne nie są przeżytkiem. W leczeniu reumatoidalnego zapalenia stawów stanowią interesującą alternatywę wobec powszechnie stosowanych, lecz mało skutecznych leków syntetycznych. Droga od zakamarków babcinej szafy do domowej apteczki jest jednak długa...

Pochylona sylwetka nagle się wyprostowała. Młoda kobieta dorzuciła do kosza pokaźną wiązkę ciemnozielonych pędów o połyskujących liściach i białym kwieciu. Choć dobiegało już południe czerwcowego dnia, cień drzew okalających torfowisko zapewniał przyjemnie chłodny półmrok. Gdy zielarka rozglądała się wokół, wypatrując krzaczków niedźwiedziej jagody, zauważyła coś bielącego się wśród mchów i turzyc. Podeszła bliżej. Czerep dzika. „Dobry znak czy zły omen?” – poczuła lekki zawrót głowy, nie wiadomo, czy to na skutek niepokoju, czy też odurzającego zapachu zerwanego przed chwilą bagnika. Szybka decyzja: na dziś wystarczy. Ostrożnie stąpając po podmokłym kobiercu, dotarła do dobrze sobie znanej, przewróconej brzozy. Przeszła nad grzęzarwiskiem po zwałonym pniu i opuszcila bagno, zanurzając się we leśną gęstwinię.

W laboratorium biotechnologii roślin półmrok rozprasza jedynie świetlówka łoża laminarnej. Pęsetą chwytam wysterylizowane fragmenty liści bagna zwyczajnego *Rhododendron tomentosum* Harmaja, dawniej znanego jako *Ledum palustre* L., i przenoszę je do szlaczka z agarową pożywką o kwaśnym pH wzbogaconą fitohormonami, witaminami, mikro – i makroelementami.

Autorka tekstu – mgr farm. Anna Jesionek, farmaceutka, doktorantka w Katedrze i Zakładzie Farmakognozji GUMed

Mam nadzieję, że dobrane warunki *in vitro* będą na tyle odpowiadać roślinie przyzwyczajonej do torfowiskowej gleby, że niedługo ujrzę wyrastające z eksplantatów miniaturowe pędy. I rzeczywiście po kilku miesiącach oczekiwania pierwszy eksperymentalny sukces – kultura *in vitro* wyprowadzona z bagna zwyczajnego zagościła na półkach fitotronu.

Dlaczego zamknięcie w szkle rośliny, stosowanej w medycynie ludowej już od wielu wieków, jest tak cenne? Obecnie coraz trudniej znaleźć stanowiska bagna zwyczajnego z powodu osuszania terenów podmokłych na potrzeby rolnictwa, co przyczyniło się do objęcia tego gatunku ochroną. Poza tym skład chemiczny olejku eterycznego zawartego w pędach, odpowiadającego w dużej mierze za działanie biologiczne, zmienia się nie tylko w zależności od miejsca pozyskania rośliny, ale także od pory roku, dnia czy nawet pogody. Skąd więc wziąć materiał roślinny o stałej zawartości związków czynnych, pożądanej w badaniach aktywności farmakologicznej? Odpowiedzią na te wątpliwości mogą być właśnie kultury *in vitro*, łatwo dostępne i niezmiennie źródło roślinnych metabolitów wtórnych.

Jak jednak z mikropędów kultywowanych w małych słoikach uzyskać całkiem sporą ilość biomasy potrzebną do wyekstrahowania związków o działaniu leczniczym? Trzeba mieć kilkadziesiąt słoiczków lub... jeden duży bioreaktor. Kolejne wyzwanie w mojej pracy naukowej: przetestowanie różnych naczyń hodowlanych, większych i mniejszych, szklanych i plastikowych, komercyj-

nych i skonstruowanych przez nasz zespół badawczy, by wybrać najwłaściwsze, pozwalające na efektywne namnożenie kultury pędowej bagna zwyczajnego. Okazuje się, że badanej roślinie sprzyja tzw. system okresowo-zalewowy, polegający na kilkukrotnym w ciągu dnia zanurzaniu w płynnej pożywce, co jest odzwierciedleniem warunków panujących w jej naturalnym środowisku. Połączenie kilku bioreaktorów pozwala nie tylko uzyskać odpowiednią ilość materiału roślinnego do dalszych badań, lecz także zaoszczędzić czas i przestrzeń laboratoryjną.

W dzień handlowy na targu wrzało jak w ulu. Wśród stoisk z dorodnymi warzywami, egzotycznymi owocami, glinianymi naczyniami i rzemieślniczym rękodziełem rozstawił się kupiec zielny. Ktokolwiek przechodził obok jego straganu, nie miał go obojętnie: nozdrza drażnił zapach mięty, tymianku i benedyktu, zachęcając, by spośród kolorowych proszków i rozmaitych suszków wybrać coś dla siebie. Słusznych rozmów karczmarka podeszła do stoiska, jednak tym razem wcale nie po przyprawę. „Potrzebuję ziela na mole. Strasznie rozpanoszyły się po szafach w naszej gospodzie” – wyjaśniła. „Na mole? Wszem wiadomo, że najskuteczniejszy będzie bagniak. Proszę rozetrzeć i powąchać – już sam zapach powala. Starczy zawiesić kilka pędów w szafie i po robactwie ani śladu!”.

Owady w najlepsze wcinają liście mięty pieprzowej, rosnącej w doniczkach na parapecie, ale wcale mi to nie przeszkadza. Wręcz przeciwnie, kupuję nowe doniczki z miętą tylko po to, aby szkodnikom nie zabrakło pożywienia. Im więcej tych insektów, tym lepiej – będę mogła zastosować je jako elicytory, czyli czynniki wywołujące reakcję obronną roślin. Tym sposobem próbuję zwiększyć produkcję olejku eterycznego w mikropędach z bagna zwyczajnego. Nie jest to proste, gdyż włoski gruczołowe, w których gromadzi się frakcja lotna w surowcu gruntowym, w kulturach *in vitro* nie są w pełni wykształcone.

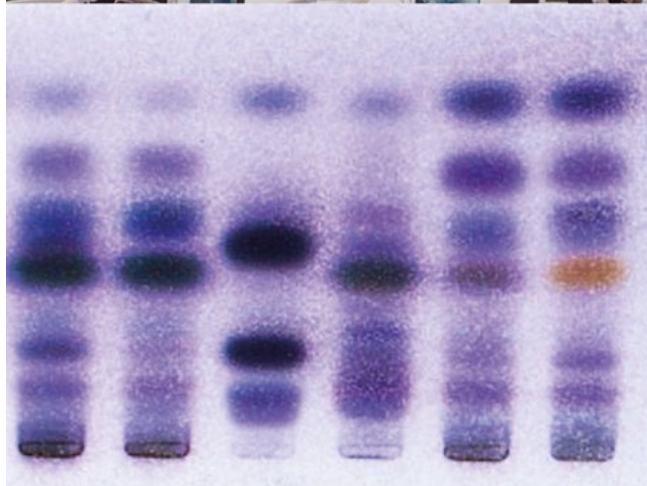
W odpowiedzi na elicytację, czyli atak obcych cząsteczek, roślina aktywuje szlaki metaboliczne odpowiedzialne za syntezę m.in. olejku eterycznego odstraszaającego wroga. Być może bagno zwyczajne, którego właściwości repelentne są

A

B

A. Bioreaktory z mikropędami bagna zwyczajnego; B. Chromatogramy składu chemicznego („odciski palców”) olejków eterycznych z pędów bagna zwyczajnego, zebranych z różnych stanowisk i z kultur *in vitro*

Bagno zwyczajne rosnące w środowisku naturalnym

znany remedium na mole, karaluchy i komary, okaże się podatne na elicytację? Nasz zespół badawczy poszukuje inspiracji w środowisku naturalnym: oprócz ekstraktu z owadów stosujemy także elicytory pochodzenia bakteryjnego (m.in. patogeny roślinne), grzybicznego (biorąc pod uwagę symbiozę badanej rośliny z grzybami), sole metali ciężkich adsorbowanych przez torf, a także klasycznie: jasmonian metylu, czyli związek sygnałowy biorący udział w roślinnej odpowiedzi obronnej. Ekstrakt z insektów deklaruje rywali i zwiększa syntezę olejku eterycznego o prawie 15%. Niekonwencjonalny pomysł okazuje się strzałem w dziesiątkę.

Alchemik zarzucił na głowę przepastny kaptur. Nie lubił być rozpoznawany na mieście, a zwłaszcza na targu, dokąd się teraz udawał. Mimo że sztychowano z jego bezskutecznych prób uzyskania eliksiru na wszelkie choroby, nie ustawał w poszukiwaniu ingredientów do kolejnych ekstraktów, maceratów i likierów. Skierował się do kramu pełnego rozmaitych ziół i przypraw. Kupiec rozpoznał stałego klienta: „Mam dziś świeży zbiór! Bagniak – wąskie, skórzaste liście, rdzawe od spodu, nie sposób się pomylić. No i ten czarci zapach!”, „Zapach” – powtórzył alchemik. – „Tak, właśnie o aromat mi się teraz rozchodzi”. Do swojego laboratorium wrócił z naręczem bagna zwyczajnego. Nie zwleając, umieścił ziele w miedzianym alembiku. Gdy w odbieralniku pojawiła się pierwsza złocista kropla, pomyślał z nadzieją: „Olejek eteryczny z bagnika – może to jest ten składnik, którego szukam?”.

W laboratorium fitochemicznym trudno o ciszę. Łatwiej o buczenie, bulgoty i szumy. Cierpliwie nanoszę olejki eteryczne, wyizolowane za pomocą hydrodestylacji z mikropędów oraz pędów bagna zwyczajnego, na płytkę pokrytą żelalem krzemionkowym. Za chwilę za pomocą chromatografii cienkowarstwowej uzyskam chromatogram, czyli „odcisk palca” rośliny – unikalny ciąg kolorowych pasm pozwalający na oznaczenie nie tylko jakości surowca, lecz także ilości wybranych związków czynnych.

Chromatografia cienkowarstwowa umożliwia szybkie rozpoznanie kilku próbek jednocześnie, co się przydaje w analizie przesiewowej, zarówno w kon-

troli zmienności składu chemicznego olejku eterycznego podczas przeprowadzanych procesów biotechnologicznych, jak i w celu porównywania frakcji lotnych z bagna zwyczajnego pozyskanego z różnych stanowisk. Zaskakuje zawartość ledolu w surowcu – związku charakterystycznego dla gatunku, a jednocześnie uważanego za toksyczny. W promieniu zaledwie kilku kilometrów różni się nawet czterokrotnie! Interesujący okazuje się także fakt, że kultury *in vitro* nie zawierają ledolu, więc teoretycznie biomasa ta powinna być pozbawiona działania odurzającego. Z drugiej jednak strony, jeżeli to właśnie ledol wykazuje aktywność przeciwwzapalną, mikropędy mogą być na straconej pozycji względem surowca gruntowego. Zamierzam to sprawdzić.

Do kupca zbliżył się chwiejnym krokiem wysoki, choć nieco zgarbiony mężczyzna, odziany w dostojne szaty. Jego długie palce zaciśnięte na lasce były nienaturalnie powyginane. Choć wyglądał na schorowanego, jego głos zadźwięczał donośnie, zaprzeczając pierwszemu wrażeniu jakoby człowiek ten dobiegał już sędziwego wieku: „Od kiedy mam wskazanie kąpeli w naparze z bagna zażywać, aby reumatyzm przegnać. Macie takie ziele?”. „Znajdzie się. Gadają, że to skuteczne lekarstwo na nieżyty płucne i stawowe dolegliwości” – odpowiedział kupiec, z zaciekawieniem przyglądając się przybyszowi. Nieznajomy lekko się skrzywił: „Oby to była prawda, obym jeszcze mógł konia dosiąść i w świat pojechać, a nie gnuśnieć, jak nie przymierzając starzec”.

W laboratorium kultur komórkowych do dołków płytki hodowlanej, zawierających limfocyty wyizolowane z krwi pobranej od ochotników, dodaję olejki eteryczne z bagna zwyczajnego w różnych rozcieńczeniach. Po kilkudniowej inkubacji sprzężone z odpowiednimi przeciwciałami limfocyty zostaną policzone za pomocą cytometrii przepływowej. Okaże się wówczas, czy tradycyjne zastosowanie bagna zwyczajnego w chorobach reumatycznych jest uzasadnione.

Najczęstszym schorzeniem reumatycznym o podłożu autoimmunologicznym jest reumatoidalne zapalenie stawów, w którym chrząstki stawowe są niszczone na skutek m.in. nadmiernego nagromadzenia limfocytów. Dość powiedzieć, że diagnozowane jest już u dwudziestolatków, a po

Bagno zwyczajne jest w Polsce rośliną chronioną

upływie dziesięciu lat od jego wystąpienia tylko połowa pacjentów pozostaje zdolna do pracy z powodu niepełnosprawności. Terapia lekami syntetycznymi, obciążona licznymi działaniami niepożądanymi, tylko spowalnia postęp choroby, nie likwidując jej przyczyn, wciąż poszukuje się więc nowych kandydatów na farmaceutyki, także wśród roślin o wielowiekowej tradycji stosowania w chorobach reumatycznych. Medycyna ludowa wskazuje właśnie na bagno zwyczajne. Jego aktywność przeciwzapalna może być wysoka i wielokierunkowa, wymaga jednak udokumentowania współczesnymi badaniami naukowymi.

W przeprowadzonym przez nasz zespół badawczy eksperymencie hamujące działanie olejków eterycznych z bagna zwyczajnego na namnażanie się limfocytów zostaje potwierdzone, i to bez względu na to czy frakcje lotne pochodzą z kultur *in vitro*, czy też z surowca gruntowego. Następnym krokiem będzie sprawdzenie, czy podobny efekt zostanie zaobserwowany również wobec synowiocytów, których nadmierny rozrost także może się przyczyniać do procesów zapalnych w stawach.

Wprawdzie uzyskanie alternatywnego źródła olejku eterycznego z bagna zwyczajnego w postaci kultur *in vitro*, opracowanie metody analizy jego składu chemicznego i potwierdzenie działania przeciwzapalnego może stanowić podwaliny pod stworzenie leku roślinnego, lecz droga ku temu jeszcze daleka, usiana kolejnymi wyzwaniami badawczymi. Czy w leczeniu stosować cały olejek eteryczny o wzajemnie wzmacniającym się działaniu wielu składników, czy też może wyodrębnić jeden aktywny związek? Jaka postać leku umożliwiłaby uniknięcie efektu toksycznego? W jakiej dawce aplikować? Nie postawiłabym jednak tych pytań, gdyby nie dotychczasowe eksperymenty. Gdyby w dalszej perspektywie skuteczność i bezpieczeństwo bagiennego leku roślinnego zostały potwierdzone w badaniach na zwierzętach, a następnie w długotrwałych i kosztownych badaniach klinicznych, można by mówić o ogromnym sukcesie.

Ale i tak największą satysfakcję przynosi świadomość, że być może kiedyś, również dzięki moim wysiłkom, uda się przywrócić niejedno zdrowie.

Kupiec zatart ręce, zadowolony z dzisiejszego utargu. Współpraca z zielarką układa się bez zarzutu, a zioła wciąż się rozchodzą na pniu. Bo czym innym nadać pieczeni smaku i niedostatki ciała wykurować? Wieczorem do okien gospody zapukał posłaniec, ściskając w rękę niewielki flakonik: „Alchemik kazał przekazać dla możnego pana”. Karczmarka nie była zaskoczona. Wiedząc, że jej zacny gość, artretyk, szuka wszelkich sposobów, by wrócić do sprawności, sama posłała go do miejscowego alchemika, który, choć był odludkiem, cieszył się dobrą reputacją. Kilka dni później do stojnika wyjechał – wieść gminna niesie, że konno...

Opisane w tekście badania, przeprowadzone w ramach projektu doktorskiego autorki pod kierunkiem prof. Marii Łuczkiewicz w Katedrze i Zakładzie Farmakognozji zostały sfinansowane przez grant PRELUDIUM Narodowego Centrum Nauki (nr 2014/15/N/NZ7/03027). ■

fot. W. Jesionek, A. Jesionek

MGR N. FARM. ANNA JESIONEK

Tekst jest przedrukiem za zgodą redakcji i autorki z *Forum Akademickiego* nr 3 z 2019 r.

Anna Jesionek za tekst Aromat bagna zdobyła III nagrodę w konkursie Skomplikowane i proste – młodzi uczeni o swoich badaniach ogłoszonym przez redakcję Forum Akademickiego.

Z WILNA
DO GDAŃSKA

NR 33

Józef Piliczewski (1901–1994)

Józef Piliczewski urodził się 12 kwietnia 1901 r. we wsi Wawa, w powiecie Olita (obecnie Aulytus, Litwa) na ziemi suwalskiej. Jego rodzicami byli Zygmunt i Helena z domu Letowt, którzy prowadzili gospodarstwo rolne. Miał liczne rodzeństwo, cztery siostry i dwóch braci. Naukę w gimnazjum pobierał początkowo w Wilnie, a maturę zdał w 1921 r. w gimnazjum im. Brzostowskiego w Suwałkach. W tym samym roku podjął studia na Wydziale Matematyczno-Przyrodniczym Uniwersytetu Stefana Batorego w Wilnie. Studiował najpierw na kierunku matematyczno-fizycznym, a potem na chemicznym, gdzie jesienią 1929 r. uzyskał dyplom i tytuł magistra filozofii w zakresie chemii na podstawie pracy dyplomowej *O bornylofenyloaminie*.

Od stycznia 1926 r. podjął zatrudnienie początkowo jako p.o. młodszego asystenta, następnie asystenta i starszego asystenta (od 1929 r.) w Katedrze Chemii Organicznej USB, które kontynuował do 1935 r. Józef Piliczewski ożenił się 3 września 1932 r. w Piotrkowie Trybunalskim z Franciszką Powiłańską, studentką Oddziału Farmaceutycznego USB (dyplom w 1934 r.). W sierpniu 1935 r. podjął zatrudnienie w Państwowym Monopolu Spirytusowym w Wilnie, gdzie pracował do lutego 1940 r., nie zrywając kontaktów z Uniwersytetem. W roku szkolnym 1940/1941 nauczał chemii w gimnazjum, a od sierpnia 1941 r. do czerwca 1944 r. pracował jako kierownik techniczny w spółdzielni farbiarskiej, uczestnicząc równocześnie w tajnym uniwersyteckim nauczaniu jako wykładowca chemii organicznej. Następnie od lipca 1944 r. do marca 1945 r., czyli do momentu repatriacji do Warszawy, pozostawał zatrudniony w Instytucie Higieny i Badania Żywności w Wilnie. Po przyjeździe do Warszawy w kwietniu 1945 r. został skierowany do pracy w Państwowym Monopolu Spirytusowym w Gdańsku, gdzie był zatrudniony do lipca 1945 r. We wrześniu 1945 r. został zaangażowany na stanowisko adiunkta w Katedrze Chemii Organicznej w Politechnice Gdańskiej kierowanej przez prof. Leona Kamieńskiego (przed wojną profesora USB). Z dniem 15 stycznia 1947 r. przeniósł się do pracy w Akademii Lekarskiej w Gdańsku na stanowisko adiunkta w organizowanym przez dr. Józefa Sawlewicza Zakładzie Chemii Organicznej w tworzoną od podstaw Wydziale Farmaceutycznym ALG.

Mgr Józef Piliczewski włożył bardzo wiele energii w organizowanie i wyposażanie Zakładu Chemii Organicznej, tak aby można było rozpocząć ćwiczenia laboratoryjne ze studentami. Był prawą ręką kierownika Zakładu, prowadząc dydaktykę i niejednokrotnie zastępując kierownika Zakładu. Jego aktywna działalność przyczyniła się do rozwoju innych jednostek organizowanego Wydziału Farmaceutycznego, bowiem z sali ćwiczeń Zakładu Chemii Organicznej dla 40 studentów korzystały wówczas jeszcze trzy inne katedry: Chemii Farmaceutycznej, Technologii Chemicznej Środków Leczniczych oraz Toksykologii.

W Akademii Lekarskiej w Gdańsku rozpoczął przygotowanie pracy doktorskiej pod kierunkiem prof. Ernesta Syma, ówczesnego kierownika Zakładu Chemii Fizjologicznej Wydziału Farmaceutycznego. Niestety zamiary te przekreśliła 25 sierpnia 1950 r. tragiczna śmierć prof. Syma w wypadku samochodowym. Po zaistniałej dłuższej przerwie pracę doktorską pt. *O nowych reakcjach 2-metylobenzimidazolu*, której promotorem był prof. Józef Sawlewicz obronił 19 maja 1965 r. na Wydziale Matematyki, Fizyki i Chemii Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu.

Dr Józef Piliczewski był utalentowanym i bardzo cenionym dydaktykiem. Oprócz zajęć na Wydziale Farmaceutycznym prowadził w Gdańsku nauczanie chemii w Technicznych Zakładach Naukowych (1946–1947), w Technikum Przemysłu Spożywczego (1953–1956), dla studentów Państwowej Wyższej Szkoły Pedagogicznej (1947–1953) i w Studium Nauczycielskim (1952–1962). Do czasu przejścia w stan spoczynku z dniem 30 września 1971 r. opiekował się 6 pracami magisterskimi i przez kilka lat był opiekunem II roku studiów. Na emeryturze pozostawał przez wiele lat nadal bardzo czynny, prowadząc wykłady, realizując różne prace zlecone, przygotowując materiały do ćwiczeń i realizując zlecone prace badawcze. Współpraca naukowa z zespołem prof. Z. Brzozowskiego trwała do 1986 r.

Brał czynny udział w pracach kilku towarzystw naukowych. W Wilnie należał do Akademickiego Towarzystwa Farmaceutycznego *Lechia* i Koła Studentów Chemików USB. Jeszcze podczas studiów wstąpił do Polskiego Towarzystwa Chemicznego i w 1930 r. wybrano go do Komisji Rewizyjnej Oddziału Wileńskiego. W Gdańsku, po 1945 r. był członkiem Polskiego Towarzystwa Farmaceutycznego i Towarzystwa Wiedzy Powszechnej. Za swoją aktywność naukową, dydaktyczną i organizacyjną został wyróżniony Złotym Krzyżem Zasługi (1973 r.), Medalem 40-lecia Polski Ludowej, odznakami *Za wzorową pracę w służbie zdrowia* (1970 r.), *Za zasługi dla Gdańska* i Medalem Zasłużonemu Akademii Medycznej w Gdańsku.

W małżeństwie z Franciszką Powiłańską miał troje dzieci. Dwie córki ukończyły studia na Wydziale Lekarskim AMG – Jadwiga, Bogna w 1962 r., Jolanta, Ewa w 1973 r. Syn Olgierd studiował od 1955 r. na Wydziale Chemicznym Politechniki Gdańskiej, a następnie na Politechnice Wrocławskiej. Józef Piliczewski zmarł w Gdańsku 14 listopada 1994 r. w wieku 93 lat. Pochowany został na cmentarzu Łostowice w Gdańsku. ■

Źródła:

Archiwum Akt Osobowych GUMed, Józef Piliczewski, teczek nr 565/71.

Z. Kamiński, A. Bakula, *Piliczewski Józef (1901–1994)*, [w:] *Ludzie Akademii*, T. 6, s. 58–71, Gdańsk, 2008.

oprac. **PROF. DR HAB. WIESŁAW MAKAREWICZ**

Fotorelacja z X Kongresu Polonii Medycznej

**X Kongres Polonii
Medycznej**

Aktywny i rodzinny GUMed w Sopocie

Za nami spotkanie integracyjne pracowników GUMed. Podczas imprezy *Aktywnie i rodzinnie z GUMed*, która odbyła się 16 czerwca br. na tarasach klubu Pick and Roll w Sopocie bawiło się blisko 600 osób. W tym roku do wspólnej zabawy zaprosiliśmy również Państwa najbliższych. Na najmłodszych czekała strefa bajkowa, a w niej m.in. dmuchany plac zabaw, gry zręcznościowe, mega bańki mydlane i Szpital Pluszowego Misia, dla rodzin – decybelomierz, sztafeta medyczna, kula sferyczna, a dla prawdziwych sportowców bramka celnościowa, ścianka wspinaczkowa i refleksomierz. Nie zabrakło też strefy relaksu, a dla lubiących potańczyć profesjonalny DJ przygotował zestaw muzycznych przebojów. ■

Redakcja Czasopism
Gdańskiego Uniwersytetu Medycznego
ul. Dębinki 1
80-211 Gdańsk

Zapraszamy wszystkich, którzy chcą podzielić się
wiedzą, pasjami, sukcesami indywidualnymi lub
swoich jednostek uczelnianych do nadsyłania tekstów.
Czekamy także na Państwa sugestie oraz opinie.

gazeta@gumed.edu.pl
gazeta.gumed.edu.pl

VII Międzynarodowy Salon Fotografii Artystycznej Lekarzy
7th International Salon of Artistic Photography for Physicians

PhotoArtMedica 2019

 www.PhotoArtMedica.pl

 www.instagram.com/PhotoArtMedica

 www.facebook.com/PhotoArtMedica

Tematyka:
Krajobrazy świata - Temat wolny - Fotografia medyczna

Termin nadsyłania zgłoszeń:
21 września 2019 r.

